

**GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI
DLA GMINY BOBROWNIKI NA LATA 2025-2035**

Bobrowniki, 2025

OPRACOWANIE:

Urząd Miasta i Gminy Bobrowniki

we współpracy z Wielkopolską Akademią Nauki i Rozwoju Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, Spółka komandytowa oraz Krajowym Instytutem Jakości.

Autorzy opracowania:

Skład zespołu:

mgr Irma Kuznetsova – kierownik zespołu,

mgr inż. Iwona Nowacka – recenzent,

mgr Nina Jędrusik – koordynator projektu,

mgr inż. Dominik Heydrych.

Szczególne podziękowania kierujemy dla wszystkich osób – mieszkańców, przedsiębiorców, przedstawicieli organizacji pozarządowych, instytucji publicznych, którzy przyczynili się do powstania niniejszego dokumentu.

 Wielkopolska Akademia
Nauki i Rozwoju

 KRAJOWY
INSTYTUT
JAKOŚCI

SPIS TREŚCI

1	WPROWADZENIE.....	6
2.	DELIMITACJA OBSZARU REWITALIZACJI.....	8
3.	SZCZEGÓŁOWA DIAGNOZA OBSZARU REWITALIZACJI.....	13
3.1.	Wprowadzenie	13
3.2.	Struktura przestrzenno-funkcjonalna	13
3.3.	Przyczyny degradacji obszaru	19
3.3.1.	<i>Sfera społeczna</i>	<i>19</i>
3.3.2.	<i>Sfera gospodarcza</i>	<i>27</i>
3.3.3.	<i>Sfera środowiskowa.....</i>	<i>28</i>
3.3.4.	<i>Sfera przestrzenno-funkcjonalna</i>	<i>33</i>
3.3.5.	<i>Sfera techniczna.....</i>	<i>39</i>
3.4.	Lokalne potencjały obszaru	43
3.5.	Skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych.....	46
4.	OPIS WIZJI STANU OBSZARU PO PRZEPROWADZENIU REWITALIZACJI	50
5.	CELE REWITALIZACJI I ODPOWIADAJĄCE IM KIERUNKI DZIAŁAŃ	51
6.	OPIS PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH	53
6.1.	Lista planowanych podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych.....	54
6.2.	Charakterystyka pozostałych przedsięwzięć rewitalizacyjnych.....	67
7.	OPIS SPOSOBU REALIZACJI PRZEZ GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH NA POZIOMIE REGIONALNYM I LOKALNYM.....	69
8.	MECHANIZMY INTEGROWANIA DZIAŁAŃ ORAZ PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH	78
8.1.	Kompleksowość programu.....	78
8.2.	Koncentracja programu	78
8.3.	Komplementarność przedsięwzięć rewitalizacyjnych	79
8.3.1.	<i>Komplementarność przestrzenna</i>	<i>80</i>
8.3.2.	<i>Komplementarność problemowa</i>	<i>80</i>
8.3.3.	<i>Komplementarność proceduralno-instytucjonalna</i>	<i>82</i>
8.3.4.	<i>Komplementarność międzyokresowa</i>	<i>83</i>
8.3.5.	<i>Komplementarność źródeł finansowania</i>	<i>85</i>
9.	RAMY FINANSOWE GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI.....	87
10.	WDRAŻANIE GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI.....	89

10.1. Struktura zarządzania realizacją Gminnego Programu Rewitalizacji.....	89
10.2. Koszty zarządzania	92
10.3. Ramowy harmonogram realizacji programu	92
11. OPIS SPOSOBU ZAPEWNIENIA UDZIAŁU INTERESARIUSZY W PROCESIE REWITALIZACJI	94
12. SYSTEM MONITOROWANIA I OCENY GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI	99
12.1. Monitoring programu	99
12.2. Ocena skuteczności działań rewitalizacyjnych.....	99
12.3. System wprowadzania modyfikacji do programu.....	100
13. OKREŚLENIE ZMIAN W UCHWAŁACH, O KTÓRYCH MOWA W ART. 21 UST. 1 USTAWY Z DNIA 21 CZERWCA 2001 R. O OCHRONIE PRAW LOKATORÓW, MIESZKANIOWYM ZASOBE GMINY I O ZMIANIE KODEKSU CYWILNEGO	101
14. OKREŚLENIE NIEZBĘDNYCH ZMIAN W UCHWALE DOT. KOMITETU REWITALIZACJI	102
15. SPECJALNA STREFA REWITALIZACJI.....	102
16. REALIZACJA GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI W ZAKRESIE PLANOWANIA I ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO.....	103
16.1. Wskazanie zakresu zmian w planie ogólnym gminy	103
16.2. Wskazanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego koniecznych do uchwalenia albo zmiany.....	103
17. ZAŁĄCZNIKI.....	104
17.1. Załącznik nr 1: Podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji	104
17.2. Załącznik nr 2: Tabela ewaluacyjna.....	104
17.3. Załącznik nr 3: Karta oceny przedsięwzięcia rewitalizacyjnego.....	105
17.4. Spis tabel.....	106
17.5. Spis rycin	107

1 WPROWADZENIE

Zgodnie z ustawą z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji, **rewitalizacja** stanowi proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie gminnego programu rewitalizacji.

Definicja ta odwołuje się do najważniejszych zasad skutecznej rewitalizacji. Przede wszystkim jest to proces wieloletni, kompleksowy, zakładający włączenie społeczne, partnerstwo i wielopoziomowe zarządzanie oraz adresowany jest tylko do obszarów znajdujących się w głębokim kryzysie. Kluczową płaszczyzną wyboru działań rewitalizacyjnych jest sfera społeczna, która następnie musi być przedmiotem koordynacji działań w tym, i w innych obszarach: gospodarczym, środowiskowym, przestrzenno-funkcjonalnym, technicznym. Z tego względu, nadawanie nowych funkcji, remonty lub modernizacja techniczna infrastruktury muszą stanowić jedynie narzędzie, a nie cel rewitalizacji.

Osią działań rewitalizacyjnych jest społeczność lokalna i jej potrzeby. Należy zapewnić włączenie wszystkich zainteresowanych (mieszkańców, przedsiębiorców, organizacje pozarządowe, instytucje publiczne) na każdym etapie programowania i realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych, ponieważ to ich ostatecznie będą dotyczyły rezultaty rewitalizacji. Dlatego też bez ich udziału nie uda się zapewnić trwałej poprawy obszaru. Podobnie konieczne jest, by działania rewitalizacyjne w gminie nie były działaniami punktowymi, ale by ujęte były w ramy kompleksowego i zintegrowanego podmiotowo i przedmiotowo programu rewitalizacji.

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Bobrowniki na lata 2025-2035 został opracowany na podstawie ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz.U. z 2024 r. poz. 278). Stanowi on narzędzie umożliwiające prowadzenie kompleksowych działań rewitalizacyjnych na obszarze rewitalizacji wyznaczonym uchwałą nr VIII/32/2024 Rady Miejskiej Bobrowniki z dnia 26 listopada 2024 r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Bobrowniki. Jednocześnie pełni funkcję strategii IIT (innego instrumentu terytorialnego), wdrażanej po raz pierwszy w perspektywie finansowej Unii Europejskiej na lata 2021-2027, w odniesieniu do przewidzianych w niej działań finansowych ze środków polityki spójności.

Jedynym dotychczas sformalizowanym okresem, w którym Gmina Bobrowniki prowadziła rewitalizację były lata 2018-2023, kiedy to obowiązywał Lokalny Program Rewitalizacji tj. „Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Bobrowniki na lata 2018-2023”. Zmieniający się sposób rozumienia procesów rewitalizacji oraz doświadczenia polskich samorządów w tym zakresie, przyczyniły się do widocznej zmiany podejścia w metodyce wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych. Coraz częściej działania rewitalizacyjne odznaczają wieloaspektowy i zintegrowany charakter. Wzmocnienie roli interesariuszy rewitalizacji z jednoczesnym zwiększeniem partycypacji społecznej sprawiło, że Gminny Program

Rewitalizacji stał się kluczową pozycją w systemie dokumentów strategicznych jednostek samorządu terytorialnego.

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Bobrowniki na lata 2025-2035. opracowany w oparciu o Ustawę o rewitalizacji, stanowi dla gminy zaawansowane narzędzie, które w sposób ciągły, uporządkowany i spójny, nie tylko wyprowadzi ze stanu kryzysowego obszar zdegradowany, ale będzie także przeciwdziałać pogłębianiu się negatywnych zjawisk zdiagnozowanych na tym obszarze oraz zapobieganie realizacji zagrożeń.

By móc niniejszy Program traktować jako narzędzie praktyczne i zrozumiałe, konieczne jest wyjaśnienie kluczowych pojęć z zakresu rewitalizacji, które będą pojawiać się w poszczególnych częściach dokumentu:

INTERESARIUSZE REWITALIZACJI – mieszkańcy obszaru rewitalizacji oraz właściciele, użytkownicy wieczyści nieruchomości i podmioty zarządzające nieruchomościami znajdującymi się na tym obszarze, w tym spółdzielnie mieszkaniowe, wspólnoty mieszkaniowe, społeczne inicjatywy mieszkaniowe, towarzystwa budownictwa społecznego oraz członkowie kooperatywy mieszkaniowej współdziałający w celu realizacji na obszarze rewitalizacji inwestycji mieszkaniowej w rozumieniu art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 4 listopada 2022 r. o kooperatywach mieszkaniowych oraz zasadach zbywania nieruchomości należących do gminnego zasobu nieruchomości w celu wsparcia realizacji inwestycji mieszkaniowych (Dz.U. z 2023 r. poz. 28); inni mieszkańcy gminy; podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność gospodarczą; podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność społeczną, w tym organizacje pozarządowe i grupy nieformalne; jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne oraz organy doradcze i konsultacyjne gminy; organy władzy publicznej; inne niż wymienione wyżej podmioty, realizujące na obszarze rewitalizacji uprawnienia Skarbu Państwa.

KOMITET REWITALIZACJI – stanowi forum współpracy i dialogu interesariuszy z organami gminy w sprawach dotyczących przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji oraz pełni funkcję opiniodawczo-doradczą Burmistrza, wójta albo prezydenta miasta.

OBSZAR REWITALIZACJI – to obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina zamierza prowadzić rewitalizację. Obszar rewitalizacji nie może być większy niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkały przez więcej niż 30% liczby jej mieszkańców. Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic.

2. DELIMITACJA OBSZARU REWITALIZACJI

Podstawowe informacje

Gmina Bobrowniki jest gminą miejsko-wiejską zlokalizowaną we wschodniej części województwa kujawsko-pomorskiego, w powiecie lipnowskim. Gmina graniczy z następującymi jednostkami: od północy z gminą wiejską Czernikowo (powiat toruński), od północno-wschodu z gminą wiejską Lipno (powiat lipnowski), od południa z gminą wiejską Fabianki (powiat włocławski), od południowego zachodu z gminą wiejską Włocławek (powiat włocławski), od zachodu z gminą wiejską Lubanie (powiat włocławski) i gminą wiejską Waganiec (powiat Aleksandrowski). Gmina Bobrowniki zajmuje powierzchnię 95,39 km², co odpowiada 9,4% powierzchni powiatu lipnowskiego. Jej populacja według danych GUS pod koniec 2023 roku wynosiła 2 977, co skutkowało gęstością zaludnienia na poziomie przeszło 31 os./km². Wraz z początkiem 2024 roku status Gminy Bobrowniki zmieniony został z wiejskiego na miejsko-wiejski.

Użytki rolne stanowią 35% jej obszaru, tereny leśny i zadrzewione – 54%, wody – ok. 5,5%, grunty zurbanizowane i zabudowane – ok. 3,5%, a nieużytki – ok. 2%¹.

Gmina Bobrowniki podzielona jest na 8 sołectw: Białe Błota, Bobrownickie Pole, Brzustowa, Gnojno, Polichnowo, Rachcin, Stare Rybitwy i Stary Bógpomóż.

Wyznaczanie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Zgodnie z ustawą o rewitalizacji, działania rewitalizacyjne prowadzone są w obrębie wyznaczonego obszaru rewitalizacji. Podstawę prawną na terenie Gminy Bobrowniki w tym zakresie stanowi uchwała nr VIII/32/2024 Rady Miejskiej Bobrownik z dnia 16 listopada 2024 r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Bobrowniki.

Zgodnie z przyjętą metodologią etap pierwszy prac polegał na podziale obszaru Gminy Bobrowniki na niepodzielne jednostki analityczne. Podziału tego dokonano w oparciu o istniejący podział na obręby ewidencyjne. Dokonując podziału Gminy Bobrowniki na jednostki zauważano, że obszar miasta Bobrowniki zamieszkały jest przez blisko 35% ludności gminy, przez co obszar ten nie mógłby stanowić obszaru rewitalizacji, który zgodnie z ustawą zamieszkały może być przez nie więcej niż 30% mieszkańców gminy. Tym samym obszar miasta Bobrowniki podzielony zostały wzdłuż granic działek ewidencyjnych oraz ciągów komunikacyjnych na jednostki analityczne Bobrowniki 1 i Bobrowniki 2, które obejmują miasto i jego obrzeża.

Poniższa tabela prezentuje podstawowe dane dotyczące jednostek analitycznych wyznaczonych na terenie Gminy Bobrowniki.

¹ Raport o Stanie Gminy Bobrowniki za 2023 rok

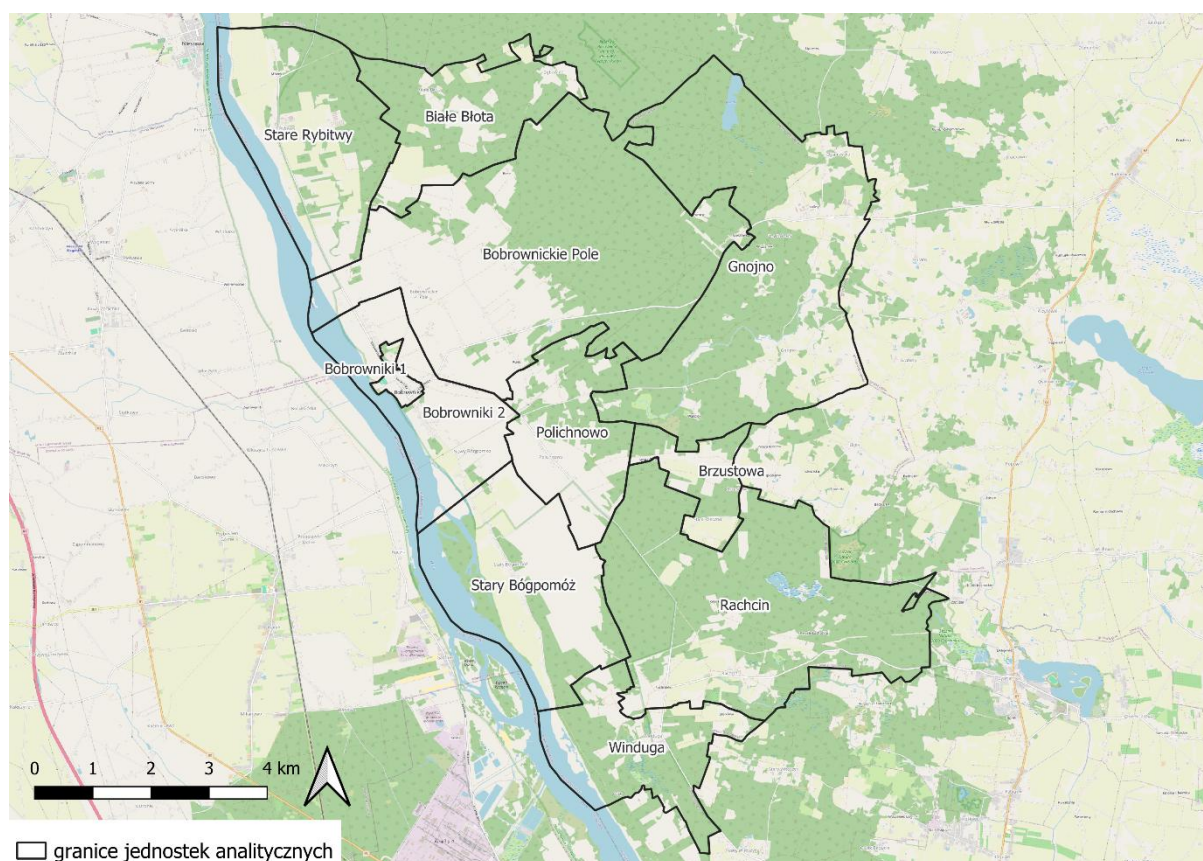

Tab. 1. Jednostki analityczne wyznaczone na terenie Gminy Bobrowniki

Jednostka analityczna		Powierzchnia jednostki (km ²)	Udział w całkowitej powierzchni gminy (%)	Liczba mieszkańców	Udział w całkowitej liczbie mieszkańców gminy (%)
Lp.	Nazwa				
1	Bobrowniki 1	0,455	0,5%	379	12,5%
2	Bobrowniki 2	5,457	5,7%	743	24,4%
3	Białe Błota	5,919	6,2%	77	2,5%
4	Bobrownickie Pole	20,229	21,2%	595	19,6%
5	Brzustowa	2,256	2,4%	60	2,0%
6	Gnojno	17,507	18,4%	315	10,4%
7	Polichnowo	5,404	5,7%	176	5,8%
8	Rachcin	15,516	16,3%	353	11,6%
9	Stare Rybitwy	8,575	9,0%	148	4,9%
10	Stary Bógpomóż	8,536	8,9%	146	4,8%
11	Winduga	5,537	5,8%	49	1,6%

Źródło: opracowanie własne.

Zasięg przestrzenny wyznaczony jednostek analitycznych prezentuje poniższa rycina.

Ryc. 1. Jednostki analityczne na terenie Gminy Bobrowniki

Źródło: opracowanie własne.

Kolejnym krokiem prac nad wyznaczeniem obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji było zebranie danych oraz obliczenie wskaźników opisujących sfery: społeczną, gospodarczą, środowiskową, przestrzenno-funkcjonalną oraz techniczną. Na ich podstawie obliczone

zostały wskaźniki syntetyczne, które posłużyły do określenia natężenia zjawisk kryzysowych w ramach każdej z przytoczonych sfer. Poniższa tabela prezentuje wartości wskaźników syntetycznych dla wszystkich analizowanych jednostek analitycznych. Szczegółowe obliczenia dla każdej ze sfer przedstawione zostały w Diagnostyce służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Bobrowniki.

Tab. 2. Obszary zdegradowane na terenie Gminy Bobrowniki, tj. jednostki, dla których wskaźnik syntetyczny przyjął w sferze społecznej wartości poniżej 0 oraz dla których stwierdzono występowanie zjawisk kryzysowych w co najmniej jednej z pozostałych sfer

Jednostka analityczna	Sfera społeczna	Sfera gospodarcza	Sfera środowiskowa	Sfera przestrzenno-funkcjonalna	Sfera techniczna
Bobrowniki 1	-0,461	1,051	-0,372	-0,083	-1,230
Bobrowniki 2	0,062	-0,289	0,346	-0,173	0,140
Białe Błota	-0,012	-0,799	-1,213	-0,404	0,757
Bobrownickie Pole	0,392	0,098	0,024	-0,087	0,464
Brzustowa	-0,093	-0,031	0,260	0,225	0,876
Gnojno	-0,338	0,680	0,208	-0,381	0,349
Polichnowo	-0,054	-0,363	-0,369	0,025	0,198
Rachcin	0,179	-0,451	-0,116	0,486	0,276
Stare Rybitwy	-0,280	-0,384	0,140	1,032	-1,591
Stary Bógpomóż	0,367	-0,231	-0,461	0,276	-0,511
Winduga	0,070	-1,614	0,697	-0,404	0,876

Źródło: opracowanie własne na podstawie Diagnostyki służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Bobrowniki.

Zgodnie z przyjętą metodologią, do obszaru zdegradowanego włączone zostać mogły jedynie jednostki analityczne, dla których wskaźnik syntetyczny przybrał wartość poniżej 0 w sferze społecznej oraz przynajmniej 1 z pozostałych 4 sfer.

Poniższa tabela prezentuje jednostki analityczne, w których spełniono powyższe kryteria, w związku z czym zostały włączone do obszaru zdegradowanego.

Tab. 3. Przedstawienie wyników analizy wskaźnikowej przeprowadzonej dla Gminy Bobrowniki w podziale na jednostki analityczne

Jednostka analityczna	Sfera społeczna	Liczba pozostałych sfer, w których stwierdzono występowanie zjawisk kryzysowych	Liczba ludności w jednostce analitycznej (os.)	Udział wśród całkowitej ludności gminy (%)	Powierzchnia jednostki analitycznej (km ²)	Udział w całkowitej powierzchni gminy (%)
Bobrowniki 1	-0,461	3	379	12,5%	0,5	0,5%
Gnojno	-0,338	1	315	10,4%	17,5	18,4%
Stare Rybitwy	-0,280	2	148	4,9%	8,6	9,0%
Brzustowa	-0,093	1	60	2,0%	2,3	2,4%
Polichnowo	-0,054	2	176	5,8%	5,4	5,7%
Białe Błota	-0,012	3	77	2,5%	5,9	6,2%
SUMA			1 155	38,0%	40,1	42,1%

Źródło: opracowanie własne na podstawie Diagnostyki służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Bobrowniki.

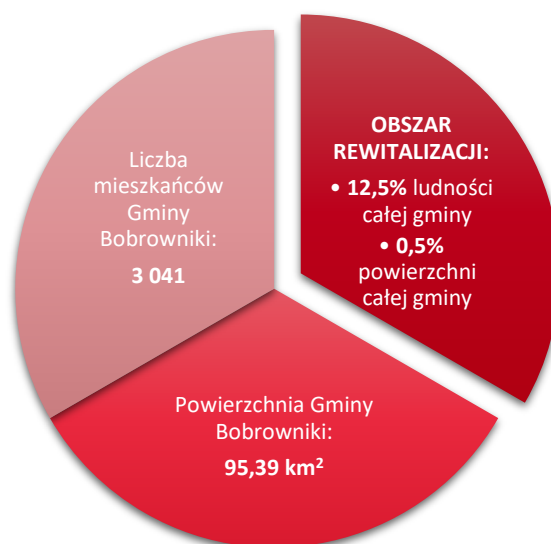

Wyznaczony w ten sposób obszar zdegradowany zamieszkały jest przez 1 155 osób (38% ludności gminy) i zajmuje powierzchnię 40,1 km² (42,1% powierzchni gminy). Ustawa o rewitalizacji wskazuje, że obszar rewitalizacji nie może przekraczać 20% powierzchni gminy oraz liczba osób go zamieszkujących nie może przekraczać 30% ludności gminy. Tym samym w Gminie Bobrowniki niemożliwe było włączenie całego obszaru zdegradowanego do obszaru rewitalizacji. Konieczne było zatem podjęcie działań mających na celu wyznaczenie obszaru o szczególnej koncentracji zjawisk społecznych, zmagającego się z problemami w pozostałych sferach oraz będącego miejscem kluczowym dla rozwoju lokalnego.

Mając na względzie powyższe za obszar rewitalizacji zdecydowano się przybrać jednostkę analityczną Bobrowniki 1. Wyboru tego dokonano na podstawie następujących kryteriów:

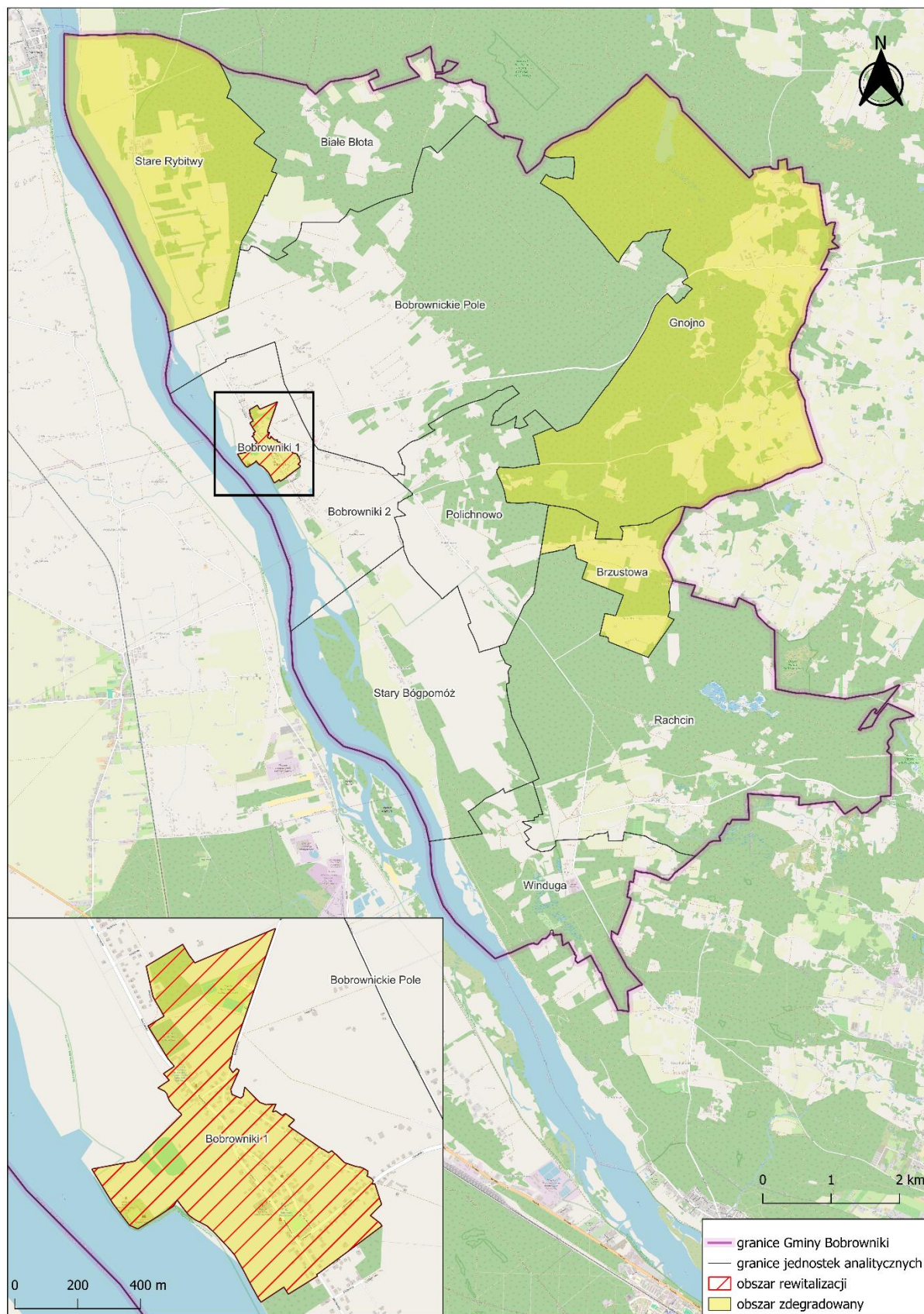
- w jednostce występują negatywne zjawiska przynajmniej w trzech pozostałych sferach,
- zachodzi w niej wysoka koncentracja negatywnych zjawisk w sferze społecznej,
- jednostka jest istotna z punktu widzenia rozwoju lokalnego.

Bobrowniki 1 – jest to jednostka znajdująca się w centralnej części miasta Bobrowniki, której powierzchnia wynosi 0,5 km². Jednostkę tą zamieszkuje 379 osób i stanowi trzecią najbardziej zaludnioną jednostkę analityczną na terenie Gminy Bobrowniki. Pełni rolę jednostki osadniczej, zaspokajającej potrzeby mieszkańców również z obszarów ją otaczających. Na terenie jednostki znajdują się, m.in. Urząd Miasta i Gminy Bobrowniki, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Publiczna Szkoła Podstawowa, Gminna Biblioteka Publiczna, Ochotnicza Straż Pożarna, Placówka Poczty Polskiej, Kościół Rzymskokatolicki pw. św. Anny, ruiny zamku a także inne usługi służące lokalnej społeczności.

Ryc. 2. Udział ludności i powierzchni obszaru rewitalizacji w strukturze Gminy Bobrowniki

Źródło: opracowanie własne.

Ryc. 3. Poglądowa mapa obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji dla Gminy Bobrowniki

Źródło: opracowanie własne na podstawie Diagnozy służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Bobrowniki.

3. SZCZEGÓŁOWA DIAGNOZA OBSZARU REWITALIZACJI

3.1. WPROWADZENIE

Diagnoza szczegółowa opracowana w niniejszym rozdziale dotyczy wyznaczonego **obszaru rewitalizacji** przyjętego Uchwałą nr VIII/32/2024 Rady Miejskiej Bobrownik z dnia 26 listopada 2024 r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Bobrowniki i wyznaczonego na podstawie Diagnozy służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Bobrowniki oraz przeprowadzonych w tym zakresie konsultacji społecznych.

Celem diagnozy szczegółowej jest zbadanie występujących zjawisk kryzysowych na obszarze rewitalizacji wraz ze wskazaniem ich przyczyny, a także lokalnych potencjałów, które ułatwią rozwiązywanie istniejących problemów.

Problemy, trendy i tendencje opisane za pomocą danych ilościowych, uszczegółowione zostały analizą jakościową, w której wykorzystano różnorodne metody diagnostyczne (w tym wywiady, dyskusje, rozmowy, warsztaty) zapewniając tym samym **włączenie interesariuszy rewitalizacji** już na etapie diagnozowania.

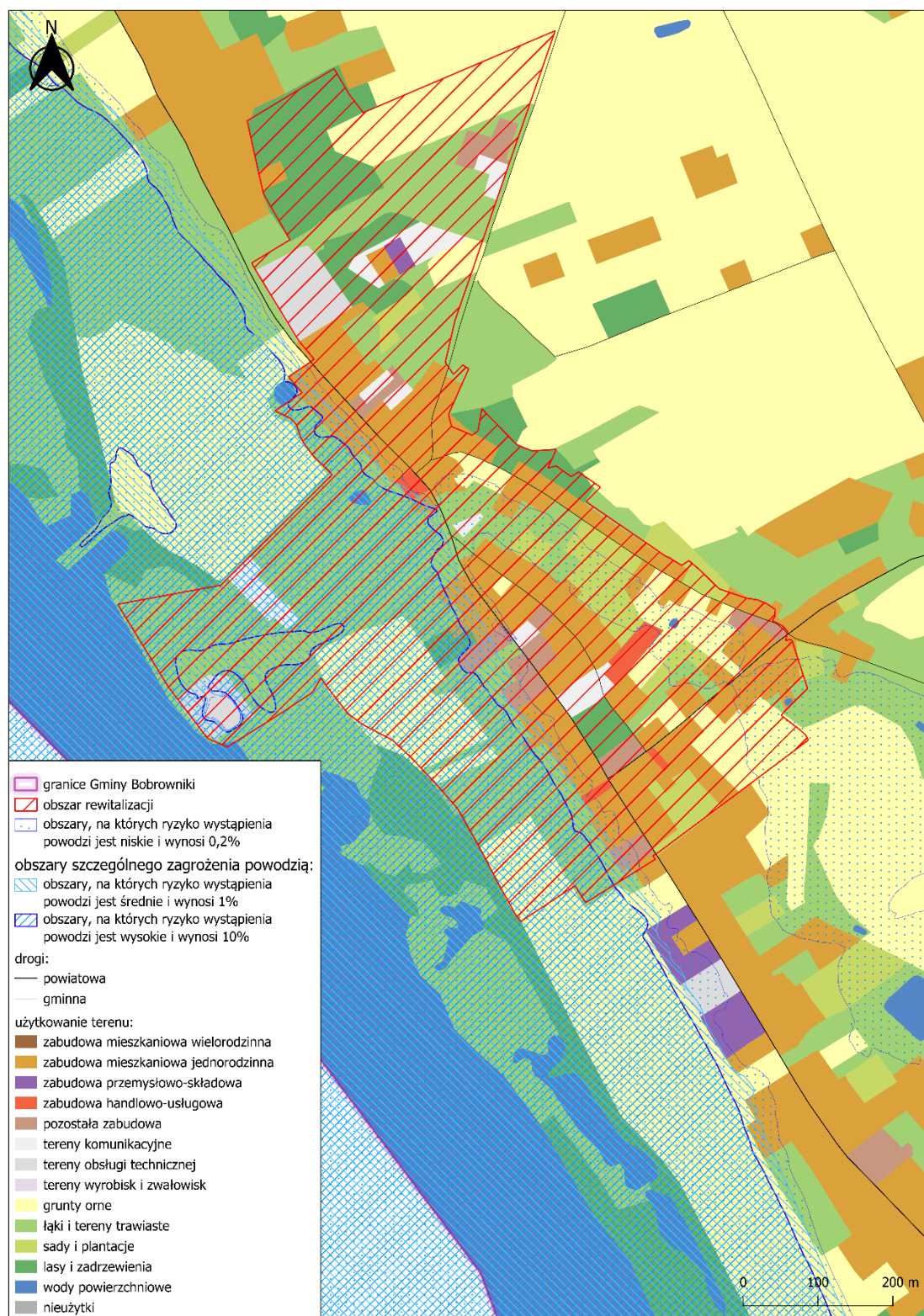
3.2. STRUKTURA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA

Wyznaczony obszar rewitalizacji obejmuje centralną część miasta Bobrowniki. Obszar ten posiada bogatą historię pełnienia funkcji administracyjnych. W przeszłości gród był siedzibą piastowskich książąt, krzyżackich wójtów i starostów grodowych króla polskiego. Pierwsza wzmianka o Bobrownikach pochodzi z pierwszej połowy XIV w. W 1330 roku Bobrowniki, wraz z całą ziemią dobrzyńską, sprzedane zostały Zakonowi Krzyżackiemu, po czym w 1343 r. wróciły do Polski. W XIV w. rozpoczyna się również budowa gotyckiego zamku, który pełnić będzie w kolejnych dekadach funkcję siedziby lokalnych władz. W 1392 roku Bobrowniki ponownie trafiają pod panowanie krzyżaków, którzy nadają osadzie prawa miejskie. W 1403 roku wielki mistrz Zakonu Krzyżackiego Konrad von Jungingen nadaje miastu prawo chełmińskie, będące odmianą prawa magdeburskiego. Miasto następnie ponownie zostaje włączone do Królestwa Polskiego. W toku wojen ze Szwecją Zamek w Bobrownikach uległ zniszczeniu. Zamek nie został wyremontowany, ale aż do 1776 r. pełnił funkcje siedziby kancelarii grodzkiej i przechowywano w nim Księgi Grodzkie i Ziemne. W 1678 r. Jan III Sobieski nadaje miastu prawo odbywania targów co niedzielę i 5 dodatkowych jarmarków w roku. W XVIII wieku następuje odrodzenie i rozwój miasta, którego jedną z przyczyn jest intensyfikacja osadnictwa niemieckiego. Pod koniec XVIII wieku miasto ponownie podupada i zostaje spustoszone przez pożar. Na skutek rozbiorów Polski w 1795 r. Bobrowniki znajdują się w prowincji Prusy Nowowschodnie w Królestwie Prus. W 1807 r. na mocy pokoju tylżyckiego trafiają do Księstwa Warszawskiego, a po Kongresie Wiedeńskim – do zaboru rosyjskiego. W okresie zaborów Bobrowniki stanowiły istotne miejsce działalności niepodległościowej. Podczas powstania listopadowego mieszkańcy miasta opowiedzieli się po

stronie powstańców, a w kolejnych latach dochodziło do protestów antyrządowych i związanych z nimi represji. W zaborze rosyjskim miejscowość była marginalizowana, co związane było w znacznej mierze z jej położeniem w układzie osadniczym Cesarstwa Rosyjskiego. W 1868 roku w wyniku reformy administracyjnej Bobrowniki tracą prawa miejskie, w wyniku czego wyemigrowało wielu rzemieślników i kupców. Do wybuchu I wojny światowej Gmina Bobrowniki stanowiła miejsce postoju barek, statków i tratw wpływających Wisłą przez granice zaborów. Znajdowała się tam również przystań parostatków pasażerskich. W 1912 r. w Bobrownikach założona została jednostka Ochotniczej Straży Pożarnej, będącej najstarszym działającym po dziś dzień stowarzyszeniem w gminie. Po odzyskaniu niepodległości Polska rozpoczęła proces odbudowy, obejmujący również Bobrownik, który trwał aż do wybuchu II wojny światowej, w wyniku której miejscowość włączona została do Rzeszy Niemieckiej. Podczas wojny miejsce miały publiczne egzekucje oraz wywózki mieszkańców Bobrownik do obozów koncentracyjnych. Wyzwolenie miejscowości miało miejsce 23 stycznia 1945 r. Po wojnie Gmina Bobrowniki powróciła do Polski, po czym w wyniku kolejnych reform administracyjnych stale ulegał zmianie jej status. Od początku 2024 roku Gmina Bobrowniki ma status gminy miejsko-wiejskiej.

Obecnie w obszarze rewitalizacji przeważa zwarta zabudowa jednorodzinna. Na omawianym terenie zlokalizowane są pojedyncze obiekty handlowo-usługowe i przemysłowo-składowe. Na omawianym obszarze nie występuje zabudowa wysoka. Znaczną część obszaru rewitalizacji stanowią obszary niezabudowane, zlokalizowane w jego północnej części oraz wzdłuż koryta rzeki Wisły. W jego granicach zlokalizowany jest cmentarz, szkoła podstawowa, kompleks boisk, Urząd Miasta i Gminy Bobrowniki, jednostka OSP, ruiny zamku, kościół, rynek miejski, będący miejscem koncentracji usług oraz park, stanowiący przedłużenie rynku. Przez obszar rewitalizacji przebiegają drogi powiatowe o nr 2713C i 2044C. Całość obszaru pokryta jest różnymi formami ochrony przyrody, w tym Obszarami Natura 2000 (Włocławska Dolina Wisły i Dolina Dolnej Wisły) oraz obszarem chronionego krajobrazu Niziny Ciechocińskiej.

Ryc. 4. Struktura przestrzenno-funkcjonalna obszaru rewitalizacji

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDOT10k.

Obszar rewitalizacji położony jest:

- a) częściowo na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią, w rozumieniu art. 16 pkt 34) lit. a) Prawa wodnego, tj. obszarze, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1%,
- b) poza obszarem szczególnego zagrożenia powodzią, w rozumieniu art. 16 pkt 34) lit. b) Prawa wodnego, tj. obszarem, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 10%,
- c) poza obszarem szczególnego zagrożenia powodzią, w rozumieniu art. 16 pkt 34) lit. c) Prawa wodnego, tj. obszarem między linią brzegu a wałem przeciwpowodziowym lub naturalnym wysokim brzegiem, w który wbudowano trasę wału.

Dodatkowo należy zaznaczyć, że teren objęty rewitalizacją znajduje się:

- a) częściowo na obszarze, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi 0,2%,
- b) poza obszarem, narażonym na zalanie w wypadku zniszczenia lub uszkodzenia wału przeciwpowodziowego.

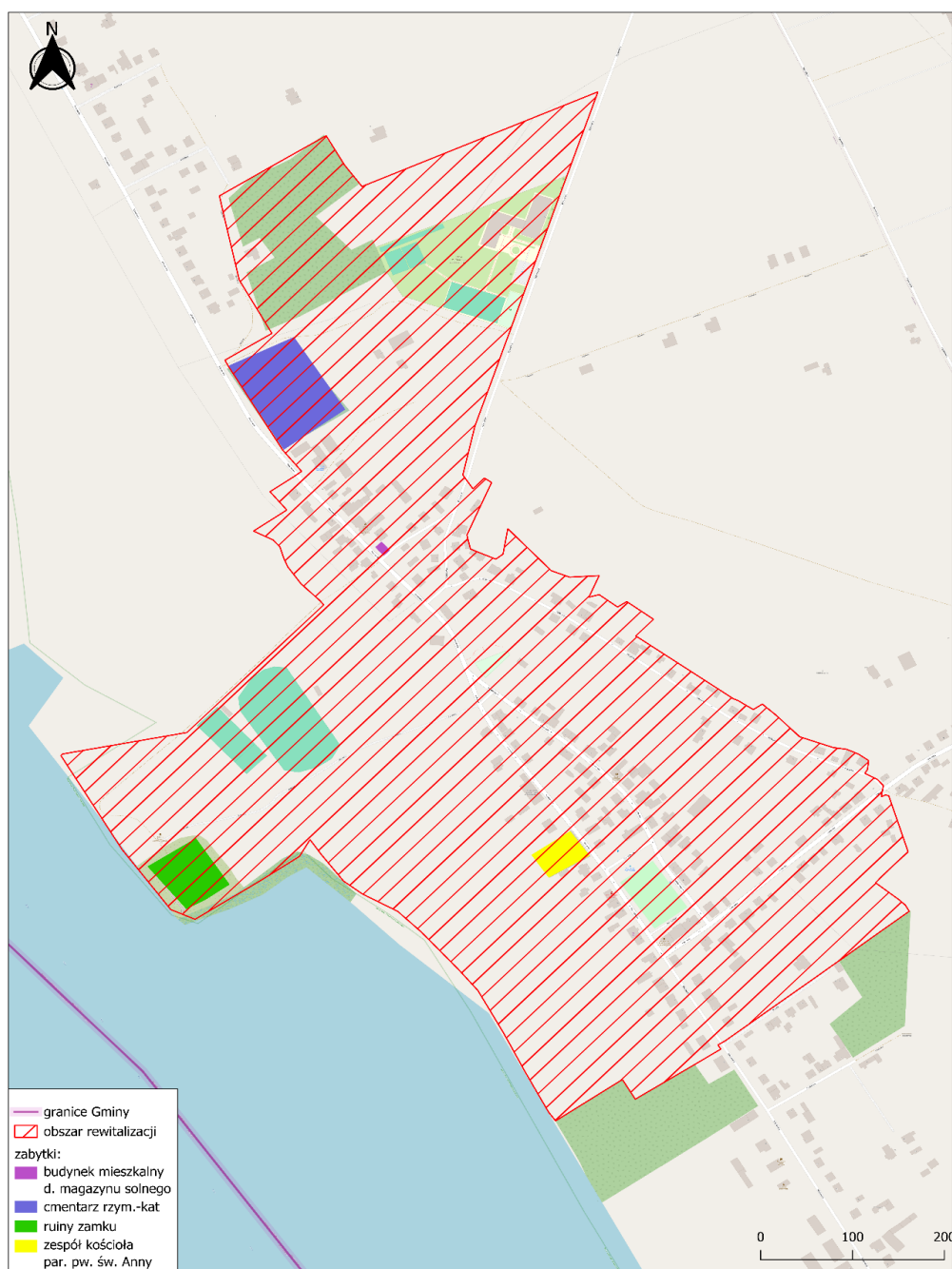
Tereny znajdujące się w ramach obszarów szczególnego zagrożenia powodzią podlegają określonemu zagospodarowaniu, gdzie zgodnie z art. 166 pkt. 10 ustawy Prawo wodne planowane zagospodarowanie nie może m.in. naruszać ustaleń planu zarządzania ryzykiem powodziowym czy stanowić zagrożenia dla ochrony zdrowia ludzi czy środowiska oraz utrudnienia zarządzanie ryzykiem powodziowym.

Ponadto w Rozporządzeniu Ministra Infrastruktury z dnia 18 października 2022 r. w sprawie przyjęcia Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły (Dz. U. 2022. poz. 2739), zostały zidentyfikowane główne cele zarządzania ryzykiem powodziowym, w tym cel główny obejmujący zapewnienie racjonalnego gospodarowania obszarami zagrożenia powodziowego.

Na obszarze rewitalizacji znajdują się obiekty i przestrzenie mające istotne znaczenie z punktu widzenia historii i kultury regionu. W jego granicach zlokalizowane są następujące obiekty ujęte w wojewódzkiej ewidencji zabytków (rejestr zabytków Narodowego Instytutu Dziedzictwa, stan na 31 grudnia 2024 r.):

- zespół kościoła par. pw. św. Anny, 1787, nr rej.: A/725/1-4 z 4.09.1998:
 - kościół,
 - kostnica,
 - cmentarz przykościelny,
 - ogrodzenie z bramą,
- cmentarz rzym.-kat. par., XIX/XX, nr rej.: 291/A z 1.06.1982,
- ruiny zamku, XIV/XV, poł. XVII, nr rej.: A/699 z 16.10.1957 i z 17.02.1981,
- budynek mieszkalny d. magazynu solnego, ul. Nieszawska 8, 1838, nr rej.: A/1675 z 23.02.2015.

Położenie zabytków w granicach obszaru rewitalizacji prezentuje poniższa rycina.

Ryc. 5. Mapa istniejących zabytków nieruchomości znajdujących się na obszarze rewitalizacji wpisanych do wojewódzkiej ewidencji zabytków

Źródło: opracowanie własne na podstawie Rejestru Zabytków Narodowego Instytutu Dziedzictwa.

Poniższa tabela prezentuje obiekty zabytkowe ujęte w Gminnej Ewidencji Zabytków Gminy Bobrowniki zlokalizowane w granicach obrębu ewidencyjnego Bobrowniki.

Tab. 4. Obiekty ujęte w Gminnej Ewidencji Zabytków Gminy Bobrowniki znajdujące się na terenie obrębu ewidencyjnego Bobrowniki

Obiekt	Czas powstania	Rejestr zabytków / ewidencja zabytków
historyczny układ urbanistyczny	XV w., XIX w. pocz.	ew. zab.
<u>zespół kościoła parafialnego:</u>		ew. zab.
kościół parafialny rzymskokatolicki pw. św. Anny	1787-1788	1998.04.9-A/725/1-4 (d. nr rej. zab. – 86/A)
ogrodzenie z bramą	XVIII w. k.	

starodrzew i działki nr 177		
kostnica		
cmentarz parafialny rzymskokatolicki wraz z nagrobkami	XIX/XX w.	1992.06.01-A/1199 (d. nr rej. zab. – 291/A)
ogrodzenie cmentarza	1 ćw. XX w.	
ruiny zamku	1398 ok.	1957.10.16-A/699 (d. nr rej. zab. – 47/382/A)
budynek gospodarczy – garaże, ul. Kościelna 6	2 poł. XIX w.	ew. zab.
szkoła, ul. Kościelna 5	1920	ew. zab.
dom drewniany, ul. Kościelna 7	XIX w. 3 ćw.	ew. zab.
stodoła drewniana, ul. Kościelna 6	pocz. XX w.	ew. zab.
dom, ul. Kościelna 8 (dawny nr 6)	1918 po	ew. zab.
dom, ul. Kościelna 10 (dawny nr 8)	1918 po	ew. zab.
dom, ul. Lipnowska 3	pocz. XX w.	ew. zab.
dom, ul. Lipnowska 5	pocz. XX w.	ew. zab.
dom, ul. Lipnowska 7	pocz. XX w.	ew. zab.
dom drewniany, ul. Lipnowska 11/13	pocz. XX w.	ew. zab.
dom drewniany, ul. Lipnowska 15	XIX w. 4 ćw.	ew. zab.
dom drewniany, ul. Nieszawska 4	XIX w. poł. Ok.	ew. zab.
dom, ul. Nieszawska 6	XIX w. poł.	ew. zab.
dom bednarza, stróża i straży wojskowej magazynu solnego, ul. Nieszawska 8	XX w. 1 poł.	2015.02.23-A/1675
sąd gminny, ob. UG, ul. Nieszawska 10	XIX w. poł.	ew. zab.
kapliczka przydrożna z figurą MB Królowej Polski, ul. Nieszawska (dz. nr 96 ob. Bobrowniki, obok nr 28)	Pocz. XX w., figura 1983 r.	ew. zab.
dom, ul. Podgórna 12	1 poł. XX w.	ew. zab.
Budynek gospodarczy murowano-gliniany, ul. Podgórna 12	k. XIX w.	ew. zab.
dom drewniany, ul. Podgórna 17	pocz. XX w.	ew. zab.
dom, ul. Senatorska 2	XIX/XX w.	ew. zab.
dom, ul. Senatorska 5	pocz. XX w.	ew. zab.
dom, ul. Senatorska 9 (d. 7a)	XIX/XX w.	ew. zab.
dom drewniany, ul. Senatorska 12	XIX w. 3 ćw.	ew. zab.
dom drewniany, ul. Senatorska 14	pocz. XX w.	ew. zab.
krzyż przydrożny, ul. Senatorska (dz. Nr 96, ob. Bobrowniki)	poł. XX w., rem. Po 2010	ew. zab.
dom drewniany, ul. Włocławska 1 (dawny nr 52)	XIX w. 2 ćw.	ew. zab.
dom, pl. Wolności 1/Senatorska	XIX/XX w.	ew. zab.
dom, pl. Wolności 2	XIX/XX w.	ew. zab.
dom, pl. Wolności 16/Lipnowska	XIX/XX w.	ew. zab.
dom, pl. Wolności 18	1 poł. XX w.	ew. zab.
dom drewniany, ul. Wyzwolenia (dawny nr 20)	XIX w. k.	ew. zab.
kapliczka przydrożna, ul. Wyzwolenia (dz. nr 127, ob. Bobrowniki)	pocz. XX w.	ew. zab.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Gminnej Ewidencji Zabytków Gminy Bobrowniki.

3.3. PRZYCZYNY DEGRADACJI OBSZARU

W celu skutecznego zaprogramowania działań rewitalizacyjnych, mających odpowiadać na zdiagnozowane problemy, konieczne jest wsparcie przeprowadzonej analizy wskaźnikowej diagnozą mającą na celu określenie przyczyn degradacji obszaru. Diagnoza przyczyn degradacji obszaru pozwala na lepsze zrozumienie charakteru zidentyfikowanych zjawisk problemowych oraz ujawnienie zjawisk, których analiza wskaźnikowa, która oparta jest na danych ilościowych, nie była w stanie wykazać. Do przeprowadzenia pogłębionej diagnozy obszaru rewitalizacji posłużyły, oprócz przeprowadzonej analizy wskaźnikowej: wizja lokalna, warsztaty rewitalizacyjne, analiza dokumentów oraz wywiady pogłębione z osobami zaznajomionymi z problematyką omawianego obszaru.

3.3.1. Sfera społeczna

Wyznaczony obszar rewitalizacji cechuje się szczególnym nagromadzeniem negatywnych zjawisk w sferze społecznej. Analiza wskaźnikowa, która przeprowadzona została celem delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji wykazała występowanie szczególnych problemów w zakresie: bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, nagromadzenia osób ze szczególnymi potrzebami, niskiego kapitału społecznego oraz niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym.

Poniższa tabela prezentuje porównanie analizowanych wskaźników dotyczących sfery społecznej pomiędzy obszarem rewitalizacji, a średnią dla obszaru całej Gminy Bobrowniki.

Tab. 5. Porównanie wskaźników dla sfery społecznej obszaru rewitalizacji oraz Gminy Bobrowniki

SFERA SPOŁECZNA		Średnia dla obszaru rewitalizacji	Średnia dla gminy
Zjawisko	Wskaźnik/miernik		
BEZROBOCIE	Liczba osób bezrobotnych na 100 mieszkańców	2,85	4,11
	Udział osób długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych	58,3%	55,2%
	Udział osób bezrobotnych z wykształceniem podstawowym w ogólnej liczbie bezrobotnych	40,7%	36,8%
UBÓSTWO	Udział osób korzystających z pomocy społecznej w ogólnej liczbie mieszkańców	15,0%	8,3%
	Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu ubóstwa w ogólnej liczbie mieszkańców	6,8%	4,4%
	Kwota wypłaconych zasiłków w przeliczeniu na 100 mieszkańców	25 231,97	15 118,41
PRZESTĘPCZOŚĆ	Liczba stwierdzonych przestępstw na 1000 mieszkańców	11,61	14,14

	Liczba stwierdzonych przestępstw i wykroczeń (poza zdarzeniami drogowymi i przestępstwami gospodarczymi) w tym czyny karalne nieletnich na 1000 mieszkańców	1,32	0,99
OSOBY ZE SZCZEGÓLNYMI POTRZEBAMI	Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności w ogólnej liczbie mieszkańców	0,8%	0,6%
	Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu długotrwałej lub ciężkiej choroby w ogólnej liczbie mieszkańców	0,7%	0,5%
KAPITAŁ SPOŁECZNY	Udział osób w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności	18,4%	20,0%
	Udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności	17,2%	16,8%
	Udział dzieci w wieku 3-6 lat w ogólnej liczbie mieszkańców	3,9%	5,0%
POZIOM UCZESTNICTWA W ŻYCIU PUBLICZNYM	Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 100 mieszkańców	0,08	0,20

Źródło: opracowanie własne na podstawie Diagnozy służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Bobrowniki.

Bezrobocie

Bezrobocie jest zjawiskiem dotyczącym zarówno sytuacji gospodarczej jak i społecznej na danym obszarze. Pojawiać się ono może m.in. na skutek wystąpienia niekorzystnej sytuacji makroekonomicznej, w wyniku której dochodzi do zmniejszenia podaży miejsc pracy. Największym problemem związanym z bezrobociem nie jest jego stopa, rozumiana jako udział osób bezrobotnych w ogólnej liczbie osób w wieku produkcyjnym, a długość jego trwania. Bezrobocie długookresowe, a więc trwające dłużej niż rok, stanowi zagrożenie ze względu na trudności związane z przezwyciężeniem tego stanu. Dodatkowo, przedłużające się bezrobocie, oprócz skutków gospodarczych, rzutować może w znaczący sposób na sytuację społeczną i prowadzić do pojawienia się takich problemów jak: ubóstwo, alkoholizm, depresja i utrata poczucia własnej wartości, przestępczość czy wykluczenie społeczne.

Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Lipnie na obszarze rewitalizacji pod koniec 2023 roku zamieszkiwało 11 osób bezrobotnych, co stanowiło 8,8% osób bezrobotnych zamieszkujących Gminę Bobrowniki. Na skutek przeliczenia ich liczby przez 100 mieszkańców otrzymano wskaźnik, którego średnia wartość dla Gminy Bobrowniki wyniosła 4,11. Na obszarze rewitalizacji przybrał on natomiast wartość 2,85, co oznacza, że jednostka analityczna Bobrowniki 1 charakteryzuje się relatywnie niższą koncentracją przestrzenną osób bezrobotnych.

Problemem związanym z bezrobociem dotyczącym obszaru rewitalizacji nie jest natomiast jego natężenie, a struktura. Pod koniec 2023 roku w Gminie Bobrowniki mieszkało 69 osób borykających się z problemem bezrobocia powyżej roku, z czego 6 osób stanowili mieszkańcy obszaru rewitalizacji. Tym samym udział osób długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych w Gminie Bobrowniki kształtował się na poziomie 55,2%, a na obszarze

rewitalizacji – 58,3%. Obszar ten charakteryzuje się zatem wyższym udziałem osób długotrwale bezrobotnych wśród osób borykających się z bezrobociem.

Problem związany ze strukturą omawianego zjawiska stanowi również poziom wykształcenia osób zmagających się z bezrobociem. Osoby z wykształceniem podstawowym mogą mieć większe trudności ze znalezieniem zatrudnienia, wynikające z relatywnie niższych kompetencji zawodowych. Pod koniec 2023 roku w gminie mieszkało 46 osób bezrobotnych z wykształceniem podstawowym, a na obszarze rewitalizacji – 4. Tym samym ich udział w ogólnej liczbie osób bezrobotnych w Gminie Bobrowniki wyniósł 36,8%, a na obszarze rewitalizacji – 40,7%. Obszar ten odznacza się zatem wyższym udziałem osób z wykształceniem podstawowym wśród osób dotkniętych problemem bezrobocia.

Jak wskazano podczas warsztatów rewitalizacyjnych osoby dotknięte problemem bezrobocia narażone są w znacznej mierze na wykluczenie społeczne, co zdaniem interesariuszy prowadzić ma do dalszej stygmatyzacji tej części społeczeństwa. Mieszkańcy obszaru rewitalizacji, którzy borykają się z problemem długotrwałego bezrobocia w znacznej mierze przejawiać mają brak nadziei na znalezienie pracy, a co za tym idzie poprawę sytuacji życiowej. Tym samym problem ten w dużej mierze przekłada się na pogorszenie nastrojów wśród osób nim dotkniętych oraz prowadzić może do ich powolnego popadania w kolejne problemy, co skutkować może jeszcze większymi problemami ze znalezieniem pracy.

Ubóstwo

Problem bezrobocia jest bezpośrednio związany ze zjawiskiem ubóstwa, które rozumieć należy jako poziom zaspokojenia potrzeb gospodarstw domowych (zarówno jednoosobowych, jak i rodzin) w relacji do poziomu ich zaspokojenia przez innych członków społeczeństwa. Odnosi się ono do zjawisk takich jak niedostatek czy bieda, które skutkować mogą poczuciem ogólnej bezradności, brakiem motywacji, jak i wykluczeniem społecznym i ogólnym obniżeniem poziomu życia. Ubóstwo oznacza zatem niski poziom zaspokojenia potrzeb w społeczeństwie, mogący rzutować na stan zdrowia psychicznego osób borykających się z tym problemem oraz motywację do poprawy sytuacji życiowej. Pośród potencjalnych przyczyn wystąpienia zjawiska ubóstwa wskazać można m.in.: bezrobocie, niskie zarobki, ograniczony dostęp do edukacji, choroby, niepełnosprawność oraz inne niekorzystne uwarunkowania społeczno-gospodarcze.

Według danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gminie Bobrowniki w 2023 roku 253 osoby skorzystały z pomocy społecznej, z czego 57 stanowili mieszkańcy obszaru rewitalizacji. Tym samym udział osób korzystających z pomocy społecznej w ogólnej liczbie mieszkańców w gminie wyniósł 8,3%, a na obszarze rewitalizacji – 15%. Jednostka Bobrowniki 1 cechuje się zatem wyższą koncentracją osób korzystających z pomocy społecznej.

Osoby znajdujące się w trudnej sytuacji materialnej ubiegać się mogą o pomoc społeczną z tytułu ubóstwa. Z tego rodzaju wsparcia w 2023 roku skorzystało 133 mieszkańców gminy, w tym 26 osób zamieszkujących obszar rewitalizacji. Ich odsetek w ogólnej liczbie mieszkańców gminy kształtował się zatem na poziomie 4,4%. Omawiany wskaźnik dla obszaru rewitalizacji przyjął wyższą wartość (6,8%), co świadczy o natężeniu zjawiska ubóstwa w jednostce Bobrowniki 1.

Podczas warsztatów rewitalizacyjnych wskazywano, że osoby borykające się z ubóstwem wykluczane są społecznie m.in. poprzez brak możliwości korzystania z płatnej oferty form spędzania czasu wolnego oraz korzystania z infrastruktury sportowo-rekreacyjnej poza miejscem zamieszkania. Osoby te pozbawione są zatem w znacznej mierze możliwości integrowania się z sąsiadami i rówieśnikami.

Jednym z elementów pomocy społecznej jest wsparcie finansowe kierowane do osób potrzebujących za pośrednictwem wypłacanych zasiłków. W 2023 roku GOPS w Bobrownikach wypłacił zasiłki o łącznej wartości 459 751 zł. Dużą część wsparcia finansowanego kierowana była w tym czasie do osób zamieszkujących obszar rewitalizacji (95 654 zł). Przeliczając wartość wypłaconych zasiłków przez 100 mieszkańców otrzymano wskaźnik, którego średnia wartość dla obszaru całej gminy kształtowała się na poziomie 15,1 tys. zł., a na obszarze rewitalizacji – 25,2 tys. zł. Obszar ten odznacza się zatem szczególną koncentracją przestrzenną środków przeznaczanych na wsparcie osób ubogich, co świadczy o skali problemu.

Osoby ze szczególnymi potrzebami

Pomoc społeczna kierowana jest również do osób ze szczególnymi potrzebami. Zgodnie z zapisami ustawy z dnia 19 lipca 2019 roku o zapewnieniu dostępności, za osobę ze szczególnymi potrzebami uznaje się osobę, która ze względu na swoje cechy wewnętrzne lub zewnętrzne, albo ze względu na zaistniałe okoliczności, musi podjąć dodatkowe działania lub zastosować dodatkowe środki w celu przezwyciężenia bariery, aby móc uczestniczyć w różnych sferach życia na zasadzie równości z innymi osobami. Ustawa o rewitalizacji wskazuje na konieczność analizy obszaru rewitalizacji pod kątem liczby zamieszkujących go osób ze szczególnymi potrzebami.

Z pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności w 2023 roku skorzystało 0,6% mieszkańców Gminy Bobrowniki i 0,8% osób zamieszkujących obszar rewitalizacji. Koncentracja osób ze szczególnymi potrzebami w obrębie jednostki analitycznej Bobrowniki 1 była zatem wyższa niż średnia dla gminy.

Pomoc społeczna jest również kierowana do osób zmagających się z długotrwałą lub ciężką chorobą. W 2023 GOPS udzielił pomocy z tego tytułu 15 mieszkańcom gminy (0,5% wszystkich mieszkańców) oraz 3 mieszkańcom obszaru rewitalizacji (0,7% osób zamieszkujących obszar rewitalizacji).

Obszar rewitalizacji jest zatem miejscem o stosunkowo wysokiej koncentracji osób ze szczególnymi potrzebami. Zjawisko to jest szczególnie problematyczne, jeżeli dany obszar odznacza się niską dostępnością architektoniczną przestrzeni publicznych (rozdział 3.3.5.). Część osób ze szczególnymi potrzebami borykać się może zatem z wykluczeniem społecznym, które oprócz braku wsparcia osób najbliższych obejmować może również wykluczenie związane z trudnościami w pokonaniu istniejących barier w celu uczestnictwa w życiu publicznym na równi z resztą społeczeństwa.

Kapitał społeczny

Wykluczenie społeczne oraz brak relacji międzyludzkich negatywnie wpływają na jakość kapitału społecznego mieszkańców danego obszaru, co stanowi znaczne wyzwanie dla

rozwoju społeczno-ekonomicznego jednostki samorządu terytorialnego. Kapitał społeczny stanowi pojęcie znajdujące się na styku nauk o socjologii i ekonomii, opisując jakość stosunków społecznych w określonej zbiorowości, cechujących się zdolnością do nawiązywania w przyszłości konstruktywnych relacji społecznych. Kapitał społeczny odzwierciedla zatem w pewnym ograniczonym zakresie cechy danej zbiorowości, w tym jej cechy demograficzne. W celu analizy kapitału społecznego zdecydowano się na badanie szeregu wskaźników umożliwiających pogłębioną analizę struktury i sytuacji demograficznej obszaru rewitalizacji.

Osoby w wieku przedprodukcyjnym odgrywają znaczną rolę w budowaniu kapitału społecznego ze względu na znaczną ilość zawieranych relacji międzyludzkich oraz tempo zdobywania wiedzy. Osoby w wieku przedprodukcyjnym są również beneficjentami edukacji i wychowania, których jednym z celów jest nauka umiejętności współpracy czy konstruktywnej krytyki i wymiany poglądów.

Według danych Urzędu Miasta i Gminy Bobrowniki pod koniec 2023 roku gminę zamieszkiwało 3 041 osób, z czego 379 osób stanowili mieszkańcy obszaru rewitalizacji. Udział osób w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców gminy kształtował się wówczas na poziomie 20%, a na obszarze rewitalizacji – 18,4%. Na rozwój człowieka w znacznym stopniu wpływa okres edukacji przedszkolnej, w którym dzieci zaczynają rozwijać elementarne umiejętności społeczne, które będą mieć długofalowy wpływ na ich relacje z innymi oraz na zdolność do współpracy. Dzieci w wieku 3-6 lat stanowiły 5% mieszkańców Gminy Bobrowniki i 3,9% mieszkańców obszaru rewitalizacji. Obszar rewitalizacji odznaczał się zatem niższym udziałem mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym, w tym w wieku 3-6 lat, co z kolei rzutować może w znaczny sposób na sytuację demograficzną oraz kapitał społeczny jednostki Bobrowniki 1.

Interesariusze rewitalizacji wskazywali, że odpływ młodych mieszkańców jest jednym z najistotniejszych problemów społecznych dotyczących obszar rewitalizacji. Wskazywano również na niewystarczającą liczbę zajęć pozalekcyjnych, co w znaczący sposób ogranicza potencjał oraz chęć osób młodych do rozwoju.

Osoby w wieku poprodukcyjnym stanowią natomiast istotny filar budowy kapitału społecznego ze względu na swój zasób wolnego czasu oraz doświadczeń życiowych. Osoby te wspierać mogą wychowanie potomstwa oraz dzielić się z nim swoimi doświadczeniami oraz wiedzą. Ich zaangażowanie w pozytywny sposób wpływa zatem na przepływ wiedzy, który pozwala na wzrost jakości kapitału społecznego lokalnej społeczności.

Udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców gminy wyniósł 16,8%, a na obszarze rewitalizacji – 17,2%. Obszar rewitalizacji cechował się zatem wyższym udziałem seniorów w ogólnej liczbie ludności, co w połączeniu z niższym udziałem dzieci i młodzieży prowadzić może do dynamizacji zjawiska starzenia się społeczeństwa.

Starzenie się społeczeństwa stanowi zjawisko niekorzystne w ujęciu ekonomicznym, mając na względzie kształt systemu emerytalnego w Polsce. Niemniej seniorzy stanowią często jedną z najaktywniejszych społecznie grup. W znacznej mierze to oni odpowiedzialni są za kultywowanie i popularyzowanie lokalnych tradycji i kultury oraz biorą aktywny udział w wydarzeniach kulturalnych i integracyjnych, a co za tym idzie korzystnie wpływają na jakość kapitału społecznego.

W toku warsztatów rewitalizacyjnych interesariusze wskazali na występowanie na obszarze rewitalizacji następujących problemów związanych z kapitałem społecznym: wykluczenie społeczne, w tym osób starszych oraz borykających się z ubóstwem, niewystarczająco silne relacje międzyludzkie oraz brak integracji sąsiedzkiej mieszkańców. Wskazywano szczególnie na znaczne oraz wielowektorowe wykluczenie społeczne osób starszych. Z jednej strony grupa ta borykać ma się ze znaczną samotnością, co po części spowodowane jest niewystarczającą liczbą form integracji z rówieśnikami, a po części odpływem młodych mieszkańców, w wyniku czego znaczna część osób starszych ma mieć ograniczony kontakt z własnymi rodzinami. Przedstawiciele młodszych pokoleń zwyczajowo wspierają osoby starsze w ich funkcjonowaniu m.in. w sprawach związanych z obsługą komputera, Internetu czy dostępu do informacji. W społeczeństwie charakteryzującym się znacznym odpływem osób młodych oraz samotności wśród osób starszych osoby te są szczególnie narażone na wykluczenie cyfrowe, rozumiane jako brak umiejętności oraz wiedzy potrzebnej do sprawnego i bezpiecznego posługiwania się komputerem. Interesariusze wskazywali, że seniorzy zamieszkujący obszar rewitalizacji, a także cały obszar Gminy Bobrowniki w znacznej mierze borykają się z problemem wykluczenia cyfrowego, co skutkuje obniżeniem ich zdolności do zaspokajania potrzeb oraz pozyskiwania bieżących informacji, które obecnie w znacznej mierze związane jest są z obsługą Internetu.

Poziom uczestnictwa w życiu publicznym

Zjawiskiem istotnie związanym z kapitałem społecznym jest aktywność społeczna, wyrażająca zaangażowanie mieszkańców w sprawy związane z lokalnym życiem publicznym. Jednym z przejawów aktywności społecznej jest aktywność fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych.

Przeliczając liczbę działających organizacji pozarządowych na 100 mieszkańców otrzymano wskaźnik, którego średnia wartość dla całej gminy wyniosła 0,2. Dla obszaru rewitalizacji wskaźnik przybrał natomiast wartość 0,08. Tym samym obszar rewitalizacji odznaczał się niższą koncentracją organizacji pozarządowych na tle Gminy Bobrowniki.

Wyrazem niewystarczającego poziomu zaangażowania społecznego jest liczba osób, które wzięły udział w ankiecie dotyczącej wyznaczania obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji podczas prac nad Diagnostyką. W owej ankiecie wzięły udział jedynie 2 osoby zamieszkujące obszar rewitalizacji. Problem niewystarczającego zaangażowania społecznego wybrzmiał również podczas warsztatów rewitalizacyjnych. Zdaniem mieszkańców, przyczyn tego stanu rzeczy upatrywać należy przede wszystkim w braku przestrzeni do prowadzenia debaty publicznej oraz wymiany poglądów, a także niewystarczająco silnym poczuciem tożsamości lokalnej, związanym m.in. ze złym stanem technicznym znacznej części obiektów i przestrzeni publicznych (rozdział 3.3.5.).

Przestępczość

Kumulacja problemów społecznych, takich jak ubóstwo, bezrobocie, wykluczenie społeczne czy niewystarczająco wysokie zaangażowanie społeczne prowadzić mogą m.in. do wzrostu przestępczości. Przestępczość rozumieć należy jako wszelkiego rodzaju czyny określone przez prawo powszechnie obowiązujące jako zachowania niezgodne z przyjętą normą prawną, popełnione na danym terenie w określonym czasie.

Zgodnie z danymi Powiatowej Komendy Policji w Lipnie na terenie Gminy Bobrowniki w 2023 roku stwierdzono 43 przestępstwa. Przeliczając ich liczbę na 1 000 mieszkańców otrzymano wskaźnik, którego średnia wartość dla obszaru całej gminy kształtowała się na poziomie 14,14. Wskaźnik ten dla obszaru rewitalizacji przybrał natomiast wartość 11,61. Obszar rewitalizacji odznacza się zatem niższą koncentracją przestępczości w stosunku do liczby mieszkańców.

Zauważa się natomiast na tym obszarze znaczną liczbę przestępstw i wykroczeń wśród osób nieletnich. Wskaźnik opisujący te czyny w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców przybrał dla terenu całej gminy wartość 0,99, a dla obszaru rewitalizacji – 1,32.

Podczas wizji lokalnej obszaru rewitalizacji wskazano, że najczęściej przejawiającą się formą łamania prawa są akty wandalizmu oraz zaśmiecanie przestrzeni publicznych. Zdaniem interesariuszy przyczyn wandalizmu upatrywać należy przede wszystkim w niewystarczająco rozbudowanej ofercie form spędzania wolnego czasu, przez co znaczna część społeczeństwa, w tym młodzież wyładowuje swoją energię oraz frustrację na otaczającej przestrzeni.

Ryc. 6. Akty wandalizmu na obszarze rewitalizacji

Źródło: materiały zebrane podczas wizji lokalnej 8.01.2025 r.

Interesariusze wskazywali również, że na obszarze rewitalizacji notorycznie dochodzi do nielegalnej konsumpcji napojów alkoholowych, która to z kolei często prowadzi do zaśmiecania przestrzeni publicznych. Zdaniem interesariuszy, znaczna część pozostawionych odpadów ma stanowić pozostałość po nielegalnym spożywaniu alkoholu w plenerze. Według osób biorących udział w warsztatach rewitalizacyjnych popularne miejsce nielegalnego spożywania alkoholu stanowią ruiny Zamku w Bobrownikach oraz jego najbliższe otoczenie. Jak wskazują dane Służby Więziennej, niemal 1/3 wszystkich popełnianych przestępstw powiązana jest z nadmiernym spożyciem alkoholu. Tym samym obecny stan rzeczy stanowi może potencjał do wzmożenia przestępczości.

Ryc. 7. Pozostawione opakowania po napojach alkoholowych w okolicy ruin Zamku w Bobrownikach

Źródło: materiały zebrane podczas wizji lokalnej 8.01.2025 r.

Jak wskazywano podczas warsztatów rewitalizacyjnych, wandalizm oraz spożywanie alkoholu w miejscach publicznych skutkują obniżeniem poczucia bezpieczeństwa, szczególnie po zmroku. W granicach obszaru rewitalizacji monitoring gminny znajduje się na rynku, placu zabaw oraz na budynku Urzędu Miasta i Gminy Bobrowniki. Mieszkańcy wskazywali na konieczność rozbudowy monitoringu wizyjnego, szczególnie w obrębie okolic ruin Zamku w Bobrownikach oraz parku przy rynku w celu zwiększenia bezpieczeństwa w obrębie wskazanych przestrzeni publicznych.

3.3.2. Sfera gospodarcza

Przeprowadzona analiza wskaźnikowa nie ujawniła występowania stanu kryzysowego w sferze gospodarczej na obszarze rewitalizacji. Niemniej w ramach diagnozy pogłębionej, wspartej wizją lokalną oraz warsztatami rewitalizacyjnymi, ujawniono występowanie w granicach obszaru rewitalizacji stanu kryzysowego w ramach sfery gospodarczej.

Tab. 6. Porównanie wskaźników dla sfery gospodarczej obszaru rewitalizacji oraz Gminy Bobrowniki

SFERA GOSPODARCZA		Średnia dla obszaru rewitalizacji	Średnia dla gminy
Zjawisko	Wskaźnik/miernik		
AKTYWNOŚĆ GOSPODARCZA	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych ogółem na 100 mieszkańców	7,97	4,24
	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w 2023 roku na 100 mieszkańców	0,21	0,10
	Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych w 2023 roku na 100 mieszkańców	0,00	0,26

Źródło: opracowanie własne na podstawie Diagnozy służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Bobrowniki.

W celu zbadania sfery gospodarczej zdecydowano się na analizę wskaźników opisujących aktywność gospodarczą, którą rozumieć należy jako zaangażowanie społeczności w aktywne kształtowanie lokalnych uwarunkowań ekonomicznych.

Według stanu na koniec 2023 roku w Gminie Bobrowniki zarejestrowanych było 129 podmiotów gospodarczych, z czego 30 w granicach obszaru rewitalizacji. Przeliczając ich liczbę na 100 mieszkańców otrzymano wskaźnik, którego średnia wartość dla Gminy Bobrowniki wyniosła 4,24, a dla obszaru rewitalizacji – 7,97. Tym samym w granicach obszaru rewitalizacji ma miejsce znaczna koncentracja działalności gospodarczej w obrębie gminy. Analogiczny wskaźnik opisujący liczbę nowo zarejestrowanych przedsiębiorstw w 2023 roku w Gminie Bobrowniki przyjął wartość na poziomie 0,1, a na obszarze rewitalizacji – 0,21. Oznacza to, że w jednostce analitycznej Bobrowniki 1 miejsca ma większy przyrost liczby podmiotów gospodarczych w relacji do liczby ludności niż w pozostałych częściach gminy. W 2023 roku w Gminie Bobrowniki wyrejestrowano 8 podmiotów gospodarczych, spośród których żaden nie był zarejestrowany w granicach obszaru rewitalizacji. Tym samym wskaźnik opisujący liczbę zamkniętych działalności gospodarczych w relacji do liczby ludności przybrał dla Gminy Bobrowniki średnią wartość na poziomie 0,26. Oznaczać to może, że na obszarze rewitalizacji miejsce mają relatywnie sprzyjające na tle Gminy Bobrowniki warunki do rozwoju przedsiębiorczości.

Podczas warsztatów rewitalizacyjnych interesariusze wskazywali na występujący na obszarze rewitalizacji problem braku dostępu do podstawowych usług, w tym gastronomicznych oraz różnorodnej oferty pracy, co z kolei prowadzi do odpływu młodych mieszkańców. Tym samym braki w strukturze lokalnego sektora usług oraz rynku pracy prowadzić mają do pogłębiania się zjawiska odpływu ludności i starzenia się społeczeństwa. Wskazywano również na problem braku targowiska, na którym lokalni producenci mogliby sprzedawać swoje wyroby. Zdaniem interesariuszy miałyby to korzystny wpływ na rozwój przedsiębiorczości mieszkańców oraz rozwój gospodarczy obszaru.

3.3.3. Sfera środowiskowa

Przeprowadzona analiza wskaźnikowa, wsparta pogłębioną analizą stanu środowiska wykazały występowanie stanu kryzysowego sfery środowiskowej na obszarze rewitalizacji.

Tab. 7. Porównanie wskaźników dla sfery środowiskowej obszaru rewitalizacji oraz Gminy Bobrowniki

SFERA ŚRODOWISKOWA		Średnia dla obszaru rewitalizacji	Średnia dla gminy
Zjawisko	Wskaźnik/miernik		
POKRYCIE AZBESTEM	Liczba budynków mieszkalnych pokrytych płytami azbestowocementowymi na 100 mieszkańców	11,42	10,82
NATĘŻENIE RUCHU DROGOWEGO	Liczba stwierdzonych zdarzeń drogowych na 100 mieszkańców	0,87	0,59

Źródło: opracowanie własne na podstawie Diagnozy służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Bobrowniki.

Wykorzystanie azbestu

Azbest stanowi występujący w przyrodzie minerał odporny na działanie mrozu, wysokich temperatur, substancji chemicznych i jest odporny na rozciąganie. Składa się on z włókien – uwodnionych krzemianów magnezu, żelaza, wapnia i sodu. Wyroby azbestowe przede wszystkim wykorzystywano w budownictwie jako pokrycie dachowe, osłony elewacyjne ścian, przewody kominowe, rury wodociągowe i kanalizacyjne oraz elementy izolacyjne. Obecnie wiadomo, że włókna azbestowe wnikają bezpośrednio do organizmu człowieka poprzez układ oddechowy, gromadzą się i zalegają w płucach. Azbest w niewielkim stopniu wchłaniany jest także przez skórę.

Zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) Nr 1272/2008 z dnia 16 grudnia 2008 r. w sprawie klasyfikacji, oznakowania i pakowania substancji i mieszanin, azbest został zaklasyfikowany jako substancja rakotwórcza kategorii 1A. Jest to substancja szczególnie niebezpieczna, stanowiąca poważne zagrożenie zdrowia w następstwie narażenia na długotrwałe oddziaływanie na drogi oddechowe.

Według danych Urzędu Miasta i Gminy Bobrowniki w gminie pod koniec 2023 roku znajdowało 329 budynków mieszkalnych pokrytych płytami azbestowocementowymi. Tym samym wskaźnik opisujący ich liczbę w relacji do liczby ludności przybrał dla obszaru gminy średnią wartość na poziomie 10,82. Na obszarze rewitalizacji znajdowały się w tym czasie 43 budynki mieszkalne pokryte płytami azbestowocementowymi, w wyniku czego wskaźnik przybrał wartość 11,42. Obszar rewitalizacji odznacza się zatem na tle Gminy Bobrowniki intensywniejszym wykorzystaniem azbestu.

Urząd Miasta i Gminy Bobrowniki wspiera usuwanie materiałów zawierających azbest z obszaru gminy. Właściciele budynków pokrytych eternitem mogą składać do Urzędu wnioski o udzielenie dotacji pokrywającej do 70% całkowitych kosztów demontażu, transportu i utylizacji wyrobów zawierających azbest. Zadanie współfinansowane jest ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Toruniu.

Jakość powietrza

Oprócz czynników zewnętrznych, takich jak warunki meteorologiczne, znaczny wpływ na jakość powietrza mają lokalne zanieczyszczenia, przyczyniające się do wzrostu niskiej emisji. Jednym z typów niskiej emisji jest emisja liniowa, koncentrująca się wzdłuż głównych szlaków komunikacyjnych.

W celu zbadania natężenia ruchu drogowego, przekładającego się na pogorszenie jakości powietrza przez emisję spalin, zdecydowano się na analizę częstotliwości występowania zdarzeń drogowych. W 2023 roku na terenie Gminy Bobrowniki miejsce miało 18 zdarzeń drogowych. Wskaźnik opisujący ich liczbę w przeliczeniu na 100 mieszkańców przybrał średnią wartość dla Gminy Bobrowniki na poziomie 0,59, a dla obszaru rewitalizacji – 0,87. Centrum miasta Bobrowniki charakteryzuje się zatem wyższą koncentracją zdarzeń drogowych, co związane jest z intensywnością ruchu samochodowego na tym obszarze. Przez jednostkę Bobrowniki 1 przebiegają ważne lokalne szlaki komunikacyjne, co skutkuje wzrostem ruchu drogowego. Zjawisko to oprócz bezpieczeństwa oraz zanieczyszczenia hałasem, przekłada się również na degradację stanu powietrza atmosferycznego.

W ramach działalności Inspekcji Ochrony Środowiska prowadzony jest monitoring środowiska, w tym oceny jakości powietrza. Dokonuje się ich w odniesieniu do obszaru stref:

- aglomeracji o liczbie mieszkańców powyżej 250 tysięcy,
- miasta o liczbie mieszkańców powyżej lub zbliżonej do 100 tysięcy,
- pozostały obszar województwa niewchodzący w skład wyżej wspomnianych aglomeracji.

Tym samym, na obszarze województwa kujawsko-pomorskiego wydzielone zostały następujące strefy:

- aglomeracja bydgoska,
- miasto Toruń,
- miasto Włocławek,
- strefa kujawsko-pomorska.

Gmina Bobrowniki stanowi część strefy kujawsko-pomorskiej, oznaczonej kodem PL0404. W strefie tej bada się jakość powietrza według kryteriów ochrony zdrowia ludzi oraz kryteriów dotyczących ochrony roślin. Badane rodzaje zanieczyszczeń oraz ich wyniki prezentuje poniższa tabela.

Tab. 8. Stan powietrza atmosferycznego w ocenie rocznej dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia ludzi w strefie kujawsko-pomorskiej za 2023 rok

Symbol klasy strefy dla poszczególnych substancji											
SO ₂	NO ₂	C ₆ H ₆	CO	O ₃	pył PM10	Pb	As	Cd	Ni	B(a)P	pył PM2.5
A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	C	A1

klasa A – stężenia zanieczyszczenia nie przekraczają odpowiednio poziomów dopuszczalnych, poziomów docelowych

klasa B – stężenia zanieczyszczenia przekraczają poziomy dopuszczalne, lecz nie przekraczają poziomów dopuszczalnych powiększonych o margines tolerancji

klasa C – stężenia zanieczyszczeń przekraczają poziomy dopuszczalne powiększone o margines tolerancji, a w przypadku, gdy margines tolerancji nie jest określony – poziomy dopuszczalne, poziomy docelowe

Źródło: opracowanie własne na podstawie Tabeli 7.28. Klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia ludzi - klasyfikacja podstawowa (klasy: A, C oraz A1, C1 dla pyłu zawieszonego PM2,5) z „Rocznej oceny jakości powietrza w województwie kujawsko-pomorskim. Raport wojewódzki za rok 2023”, opracowanej przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska – Departament Monitoringu Środowiska, Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Bydgoszczy.

Jak wskazano w raporcie, w strefie kujawsko-pomorskiej miało miejsce przekroczenie poziomu dopuszczalnego stężenia zawartości benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym PM10.

Na obszarze rewitalizacji znajduje się 1 czujnik powietrza, zlokalizowany na budynku Urzędu Miasta i Gminy Bobrowniki przy ul. Nieszawskiej 10. Jego odczyty wskazują na występujący na omawianym obszarze problem niskiej jakości powietrza.

Podczas warsztatów rewitalizacyjnych wskazano, że na obszarze rewitalizacji występuje problem smogu, którego przyczyn, oprócz emisji liniowej, upatruje się również w niskiej efektywności energetycznej zabudowy, w tym budynków użyteczności publicznej oraz przestarzałych i nieefektywnych instalacji grzewczych. Zdaniem interesariuszy wśród budynków użyteczności publicznej wymagających przeprowadzenia termomodernizacji wskazać można: Klub Dziecięcy „Bobrowiaczek”, Szkołę Podstawową im. Karola Wojtyły oraz Urząd Miasta i Gminy Bobrowniki.

Ryc. 8. Przykłady budynków użyteczności publicznej w granicach obszaru rewitalizacji odznaczających się niską efektywnością energetyczną

Źródło: materiały zebrane podczas wizji lokalnej 8.01.2025 r.

Problem złej jakości powietrza najsilniej dotyka mieszkańców w okresie zimowym. Zdaniem interesariuszy powszechną praktyką jest stosowanie opału niskiej jakości. Problem smogu wiąże się zatem zarówno z wadliwą infrastrukturą techniczną, jak i niewystarczająco wysoką świadomością ekologiczną mieszkańców.

W ramach przeciwdziałania degradacji jakości powietrza w Gminie Bobrowniki realizowany jest Program Priorytetowy Czyste Powietrze, w ramach którego w 2024 roku zawarto 205 umów na termomodernizację budynków oraz wymianę starych i nieefektywnych źródeł ciepła. W ramach realizacji Programu w 2024 roku wypłacono dotacje o łącznej wartości 6 291 332,76 zł.

Jako wskazano w diagnozie pogłębionej sfery społecznej, istotnym problemem występującym na obszarze rewitalizacji jest zaśmiecanie przestrzeni publicznych. Problem ten również stanowi wyraz niskiej świadomości ekologicznej części mieszkańców oraz skutkuje obniżeniem walorów estetycznych oraz środowiskowych przestrzeni. Zdaniem interesariuszy, powszechne jest wyrzucanie śmieci w okolicy ruin zamku, parku przy rynku, wawozie przy szkole podstawowej oraz w okolicy cmentarza. Jak wskazano podczas warsztatów rewitalizacyjnych, przyczyn niskiej świadomości ekologicznej upatrywać należy m.in. w niewystarczającym dostępie do wiedzy w tym zakresie oraz trudności w zmianie dotychczasowych nawyków.

Ryc. 9. Zaśmiecone przestrzenie publiczne w granicach obszaru rewitalizacji

Źródło: materiały zebrane podczas wizji lokalnej 8.01.2025 r.

Na obszarze rewitalizacji występują obszary szczególnego zagrożenia powodzią, na których obowiązują przepisy odrębne. Tereny znajdujące się w ramach obszarów szczególnego zagrożenia powodzią podlegają określonemu zagospodarowaniu, gdzie zgodnie z art. 166 pkt. 10 ustawy Prawo wodne planowane zagospodarowanie nie może m.in. naruszać ustaleń planu zarządzania ryzykiem powodziowym czy stanowić zagrożenia dla ochrony zdrowia ludzi czy środowiska oraz utrudnia zarządzanie ryzykiem powodziowym. W rozporządzeniu Ministra Infrastruktury z dnia 18 października 2022 r. w sprawie przyjęcia Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły (Dz. U. 2022. poz. 2739), zostały zidentyfikowane główne cele zarządzania ryzykiem powodziowym, w tym cel główny obejmujący zapewnienie racjonalnego gospodarowania obszarami zagrożenia powodziowego. Niezależnie od odniesienia do przepisów odrębnych należy podczas realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych mieć na względzie ryzyko wystąpienia powodzi oraz zrealizować planowane działania przy użyciu technologii umożliwiającej minimalizację strat i zapewnienie swobodnego przepływu wód powodziowych.

3.3.4. Sfera przestrzenno-funkcjonalna

Przeprowadzona analiza wskaźnikowa, wsparta analizą pogłębioną wykazały występowanie stanu kryzysowego na obszarze rewitalizacji w ramach sfery przestrzenno-funkcjonalnej.

Tab. 9. Porównanie wskaźników dla sfery przestrzenno-funkcjonalnej obszaru rewitalizacji oraz Gminy Bobrowniki

SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA		Średnia dla obszaru rewitalizacji	Średnia dla gminy
Zjawisko	Wskaźnik/miernik		
DOSTĘPNOŚĆ INFRASTRUKTURY PUBLICZNEJ	Liczba ogólnodostępnych placów zabaw (bez szkolnych) na 100 mieszkańców	0,29	0,20
	Liczba placówek oświatowych (szkół, przedszkoli wraz z filiami) na 100 mieszkańców	0,21	0,10
DOSTĘPNOŚĆ KOMUNIKACYJNA	Liczba czynnych przystanków autobusowych na 100 mieszkańców	0,61	0,62
JAKOŚĆ TERENÓW PUBLICZNYCH	Liczba punktów sprzedaży alkoholu na 100 mieszkańców	0,53	0,20

Źródło: opracowanie własne na podstawie Diagnozy służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Bobrowniki.

Infrastruktura publiczna

Infrastruktura publiczna obejmuje wszystkie obiekty oraz elementy infrastruktury mające na celu zaspokajanie potrzeb lokalnej społeczności, których głównym celem działania nie jest odnoszenie korzyści ekonomicznych. Dostęp do niej stanowi jeden z czynników determinujących jakość życia oraz zadowolenie mieszkańców danego obszaru. Elementem infrastruktury publicznej, który jest szczególnie istotny dla rodziców, są ogólnodostępne place zabaw. Są to przestrzenie sprzyjające integracji oraz rekreacji dzieci, co z kolei pozytywnie wpływa na ich rozwój oraz kładzie podwaliny pod budowę kapitału społecznego.

Na terenie Gminy Bobrowniki znajduje się 6 ogólnodostępnych placów zabaw. Przeliczając ich liczbę przez 100 mieszkańców otrzymano wskaźnik, którego średnia wartość dla gminy wyniosła 0,2. Obszar rewitalizacji odznaczał się dostępnością placów zabaw powyżej średniej dla Gminy Bobrowniki, w wyniku czego omawiany wskaźnik przybrał wartość 0,29. Infrastrukturę publiczną stanowią również placówki oświatowe. Na terenie Gminy Bobrowniki zlokalizowane są 3 placówki oświatowe, w wyniku czego wskaźnik wyrażający ich dostępność w relacji do liczby ludności przybrał wartość 0,1. Obszar rewitalizacji cechował się relatywnie wysoką dostępnością placówek oświatowych, w wyniku czego omawiany wskaźnik przybrał wartość 0,21.

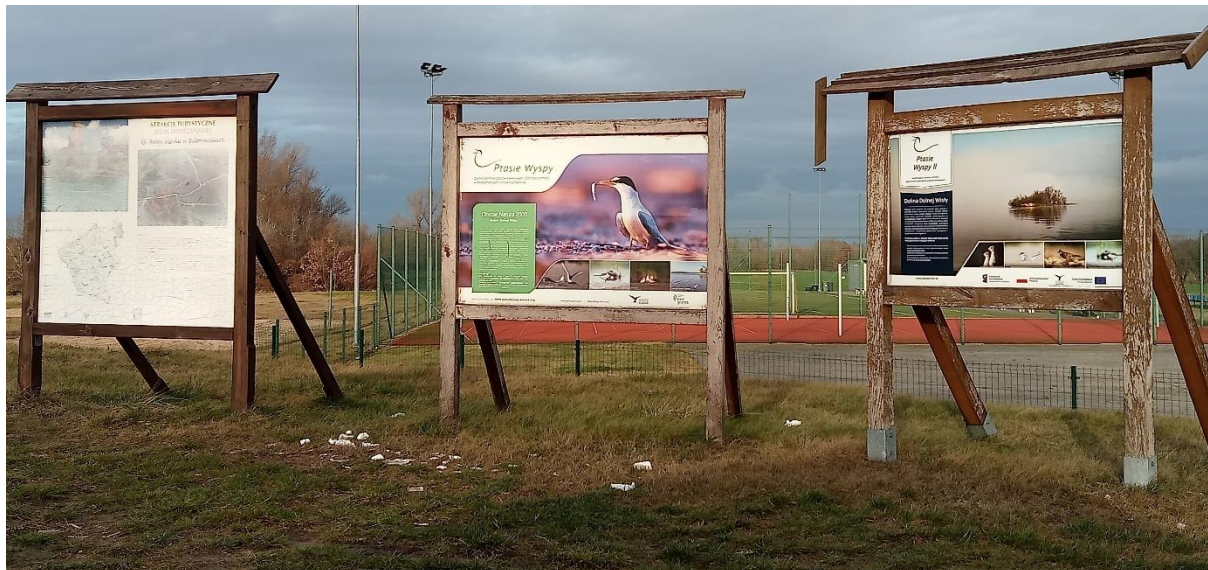
Podczas warsztatów rewitalizacyjnych interesariusze zwracali uwagę na brak Centrum Kultury w Gminie Bobrowniki oraz problemów z tym związanych. Ich zdaniem brak Centrum w znaczący sposób ogranicza możliwości spędzania czasu wolnego na terenie gminy, a także rozwój kultury lokalnej i społeczeństwa obywatelskiego.

Jakość terenów publicznych

Walory estetyczne danej przestrzeni przekładają się na jej odbiór przez mieszkańców, a także rzutować mogą na poziom aktywności społecznej. Mieszkańcy wolą unikać terenów zaśmieconych i zdewastowanych, co z kolei skutkować może ich marginalizacją i dalszą degradacją. Spożywanie alkoholu w miejscach publicznych prowadzić może do degradacji stanu technicznego i estetyki danej przestrzeni oraz do obniżenia jej atrakcyjności w oczach mieszkańców. Czynnikiem mogącym rzutować na jakość terenów publicznych jest zatem dostępność punktów sprzedaży alkoholu, albowiem w ich sąsiedztwie dochodzić może do jego nielegalnej konsumpcji. Wysoka dostępność punktów sprzedaży alkoholu przekładać się również może na ułatwiony dostęp do niego, a więc także na wzmożenie jego konsumpcji.

Na terenie Gminy Bobrowniki znajduje się 6 punktów sprzedaży alkoholu, z czego 2 zlokalizowane są w granicach obszaru rewitalizacji. Wskaźnik opisujący ich liczbę w relacji do liczby mieszkańców przybrał dla Gminy Bobrowniki wartość na poziomie 0,2, a dla obszaru rewitalizacji – 0,53. Jednostka Bobrowniki 1 odznacza się zatem wyższą dostępnością punktów sprzedaży alkoholu. Jak wskazano w rozdziale 3.3.1. nielegalna konsumpcja alkoholu przekłada się na obniżenie walorów estetycznych oraz poczucia bezpieczeństwa części przestrzeni publicznych, co dotyczy przede wszystkim parku przy rynku oraz ruin Zamku w Bobrownikach.

Podczas warsztatów rewitalizacyjnych interesariusze wskazywali, że istotny problem w zakresie jakości terenów publicznych stanowi stan infrastruktury sportowej i edukacyjnej zlokalizowanej w sąsiedztwie ruin Zamku w Bobrownikach. Jak wskazywali mieszkańcy, znajdujące się przy boisku tablice edukacyjne są zniszczone i wymagają wymiany.

Ryc. 10. Elementy infrastruktury publicznej w okolicy ruin zamku wymagające modernizacji

Źródło: materiały zebrane podczas wizji lokalnej 8.01.2025 r.

Wskazywano również na konieczność modernizacji części szatni zlokalizowanych przy boisku, ze względu na ich zły stan techniczny.

Ryc. 11. Orlik w Bobrownikach

Źródło: materiały zebrane podczas wizji lokalnej 8.01.2025 r.

Dostępność komunikacyjna

Dostępność komunikacyjna odzwierciedla stopień łatwości z jaką możliwe jest dostanie się do określonego miejsca przy wykorzystaniu sieci infrastruktury oraz usług transportowych. Jest to zatem istotny czynnik przekładający się na jakość mieszkańców. Niska dostępność komunikacyjna skutkować może marginalizacją danego obszaru w wymiarze gospodarczym lub ograniczonym dostępem do miejsc pracy, usług oraz edukacji wysokiej jakości. Zupełny brak dostępu do transportu zbiorowego w miejscu zamieszkania określa się mianem wykluczenia transportowego. Dostępność komunikacyjna jest zatem czynnikiem mogącym w znaczny sposób wpływać na degradację obszaru.

W celu analizy dostępności komunikacyjnej zdecydowano się na zbadanie dostępności przystanków autobusowych. Na terenie gminy znajduje się 19 czynnych przystanków autobusowych, z czego 2 zlokalizowane są w granicach obszaru rewitalizacji. Przeliczając ich liczbę przez 100 mieszkańców otrzymano wskaźnik, którego średnia wartość dla Gminy Bobrowniki wyniosła 0,62, a dla obszaru rewitalizacji – 0,61. Zdaniem mieszkańców, największy problem z zakresu transportu zbiorowego jest niewystarczająca częstotliwość kursów do Włocławka.

Mieszkańcy wskazywali również na występujący na obszarze rewitalizacji problem braku ścieżek rowerowych, co w sposób znaczący ogranicza potencjał do rozwoju zrównoważonej mobilności w obrębie miasta. Zdaniem interesariuszy przez brak ścieżek rowerowych dzieci dojeżdżające do Szkoły Podstawowej im. Karola Wojtyły w Bobrownikach zmuszone są do jazdy po ul. Wyzwolenia, która charakteryzuje się złym stanem technicznym, co w znaczący sposób wpływa na ich bezpieczeństwo. Wskazywano również, że część uczniów w celu dotarcia do szkoły przechodzi na skróty wąwozem, łączącym szkołę z ulicą Nieszawską. Na skutek opadów deszczu nieutwardzona ścieżka pokrywa się błotem, co w znaczący sposób obniża komfort oraz bezpieczeństwo przemieszczających się nią uczniów.

Ryc. 12. Ścieżka w wąwozie między szkołą a ul. Nieszawską.

Źródło: materiały zebrane podczas wizji lokalnej 8.01.2025 r.

Podczas warsztatów rewitalizacyjnych wskazywano także na problem złego stanu technicznego nieutwardzonych szlaków komunikacyjnych w okolicy ruin zamku. Mieszkańcy wskazywali, że obecny stan ścieżek skutkuje ograniczeniem dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami, co jest związane z utrudnionym poruszaniem się po nich. Wskazywano również, że na skutek opadów oraz wsiąkania wody przez grunt w okolicy ruin, dochodzi do obniżenia bezpieczeństwa oraz komfortu osób przechodzących wytyczonymi ścieżkami.

Ryc. 13. Nieutwardzone szlaki komunikacyjne w sąsiedztwie ruin Zamku w Bobrownikach.

Źródło: materiały zebrane podczas wizji lokalnej 8.01.2025 r.

W zakresie sfery przestrzenno-funkcjonalnej wskazywano także na brak dedykowanych miejsc do spędzania czasu wolnego, które wyposażone by były w elementy małej architektury, co z kolei przełożyłoby się na wzrost estetyki przestrzeni publicznych. Zdaniem mieszkańców, brak dedykowanych przestrzeni do spędzania czasu wolnego oraz integracji stanowi jedną z kluczowych przyczyn braku silnych relacji sąsiedzkich pomiędzy mieszkańcami obszaru rewitalizacji.

Mieszkańcy wskazywali także, na niewykorzystany potencjał ruin zamku, które mogłyby pełnić funkcje miejsca spotkań oraz rozpoznawalny obiekt kojarzony z Gminą Bobrowniki.

Ryc. 14. Niewykorzystywane ruiny Zamku w Bobrownikach

Źródło: materiały zebrane podczas wizji lokalnej 8.01.2025 r.

Zdaniem mieszkańców problemem jest również brak zagospodarowania okolic ruin. Obszar ten jest obecnie w znacznej mierze niewykorzystywany, co prowadzi do obniżenia jej walorów estetycznych m.in. na skutek śmiecenia.

Ryc. 15. Niezagospodarowane otoczenie ruin Zamku w Bobrownikach

Źródło: materiały zebrane podczas wizji lokalnej 8.01.2025 r.

Mieszkańcy wskazywali także na występujący w mieście Bobrowniki problem z zakresu zagospodarowania przestrzennego, obejmujący brak przestrzeni targowiska, na której lokalni producenci mogliby sprzedawać swoje wyroby (rozdział 3.3.2.).

Zdaniem interesariuszy konieczne jest również przeprowadzenie prac, mających na celu zmianę zagospodarowania części parku przy rynku, związaną ze zwiększeniem dostępności architektonicznej omawianej przestrzeni przez instalację elementów małej architektury dostosowanych do osób ze szczególnymi potrzebami. Obszar parku, jak wskazano w poprzednich częściach diagnozy pogłębionej, jest jednym z miejsc, w którym po zmroku mieszkańcy wskazują na obniżone poczucie bezpieczeństwa, wynikające częściowo z nielegalnego spożywania alkoholu w tym miejscu (rozdział 3.3.1.).

Ryc. 16. Park przy rynku w Bobrownikach

Źródło: materiały zebrane podczas wizji lokalnej 8.01.2025 r.

W zakresie analizy sfery przestrzenno-funkcjonalnej zwrócić uwagę należy również na istniejący problem zaplecza lokalowego Gminnej Biblioteki Publicznej w Bobrownikach. Mieści się ona w jednym z pomieszczeń Urzędu Miasta i Gminy Bobrowniki. Pomieszczenie to jest relatywnie niewielkie, co zdaniem interesariuszy oraz pracowników Urzędu ma w znaczący sposób ograniczać potencjał Biblioteki do rozwoju i promocji kultury i czytelnictwa.

3.3.5. Sfera techniczna

Przeprowadzona analiza wskaźnikowa wykazała występowanie zjawisk kryzysowych w obrębie sfery technicznej na obszarze rewitalizacji.

SFERA TECHNICZNA		Średnia dla obszaru rewitalizacji	Średnia dla gminy
Zjawisko	Wskaźnik/miernik		
STAN TECHNICZNY PRZESTRZENI PUBLICZNEJ	Liczba obiektów komunalnych wymagających remontów z wyłączeniem urządzeń sieciowych (mieszkania komunalne, obiekty użyteczności publicznej, oczyszczalnie ścieków itp.) na 100 mieszkańców	0,26	0,13
	Liczba obiektów przestrzeni publicznej (place zabaw, skwery, zieleńce, place, inne ogólnodostępne przestrzenie publiczne) w złym stanie technicznym na 100 mieszkańców	0,55	0,23
	Liczba obiektów zabytkowych w złym stanie technicznym wpisanych do Gminnej Ewidencji Zabytków na 100 mieszkańców	7,70	2,80
ZAPEWNIENIE DOSTĘPNOŚCI	Liczba obiektów komunalnych niedostosowanych do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami (mieszkania komunalne, obiekty użyteczności publicznej, itp.) na 100 mieszkańców	0,61	0,26

Ryc. 17. Porównanie wskaźników dla sfery technicznej obszaru rewitalizacji oraz Gminy Bobrowniki

Źródło: opracowanie własne na podstawie Diagnozy służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Bobrowniki.

Stan techniczny przestrzeni publicznej

Zdegradowane oraz zdewastowane obiekty szpecą przestrzeń, niszcząc ład przestrzenny i walory estetyczne. Tereny odznaczające się złym lub bardzo złym stanem technicznym często stają się nieatrakcyjne dla mieszkańców i przestają być użytkowane, co skutkuje pogłębieniem degradacji danego obszaru². Przestrzeń, w której realizowane są usługi z zakresu oświaty (budynki szkół, przedszkoli), ochrony zdrowia (ośrodki zdrowia, przychodnie), działań władz samorządowych (budynki urzędów, placówek) itp. w dużym stopniu oddziałuje na poziom ogólnego zadowolenia mieszkańców z realizacji tych usług, co bezpośrednio wiąże się z nastrojami i emocjami pojawiającymi się w sferze społecznej.

Do obiektów przestrzeni publicznej zalicza się również budynki komunalne, stanowiące całokształt zasobu lokalowego gminy, służące realizacji jej zadań własnych. Tym samym ich stan techniczny rzutować może na jakość świadczonych przez władze samorządowe usług oraz na ich odbiór w oczach mieszkańców. Pod koniec 2023 roku na terenie Gminy Bobrowniki znajdowały się 4 obiekty komunalne wymagające podjęcia działań naprawczych, nie licząc urządzeń i infrastruktury sieciowej. Wskutek przeliczenia ich liczby przez 100 mieszkańców otrzymano wskaźnik, którego średnia wartość dla Gminy Bobrowniki wyniosła 0,13, a dla

² Kelling G., Coles C., 1982. Fixing Broken Windows: Restoring Order and Reducing Crime in Our Communities.

obszaru rewitalizacji – 0,26. Jednostka analityczna Bobrowniki 1 charakteryzuje się zatem wyższym nasyceniem obiektów komunalnych wymagających podjęcia działań naprawczych.

W czasie warsztatów rewitalizacyjnych wśród obiektów komunalnych wymagających remontu wskazywano przede wszystkim na nieużytkowany budynek, zlokalizowany przy ul. Senatorskiej 7 w Bobrownikach. Budynek na skutek wieloletniego braku zagospodarowania charakteryzuje się złym stanem technicznym oraz koniecznością podjęcia prac budowlano-remontowych. Obiekt ten jest zlokalizowany w centrum miasta, w związku z czym posiada potencjał do pełnienia istotnych funkcji dla społeczności lokalnej.

Ryc. 18. Nieużytkowany budynek przy ul. Senatorskiej 7 w Bobrownikach

Źródło: materiały zebrane podczas wizji lokalnej 8.01.2025 r.

Wskazywano również na zły stan techniczny budynku Urzędu Miasta i Gminy Bobrowniki. Zły stan techniczny Urzędu przejawia się m.in.: zaciekami, pęknięciami oraz ubytkami na elewacji budynku oraz poniszczonymi kafelkami i ścianami w jego wnętrzu.

Zdaniem mieszkańców, wysoka koncentracja obiektów oraz przestrzeni odznaczających się złym stanem technicznym skutkuje obniżeniem poczucia lokalnej tożsamości. Ich zdaniem obszar rewitalizacji jest miejscem postrzeganym jako przestrzeń nieatrakcyjna i zaniedbana, w wyniku czego znaczna część mieszkańców nie utożsamia się z nią i nie traktuje jej jako dobro wspólne.

Analizując stan techniczny przestrzeni publicznej, oprócz obiektów komunalnych zwrócić uwagę należy również na place zabaw, skwery, place i inne ogólnodostępne miejsca. Ich stan techniczny przekładać się może na bezpieczeństwo wynikające ze spędzania czasu w danej przestrzeni oraz na ich atrakcyjność w odbiorze mieszkańców. Zgodnie z danymi Urzędu Miasta i Gminy Bobrowniki na terenie gminy znajduje się 7 ogólnodostępnych obiektów przestrzeni odznaczających się złym stanem technicznym. Wskaźnik opisujący ich nasycenie w relacji do liczby ludności przybrał dla obszaru Gminy Bobrowniki średnią wartość na poziomie 0,23, a dla obszaru rewitalizacji – 0,55. Tym samym centrum miasta odznacza się wyższą koncentracją omawianych przestrzeni.

Obiekty zabytkowe stanowią dla lokalnej społeczności ważny element przestrzeni, będący wyrazem lokalnej historii i kultury. Ich liczba oraz stan techniczny w znacznym stopniu determinować mogą siłę powiązań lokalnej społeczności z miejscem zamieszkania. Pomimo ważnej roli jaką odgrywają, ze względu na swój wiek oraz wieloletnie nieużytkowanie, często

odznaczają się złym stanem technicznym. Związane to jest również z wysokimi kosztami remontów i renowacji obiektów, które znajdują się pod kuratelą konserwatorską. Ich postępujące niszczenie skutkować może utratą lokalnych walorów kulturowych, zapaścią ruchu turystycznego oraz potencjalnym wzrostem kosztów związanych z poprawą ich stanu technicznego. Wysoka koncentracja obiektów zabytkowych w złym stanie technicznym prowadzić może zatem do osłabienia potencjału gospodarczego danego obszaru oraz budżetu lokalnego. Skutkować może również obniżenia kapitału społecznego społeczności lokalnej, wynikający z degradacji obiektów i przestrzeni stanowiących element wspólnej historii, co negatywnie może wpływać na rozwój relacji międzyludzkich, integrację społeczeństwa oraz zaangażowanie obywateli w sprawy kluczowe dla społeczności lokalnej.

Pod koniec 2023 roku na terenie Gminy Bobrowniki znajdowało się 85 obiektów wpisanych do Gminnej Ewidencji Zabytków, które wymagały podjęcia działań naprawczych. Na obszarze rewitalizacji znajdowało się 29 takich obiektów, spośród których wskazać należy przede wszystkim na ruiny Zamku w Bobrownikach, które ujęte zostały również w rejestrze zabytków Województwa Kujawsko-Pomorskiego, przez co objęte zostały najwyższą możliwą formą ochrony konserwatorskiej. Przeliczając liczbę omawianych obiektów na 100 mieszkańców otrzymano wskaźnik, którego wartość dla obszaru rewitalizacji była wyższa (7,7) niż średnia dla całej gminy (2,8). Centralna część miasta Bobrowniki charakteryzuje się zatem wyższą koncentracją obiektów zabytkowych w złym stanie technicznym.

Interesariusze podczas warsztatów rewitalizacyjnych wskazywali na obniżone poczucie bezpieczeństwa w obszarze ruin Zamku w Bobrownikach, związane z niezabezpieczonymi spadkami przy dawnych murach.

Ryc. 19. Niezabezpieczone ruiny dawnych murów zamkowych

Źródło: materiały zebrane podczas wizji lokalnej 8.01.2025 r.

Zapewnienie dostępności

Obiekty i przestrzenie publiczne, jako miejsca mające za zadanie służyć lokalnej społeczności, powinny również w miarę możliwości cechować się dostępnością, umożliwiającą korzystanie z nich wszystkim mieszkańcom na równych warunkach. Według stanu na koniec 2023 roku na terenie Gminy Bobrowniki znajdowało się 8 obiektów komunalnych niedostosowanych do

osób ze szczególnymi potrzebami. Tym samym wskaźnik ich koncentracji w relacji do liczby mieszkańców przybrał dla Gminy Bobrowniki średnią wartość na poziomie 0,26, a dla obszaru rewitalizacji – 0,61. Obszar rewitalizacji cechuje się większym zatem nasyceniem wskazanych obiektów.

W czasie warsztatów rewitalizacyjnych wskazywano m.in. na utrudnienia w przemieszczeniu się dla osób ze szczególnymi potrzebami związane z istniejącymi barierami architektonicznymi na terenie centrum miasta. Wśród przestrzeni odznaczających się niską dostępnością wskazać należy m.in. teren Zamku w Bobrownikach czy budynki użyteczności publicznej. Niska dostępność ruin zamku w znacznej mierze wynika z pofałdowania terenu, związanego z wielowiekową pracą gruntu wystawionego na oddziaływanie warunków atmosferycznych oraz siły nacisku pozostałości dawnego zamku, a także niedostosowania szlaków komunikacyjnych w jego obrębie. Niska dostępność architektoniczna tego obiektu jest zatem w znacznej mierze związana z nawarstwieniem historycznym, oddziałującym na jego stan techniczny oraz powstawanie barier.

Ryc. 20. Bariery architektoniczne na terenie Zamku w Bobrownikach

Źródło: materiały zebrane podczas wizji lokalnej 8.01.2025 r.

Parking zlokalizowany przy Urzędzie Miasta i Gminy Bobrowniki położony jest na podwyższonej platformie, która stanowi dodatkową barierę architektoniczną. Osoby posiadające trudności z poruszaniem się po wyjściu z samochodu muszą dodatkowo obchodzić platformę na około w celu dostania się do budynku Urzędu.

Ryc. 21. Bariery architektoniczne na parkingu przy Urzędzie Miasta i Gminy Bobrowniki

Źródło: materiały zebrane podczas wizji lokalnej 8.01.2025 r.

Zdaniem interesariuszy znacznym problemem jest brak dostępności architektonicznej budynków pełniących funkcje edukacyjne na terenie Gminy Bobrowniki. Zarówno Klub

Dziecięcy „Bobrowiaczek”, jak i Szkoła Podstawowa im. Karola Wojtyły w Bobrownikach odznaczają się niską dostępnością architektoniczną, związaną z brakiem rozwiązań ułatwiających przemieszczanie się między piętrami czy pokonywanie progów oraz schodów wejściowych. Prowadzić to może do ograniczenia dostępności edukacji oraz stygmatyzacji dzieci i młodzieży ze szczególnymi potrzebami, co z kolei prowadzić będzie do ich wykluczenia społecznego oraz osłabienia relacji międzyludzkich.

3.4. LOKALNE POTENCJAŁY OBSZARU

Zgodnie z ustawą z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji lokalne potencjały, czyli silne strony i możliwości danego obszaru, powinny zostać zawarte w szczegółowej diagnozie obszaru rewitalizacji. Potencjały te widoczne są w różnych analizowanych sferach: społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej czy środowiskowej. Zidentyfikowane potencjały przyczyniają się do pobudzenia lokalnego rozwoju obszaru rewitalizacji, nie zawsze występując wyłącznie na jego obszarze.

W Gminie Bobrowniki istnieją różne instytucje publiczne i organizacje pozarządowe, które pracują wspólnie, aby wspierać rozwój społeczności lokalnej. Ich działania obejmują poszerzenie dostępu do kultury, edukację, możliwości rozrywki, aktywnych form spędzania czasu, w tym uprawiania sportu oraz pomoc dla osób znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej. Te jednostki, które działają w obszarze rewitalizacji, mają duży potencjał do rozwiązywania problemów zidentyfikowanych na tym obszarze i przyczyniają się do poprawy jakości życia mieszkańców.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bobrownikach zlokalizowany jest przy ul. Nieszawskiej 10 w budynku Urzędu Miasta i Gminy Bobrowniki, w granicach obszaru rewitalizacji. Mając na uwadze szczególną koncentrację zjawisk kryzysowych w sferze społecznej oraz ich charakter GOPS posiada istotny potencjał przy prowadzeniu działań rewitalizacyjnych. Jego działalność na celu ma wspieranie osób i rodzin w przezwyciężaniu trudnych sytuacji życiowych, dążenie do ich usamodzielnienia oraz umożliwienie funkcjonowania w warunkach odpowiadających godności człowieka. GOPS oferuje profesjonalną pomoc w warunkach rodzinom dotkniętym patologiami społecznymi, w tym przemocą domową. Integruje osoby wykluczone społecznie ze środowiskiem oraz tworzy sieci usług socjalnych dostosowanych do ich potrzeb. Wsparcie świadczone przez Ośrodek obejmuje m.in.: przyznawania i wypłacanie świadczeń, pracę socjalną, prowadzenie i rozwój niezbędnej infrastruktury socjalnej, analizę i ocenę zjawisk rodzących zapotrzebowanie na pomoc społeczną, realizację zadań wynikających z rozeznaczonych potrzeb społecznych, a także rozwój nowych form pomocy społecznej i samopomocy w odpowiedzi na zidentyfikowane potrzeby. W 2023 roku GOPS udzielił pomocy w różnych formach w 307 rodzinach. Najpowszechniejszą przyczyną korzystania z pomocy społecznej było w tym czasie ubóstwo oraz bezrobocie.

Dzienny Dom Pobytu Senior + zlokalizowany jest w Rachcinie, poza obszarem rewitalizacji. Ta jednostka organizacyjna stanowić może natomiast istotny potencjał w rozwiązywaniu części ze zdiagnozowanych problemów na obszarze rewitalizacji. Jej pracownicy stanowią doświadczony zasób ludzi obeznany z problematyką wyzwań z jakimi przychodzi się mierzyć osobom starszym oraz ich problemów. Jednostka posiada zatem znaczny potencjał do

wsparcia działań związanych z rozwiązywaniem części ze zdiagnozowanych problemów dotyczących osób starszych.

Gminna Biblioteka Publiczna w Bobrownikach zlokalizowana jest przy ul. Nieszawskiej 10, w budynku Urzędu Miasta i Gminy Bobrowniki, w granicach obszaru rewitalizacji. Księgozbiór zebrany w Bibliotece liczy przeszło 8 000 woluminów. W 2023 roku wypożyczono blisko 2 500 książek. Biblioteka prowadzi „Katalog On-line”, dzięki któremu możliwe jest kontrolowanie przez czytelników dostępności poszczególnych książek. Działalność Biblioteki skupia się na popularyzacji czytelnictwa, w tym wśród dzieci i młodzieży. Posiada ona zatem znaczny potencjał w aspektach życia społecznego, kulturalnego, edukacyjnego i integracyjnego, który jest po części ograniczony przez niewystarczającą przestrzeń, na której znajduje się Biblioteka.

Szkoła Podstawowa im. Karola Wojtyły znajduje się przy ul. Wyzwolenia 16, w granicach obszaru rewitalizacji. Placówka odgrywa istotną rolę w kształtowaniu postaw moralnych i społecznych swoich podopiecznych. Stanowi ona zatem, oprócz miejsca edukacji, miejsce wzajemnej integracji oraz rozwoju umiejętności interpersonalnych.

Klub Dziecięcy „Bobrowiaczek” zlokalizowany jest przy ul. Włocławskiej 10, w granicach obszaru rewitalizacji. Oprócz funkcji opiekuńczej, odgrywa istotną rolę jako placówka odpowiedzialna za przygotowanie dzieci do podjęcia edukacji w szkole podstawowej.

Dużym potencjałem obszaru rewitalizacji, ale także całej Gminy Bobrowniki jest **aktywność licznych stowarzyszeń i organizacji pozarządowych** funkcjonujących na terenie całej gminy. Ich przedmiotowa działalność najczęściej koncentruje się na zagadnieniach z zakresu pomocy społecznej, aktywizacji seniorów, sportu, kultury i rekreacji. Głównymi zadaniami organizacji pozarządowych jest kształtowanie wśród mieszkańców świadomych postaw prospołecznych, promocja działań związanych z upowszechnianiem aktywności fizycznej i kulturalnej, działanie na rzecz lokalnej społeczności oraz dbanie i zachęcanie do poznawania zasobów dziedzictwa kulturowego. Zadania te realizowane są za pomocą spotkań edukacyjnych, akcji tematycznych, warsztatów zajęciowych, wyjazdów integracyjnych oraz innych organizowanych wydarzeń.

Na obszarze rewitalizacji oraz w jego najbliższym otoczeniu działają następujące stowarzyszenia:

- „Królewski Skład Solny Bobrowniki nad Wisłą”,
- Ludowy Zespół sportowy „Wiślanin” w Bobrownikach,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Bobrownikach,
- Stowarzyszenie „Podarujmy Radość”,
- Stowarzyszenie Sięgajmy Wyżej przy Szkole Podstawowej im. Karola Wojtyły w Bobrownikach.

Potencjał gospodarczy obszaru rewitalizacji stanowi działalność lokalnych producentów oraz szczególna koncentracja sektora usług w okolicy Placu Wolności na tle Gminy Bobrowniki.

Tab. 10. Najwięksi przedsiębiorcy działający na terenie Gminy Bobrowniki

Nazwa podmiotu	Lokalizacja	Branża
Oplast-Recykling Sp. z o.o.	Winduga 6	recykling materiałowy tworzyw sztucznych, produkcja i dystrybucja regranulatów i przemiałów tworzyw sztucznych
Dankowski Tomasz P.P.U.H. „FOL-MAX”	Włocławska 14a	produkcja płyt, arkuszy, rur i kształtowników z tworzyw
Wagen-Mont Paweł Montowski	Wyzwolenia 12a	prefabrykaty budowlane
Błażej Kopczyński „ROLKOP”	Bobrownickie Pole 20	rolnictwo

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań Urzędu Miasta i Gminy Bobrowniki.

W zakresie sfery środowiskowej, ważny potencjał rozwoju stanowią tereny zielone Gminy Bobrowniki oraz jej krajobraz. Na jej terenie oraz na obszarze rewitalizacji znajdują się rozmaite formy ochrony przyrody, które z jednej strony mogą być barierą dla rozwoju, ale z drugiej stanowią gwarancję utrzymania walorów środowiskowych. Należy także zwrócić uwagę na relatywnie dużą ilość obszarów zieleni znajdujących się w granicach obszaru rewitalizacji, co stanowi znaczny potencjał przy planowaniu działań rewitalizacyjnych.

Ważnym elementem jest również położenie przy Wiśle, które dodaje walorów krajobrazowych. Często tereny przy Zamku z widokiem na rzekę stanowią miejsca fotografowane, co wzmacnia znaczenie tego obszaru jako wizytówki całej Gminy i regionu. W przeszłości na Wiśle organizowane były w tym miejscu rejsy statkami, a czasami widoczne są warki zatopionych na rzece okrętów.

Ponadto w granicach obszaru rewitalizacji istnieją przestrzenie i obiekty, które potencjalnie mogą sprzyjać integracji mieszkańców, wzmocnieniu lokalnych więzi społecznych, a także aktywności mieszkańców w różnych grupach wiekowych, jednak obecnie nie są w pełni wykorzystywane. Wśród takich miejsc można wyróżnić:

Ruiny Zamku w Bobrownikach i ich otoczenie stanowiące pozostałość dawnego grodu obronnego znajdującego się w tym miejscu. Gmina Bobrowniki posiada znaczny potencjał związany z historią lokalną, z którą związane są ruiny bobrownickiego zamku. Teren Zamku oraz jego otoczenie są obecnie w znacznej mierze niewykorzystywane, przez co stanowią znaczny potencjał w zakresie promocji historii i kultury lokalnej, a także integracji mieszkańców. Wskazać przy tym należy na atrakcyjne Zamku położenie w bliskim sąsiedztwie centrum miasta oraz przy korycie rzeki Wisły, przez co miejsce to posiada znaczny potencjał do rozwoju funkcji rekreacyjnych, sportowych oraz wypoczynkowych. Obiekt ujęty jest w rejestrze zabytków Województwa Kujawsko-Pomorskiego, w związku z czym objętym jest najwyższą możliwą formą ochrony konserwatorskiej.

Orlik zlokalizowany jest nieopodal ruin Zamku w Bobrownikach. Stanowi jedno z najważniejszych miejsc, w którym mieszkańcy gminy mogą aktywnie spędzać czas wolny na obszarze rewitalizacji. Część istniejącego zaplecza sanitarnego wymaga modernizacji, która pozwoliłaby na zwiększenie bezpieczeństwa oraz komfortu związanego z użytkowaniem obiektu sportowego.

Wąwóz przy szkole podstawowej łączy ze sobą ulicę Nieszawską oraz Niepodległości i stanowi popularne miejsce spacerów w granicach obszaru rewitalizacji. Na skutek opadów atmosferycznych dochodzi do obniżenia bezpieczeństwa oraz komfortu osób przemierzających się nieutwardzoną i zagłębioną w terenie ścieżką.

Park przy rynku zlokalizowany jest przy Placu Wolności. Stanowi funkcjonalne przedłużenie przestrzeni rynku, przez co jest miejscem często odwiedzanym. Po zmroku na obszarze tym częstą praktyką jest spożywanie napojów alkoholowych, co negatywnie wpływa na poczucie bezpieczeństwa przechodniów.

Nieużytkowany budynek zlokalizowany przy ul. Senatorskiej 7 stanowi część zasobu lokalowego Gminy Bobrowniki, przez co stanowi istotny potencjał do realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

3.5. SKALA I CHARAKTER POTRZEB REWITALIZACYJNYCH

Prace przeprowadzone na poszczególnych etapach opracowywania dokumentu takie jak delimitacja obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji oraz przeprowadzona analiza wskaźnikowa, warsztaty rewitalizacyjne, wizja lokalna, konsultacje społeczne wraz z badaniem ankietowym, a także pogłębiona diagnoza obszaru rewitalizacji potwierdziły koncentrację negatywnych zjawisk społecznych, gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych oraz technicznych w granicach obszaru rewitalizacji, które znacząco hamują rozwój obszaru rewitalizacji, jak i całej gminy. Zatem potwierdziła się zasadność wyznaczenia obszaru rewitalizacji w jednostce: Bobrowniki 1.

Na wyznaczonym obszarze rewitalizacji zidentyfikowano w szczególności problemy związane z: bezrobociem, ubóstwem, przestępczością, alkoholizmem, w tym wandalizmem i brakiem poczucia bezpieczeństwa, nagromadzeniem osób ze szczególnymi potrzebami oraz niską dostępnością architektoniczną przestrzeni i obiektów publicznych, niskim kapitałem społecznym, niewystarczającym zaangażowaniem w życie publiczne, wykluczeniem społecznym, w tym samotnością osób starszych oraz wykluczeniem osób ubogich, niewystarczająco silnymi relacjami międzyludzkimi, zbyt małą liczbą zajęć pozalekcyjnych, niską świadomością ekologiczną części mieszkańców, złym stanem powietrza, niską efektywnością energetyczną części budynków użyteczności publicznej, zaśmiecaniem przestrzeni publicznych, brakiem przestrzeni do prowadzenia i rozwoju handlu wyrobami lokalnymi, niską atrakcyjnością lokalnych miejsc pracy, odpływem mieszkańców, niezagospodarowaniem części przestrzeni i budynków oraz złym stanem technicznym obiektów i przestrzeni, w tym zabytków.

Warto zwrócić uwagę na to, że problemy, które zaobserwowano, nie są przypadkowe, ale stanowią ciąg powiązanych ze sobą wydarzeń. Przykładowo, brak integracji mieszkańców oraz ograniczone zaangażowanie społeczności w życie publiczne często mają swoje źródło w innych istotnych problemach, takich jak brak dostępnych miejsc do spędzania czasu wolnego czy niedostateczna liczba zajęć pozalekcyjnych. Z kolei niski poziom świadomości ekologicznej wśród części mieszkańców może być powiązany z zaśmiecaniem przestrzeni publicznych. Ponadto, niewłaściwe dostosowanie budynków i przestrzeni publicznych do potrzeb osób ze specjalnymi potrzebami lub degradacja zagospodarowanych przestrzeni i obiektów prowadzą do obniżenia jakości otoczenia jako całości. Rozumienie tych związków pomaga lepiej diagnozować i rozwiązywać trudności, z którymi borykają się mieszkańcy centrum Bobrownik.

Na podstawie przeprowadzonych analiz skalę i charakter potrzeb rewitalizacyjnych określono następująco:

1. Z uwagi na istniejące problemy związane z brakiem miejsc do spotkań i spędzania czasu wolnego, a także niskim zaangażowaniem społecznym oraz ograniczoną aktywnością mieszkańców, istnieje potrzeba kształtowania więzi między ludźmi a miejscem, w którym mieszkają. Warto stworzyć przestrzenie, które umożliwią mieszkańcom budowanie poczucia przynależności do swojego otoczenia. Te przestrzenie pełnią funkcję miejsc, gdzie ludzie mogą spotykać się, wymieniać poglądy, informacje i doświadczenia oraz wspólnie dbać o miejsce, w którym żyją. Dzięki temu można przeciwdziałać obojętności wobec wspólnego dobra i przekonać ludzi, że dobro społeczne zależy od każdego z osobna, a razem można osiągnąć znacznie więcej. Działania, które mają na celu tworzenie nowych, bezpiecznych i przyjaznych przestrzeni dla mieszkańców, pomagają również zapobiegać nadmiernemu spożywaniu alkoholu i innych używek w tych miejscach. Zadbana przestrzeń przyczynia się do tego, że osoby korzystające z niej przestają tolerować nieodpowiednie zachowania, które mogły wcześniej występować.
2. W kontekście tworzenia nowych przestrzeni dla mieszkańców oraz promowania integracji społecznej, ważne jest dostosowanie oferty zajęć spędzania czasu wolnego do indywidualnych potrzeb mieszkańców, uwzględniając również osoby o szczególnych potrzebach. Obecnie coraz częściej obserwuje się, że mieszkańcy mają dostęp do ograniczonej i niewystarczająco zróżnicowanej oferty zajęć. Dlatego konieczne jest podejmowanie działań, które zachęcą ludzi do aktywnego uczestnictwa w życiu lokalnej społeczności. Konieczne jest zatem utworzenie Centrum Kultury w Bobrownikach, który stanowić będzie ośrodek rozwoju i promocji kultury lokalnej oraz miejsce integracji mieszkańców.
3. W gminie zdiagnozowano wysoki udział osób ze szczególnymi potrzebami, dlatego proponuje się sukcesywnie dostosowywać infrastrukturę publiczną do ich potrzeb, zwłaszcza budynki użyteczności publicznej, ze szczególnym wskazaniem budynków jednostek organizacyjnych Gminy Bobrowniki.
4. Na obszarze rewitalizacji zdiagnozowano również problemy odpływu ludzi młodych oraz bezrobocia. Aby im przeciwdziałać warto rozwijać lokalny rynek pracy oraz sektor usług. Zaleca się stworzenie przestrzeni i warunków, które pozwolą na rozwój handlu produktami lokalnymi, co korzystnie wpłynie na rozwój gospodarczy miasta. Konieczne jest również podjęcie działań ukierunkowanych na wsparcie osób bezrobotnych, ze szczególnym wskazaniem osób długotrwale bezrobotnych, które pomogą im powrócić na rynek pracy.
5. W zakresie środowiskowym ważne jest, aby dążyć do zwiększenia świadomości ekologicznej mieszkańców, w tym wśród dzieci i młodzieży. Pozwoli to na ograniczenia zjawiska zaśmiecania przestrzeni publicznych oraz stosowania opału niskiej jakości, co w znaczący sposób wpłynie na poprawę stanu jakości powietrza. Prowadzenie edukacji prośrodowiskowej od najwcześniejszych lat będzie również oddziaływać na zwiększenie świadomości ekologicznej starszych mieszkańców, ponieważ dzieci będą

nieść również przykład pozostałym członkom rodziny i wspierać utrwalanie nawyków u pozostałych pokoleń.

6. Aby kształtować przestrzeń zgodnie z zasadami ekologii należy także wdrażać rozwiązania OZE oraz zwiększać efektywność energetyczną budynków użyteczności publicznej. Pozwoli to na poprawę stanu jakości powietrza, obniżenie rachunków związanych z ich ogrzewaniem oraz obniżenie zależności i wykorzystania paliw kopalnych.
7. Z uwagi na lokalizację obszaru rewitalizacji w granicach obszarów szczególnego zagrożenia powodzią, podczas planowania i realizacji działań rewitalizacyjnych, należy każdorazowo uwzględniać wymagania i przepisy prawne dotyczące gospodarowania na tego typu obszarach. Tereny znajdujące się w ramach obszarów szczególnego zagrożenia powodzią podlegają określonemu zagospodarowaniu, gdzie zgodnie z art. 166 pkt. 10 ustawy Prawo wodne planowane zagospodarowanie nie może m.in. naruszać ustaleń planu zarządzania ryzykiem powodziowym czy stanowić zagrożenia dla ochrony zdrowia ludzi czy środowiska oraz utrudnienia zarządzanie ryzykiem powodziowym. Ponadto w Rozporządzeniu Ministra Infrastruktury z dnia 18 października 2022 r. w sprawie przyjęcia Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły (Dz. U. 2022. poz. 2739), zostały zidentyfikowane główne cele zarządzania ryzykiem powodziowym, w tym cel główny obejmujący zapewnienie racjonalnego gospodarowania obszarami zagrożenia powodziowego.
8. Kolejnym problemem, który występuje na obszarze rewitalizacji, jest degradacja miejsc ogólnodostępnych, w tym zły stan techniczny części z nich oraz brak zagospodarowania przestrzeni i obiektów. Aby przeciwdziałać temu problemowi, zaleca się podjęcie szeregu prac budowlano-remontowych oraz modernizacyjnych, które pozwolą na poprawę stanu technicznego i estetyki istniejących przestrzeni oraz obiektów publicznych, a także wykorzystanie potencjału miejsc niezagospodarowanych. Podczas prac projektowych warto zastosować podejście uwzględniające potrzeby różnych grup społecznych, aby przeciwdziałać ryzyku wykluczenia społecznego. Działania te pomogą przywrócić życie i funkcjonalność tym przestrzeniom, co przyczyni się do poprawy jakości życia mieszkańców.
9. Mając na uwadze niewystarczającą aktywność mieszkańców oraz brak wystarczająco silnych więzi społecznych, a także problemy w sferze gospodarczej, koniecznym jest zaangażowanie partnerów społeczno-gospodarczych, stowarzyszeń, organizacji pozarządowych i pozostałych interesariuszy do prowadzenia działań rewitalizacyjnych, w sposób umożliwiający włączenie w proces rewitalizacji wszystkich zainteresowanych grup społecznych zamieszkujących Gminę Bobrowniki.
10. Ze względu na szczególną wartość historyczną i kulturową części obiektów i przestrzeni zlokalizowanych w granicach obszaru rewitalizacji, konieczne jest prowadzenie stałej współpracy z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków, którego nadzór umożliwi prowadzenie działań rewitalizacyjnych na obiektach zabytkowych z uszanowaniem ich walorów. Na etapie przygotowania projektów realizacji założonych przedsięwzięć rewitalizacyjnych konieczne będzie doprecyzowanie ogólnych opisów działań zawartych w Gminnym Programie Rewitalizacji, obejmujące uszczegółowienie planowanych prac dotyczących konkretnych rozwiązań, adaptacji obiektów i

przestrzeni od pełnienia nowych funkcji, prac budowlanych i konserwatorskich, a także otrzymanie uzgodnień i pozwoleń właściwego konserwatora zabytków zgodnie z przepisami odrębnymi. W celu skutecznej ochrony obiektów zabytkowych oraz zachowania ich wartości, a także wykorzystania ich potencjału należy przeprowadzić zawczasu ich pełne rozpoznanie oraz badanie architektoniczne i konserwatorskie.

4. OPIS WIZJI STANU OBSZARU PO PRZEPROWADZENIU REWITALIZACJI

Na podstawie diagnozy szczegółowej obszaru rewitalizacji, a także biorąc pod uwagę lokalne potencjały obszaru oraz skalę i charakter potrzeb rewitalizacyjnych zdefiniowano wizję stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji. Stanowi ona wyraz aspiracji władz samorządowych, mieszkańców oraz pozostałych interesariuszy procesu rewitalizacji. Określa ona opis docelowego stanu obszaru po przeprowadzeniu zaplanowanych w niniejszym dokumencie działań rewitalizacyjnych.

Wizja stanowi wizualizację celu głównego, nadrzędnego względem celów rewitalizacji wskazanych w dokumencie, jednocześnie zawiera w sobie odniesienie do wszystkich sfer funkcjonowania obszaru, na których planowana jest rewitalizacja. Jest również pewnego rodzaju odpowiedzią na pytanie o powód i zasadność prowadzenia procesu rewitalizacji w danej jednostce.

Istotną rolą wizji jest także zjednoczenie interesariuszy rewitalizacji wokół pewnej idei. Zarówno mieszkańcy obszaru rewitalizacji, jak i funkcjonujące tam stowarzyszenia, przedsiębiorstwa, jednostki administracyjne powinni utożsamiać się z określoną wizją. Wypracowana wizja powinna łączyć różne środowiska, które wspólnie będą pracowały nad jej urzeczywistnieniem.

Przyjmując powyższe założenie, wizja obszaru rewitalizacji w perspektywie do 2035 roku brzmi:

W 2035 roku mieszkańcy obszaru rewitalizacji stanowią silną, zintegrowaną i zaangażowaną w sprawy lokalne społeczność.

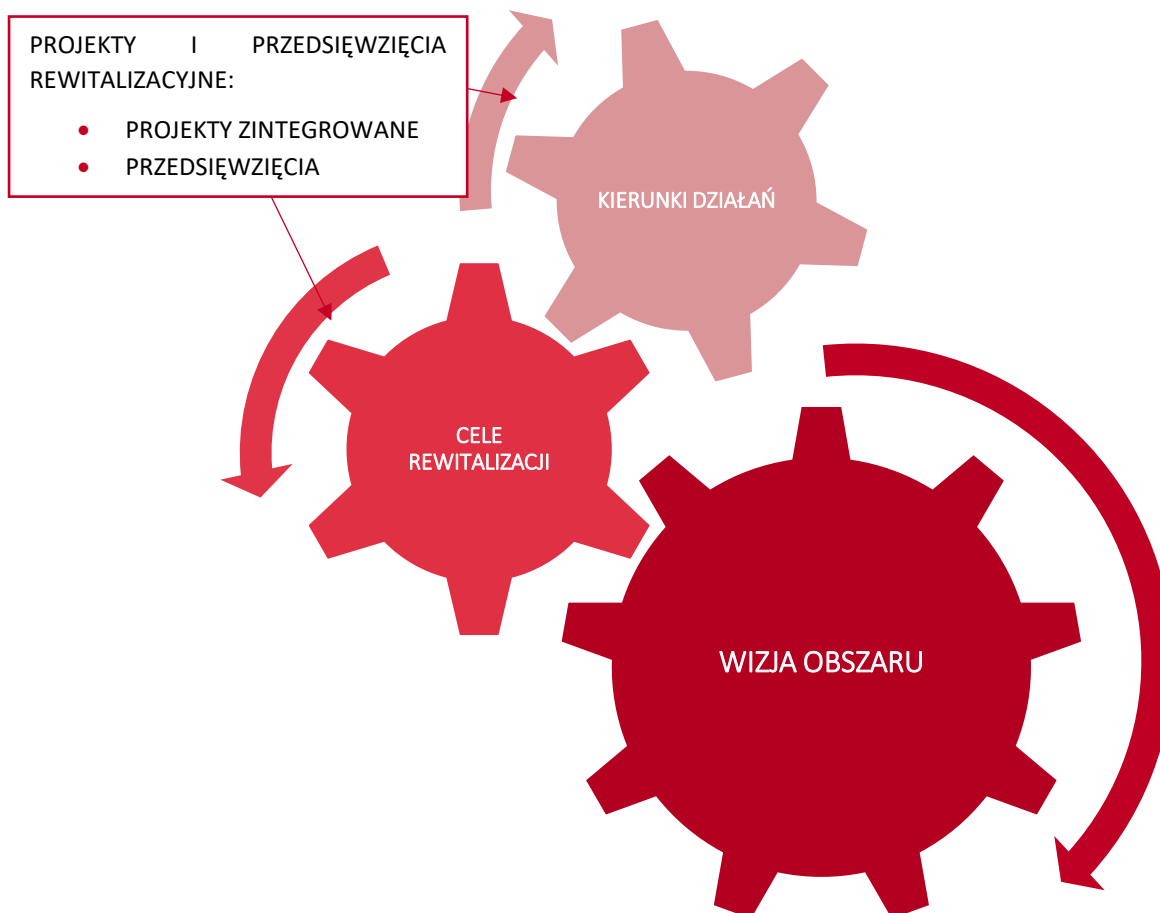
Na skutek przeprowadzenia działań rewitalizacyjnych w Gminie Bobrowniki zagospodarowane zostały nieużytkowane przestrzenie i obiekty, w wyniku czego powstało wiele nowych miejsc i form spędzania czasu wolnego. W mieście powstało Centrum Kultury, którego działalność pozwala na promocję i rozwój kultury lokalnej oraz pozytywnie wpływa na integrację i zaangażowanie mieszkańców poprzez uczestnictwo w zajęciach ukierunkowanych na rozwój wiedzy i zdolności. Dzięki prowadzonym spotkaniom coachingowym część osób nieaktywnych zawodowo odzyskała pewność siebie oraz wiarę w poprawę sytuacji materialnej, w wyniku czego powróciła na rynek pracy. Ruiny Zamku w Bobrownikach stanowią atrakcyjną i przyjazną dla wszystkich osób przestrzeń do zwiedzania. W sąsiedztwie Zamku powstał kompleks sportowo-rekreacyjny, w którym mieszkańcy w różnym wieku mogą spędzać czas wolny. Podjęte działania umożliwiły również zwiększenie świadomości ekologicznej mieszkańców. Przeprowadzona modernizacja obiektów użyteczności publicznej pozwoliła na zmniejszenie ich emisyjności oraz wzrost dostępności, co pozwala na przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu.

5. CELE REWITALIZACJI I ODPOWIADAJĄCE IM KIERUNKI DZIAŁAŃ

Zdefiniowana wizja obszaru rewitalizacji w 2035 roku będzie możliwa do osiągnięcia poprzez realizację celów rewitalizacji i odpowiadających im kierunków działań. Część programowa dokumentu została opracowana na bazie przeprowadzonej diagnozy, a także podczas warsztatów rewitalizacyjnych i wizji lokalnej umożliwiających zaangażowanie zróżnicowanych grup interesariuszy na etapie planowania procesu rewitalizacji.

Wskazane cele i kierunki działań stanowią odpowiedź na zidentyfikowane potrzeby, służące ograniczeniu bądź wyeliminowaniu negatywnych zjawisk w sferze społecznej, ale również w pozostałych sferach (gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej). Tym samym zapewnione zostało komplementarne podejście do rewitalizacji.

Cele i kierunki rewitalizacji będą osiąmane poprzez realizację konkretnych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych, wskazanych w rozdziale 6. Poniżej przedstawiono strukturę programowej części procesu rewitalizacji.

Ryc. 22. Struktura części programowej Gminnego Programu Rewitalizacji

Źródło: opracowanie własne.

Dla obszaru rewitalizacji wyznaczono 13 kierunków działań, których realizacja pozwoli na osiągnięcie 3 założonych celów rewitalizacji.

Tab. 11. Cele i kierunki rewitalizacji

CEL 1: Razem możemy wszystko! – rozwój aktywności, integracji i umiejętności mieszkańców	
Kierunek 1.1.	Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu
Kierunek 1.2.	Wzrost poziomu integracji wśród społeczności lokalnej
Kierunek 1.3.	Aktywizacja społeczna i gospodarcza mieszkańców
Kierunek 1.4.	Rozszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych
CEL 2: EkoBobrowniki – poprawa stanu i jakości środowiska naturalnego	
Kierunek 2.1.	Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców
Kierunek 2.2.	Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej
Kierunek 2.3.	Wzrost udziału OZE w produkcji energii
Kierunek 2.4.	Wzrost walorów estetycznych i środowiskowych obszaru
CEL 3: Przestrzeń przyjazna mieszkańcom – poprawa jakości i dostępności przestrzeni	
Kierunek 3.1.	Zagospodarowanie i wykorzystanie potencjału nieużytkowanych obiektów i przestrzeni
Kierunek 3.2.	Poprawa stanu technicznego obiektów i przestrzeni publicznych
Kierunek 3.3.	Zwiększenie dostępności architektonicznej obiektów i przestrzeni publicznych
Kierunek 3.4.	Wzrost bezpieczeństwa
Kierunek 3.5.	Rozszerzenie oferty form spędzania czasu wolnego

Źródło: opracowanie własne.

6. OPIS PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH

Przedsięwzięcia rewitalizacyjne są zaplanowanymi, długofalowymi działaniami, zmierzającymi do poprawy jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji. Istotnym ich aspektem jest przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, wzrost poczucia przynależności lokalnej oraz rozwiązywanie innych problemów sfery społecznej.

Przedsięwzięcia rewitalizacyjne w Gminie Bobrowniki zostały zaplanowane w taki sposób, aby ich realizacja zmierzała do poprawy sytuacji na obszarze rewitalizacji, w szczególności w sferze społecznej, a nie wyłącznie do poprawy estetyki przestrzeni czy modernizacji zdegradowanych obiektów. Zaplanowano katalog działań, na który składają się 3 podstawowe projekty zintegrowane oraz 2 przedsięwzięcia uzupełniające. Projekty podstawowe to te, które w zasadniczy sposób przyczynią się do odwrócenia negatywnych trendów na obszarze, natomiast projekty uzupełniające mają charakter głównie infrastrukturalny, jednak ich realizacja przyczyni się do bezpośredniej poprawy jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji i nie tylko.

Projekty zintegrowane to grupy powiązanych ze sobą tematycznie działań, zarówno infrastrukturalnych, jak i nieinfrastrukturalnych, które służą realizacji wspólnego celu. Tworzą one mikroprogramy, w ramach których modernizacja kubatury i przestrzeni stworzy warunki do zapobiegania zanikowi niektórych funkcji (np. funkcji rekreacyjno-wypoczynkowej), umożliwi wprowadzenie nowych funkcji społecznych, sprzyjać będzie budowaniu więzi społecznych i przywróceniu równowagi życia społecznego. Projekty zintegrowane realizowane będą przez Gminę Bobrowniki we współpracy z interesariuszami rewitalizacji. Na tym etapie zakres projektów, a także katalog potencjalnych partnerów zostały zdefiniowane w sposób generalny. Po uchwaleniu Gminnego Programu Rewitalizacji planuje się niezwłoczne przystąpienie do realizacji fazy przygotowawczej projektów zintegrowanych. W szczególności planowane są spotkania z potencjalnymi partnerami projektów, w celu zapewnienia ich udziału w planowaniu, a docelowo w realizacji projektów zintegrowanych. Wówczas zostaną doprecyzowane założenia projektów w taki sposób, żeby były one realizowane dla mieszkańców i z mieszkańcami (przedsiębiorcami, organizacjami społecznymi, lokalnymi liderami, beneficjentami końcowymi procesu rewitalizacji).

6.1. LISTA PLANOWANYCH PODSTAWOWYCH PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH

Tab. 12. Opis projektu zintegrowanego nr 1

PROJEKT ZINTEGROWANY NR 1
Aktywny zamek – zagospodarowanie terenu Zamku w Bobrownikach i jego okolicy
Nazwa wnioskodawcy
Gmina Bobrowniki
Potencjalni partnerzy
Organizacje pozarządowe, instytucje kultury, jednostki organizacyjne Urzędu Miasta i Gminy, kluby sportowe
Lokalizacja przedsięwzięcia
Obszar ruin Zamku w Bobrownikach i jego najbliższe otoczenia – częściowo poza obszarem rewitalizacji, fragment działek ew. o nr 1 i 70, będących fragmentami koryta oraz nabrzeża rzeki Wisły
Opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja przedsięwzięcia
• zły stan techniczny przestrzeni publicznych, • zły stan techniczny infrastruktury w okolicy ruin zamku, • zły stan techniczny obiektów zabytkowych, • niskie zaangażowanie społeczne, • niewystarczająco silne relacje międzyludzkie, • brak dostępności architektonicznej, • wysoki udział osób ze szczególnymi potrzebami zamieszkującymi obszar rewitalizacji, • niskie poczucie bezpieczeństwa, • niewystarczająca oferta form spędzania czasu wolnego, • ubóstwo skutkujące brakiem możliwości korzystania z płatnej oferty rekreacyjnej, • wykluczenie społeczne, • brak silnego poczucia tożsamości lokalnej, • zaśmiecanie przestrzeni publicznych, • wandalizm i przestępczość, w tym wśród osób młodych.
Cel przedsięwzięcia
Przedsięwzięcie na celu ma zagospodarowanie nieużytkowanych przestrzeni w sąsiedztwie Zamku w Bobrownikach oraz odnowienie części istniejącej infrastruktury. Realizacja przedsięwzięcia skutkować będzie powstaniem kompleksu sportowo-rekreacyjnego w sąsiedztwie zamku. Powstanie także nowe wydarzenie sąsiedzkie, mające na celu integrację lokalnej społeczności w oparciu o powstałą infrastrukturę sportową. Większość powstałych wskutek realizacji przedsięwzięcia form spędzania czasu wolnego będzie nieodpłatna, co stanowić będzie zachętę do korzystania z nich osobom w różnym wieku oraz w różnej sytuacji materialnej. Wskutek realizacji zaplanowanych działań dojdzie do wzmożenia aktywności gospodarczej spowodowanej ożywieniem społecznym obszaru rewitalizacji.
Zakres realizowanych zadań
W ramach projektu planowane jest przeprowadzenie kompleksowych prac, mających na celu zagospodarowanie otoczenia ruin Zamku w Bobrownikach oraz modernizację istniejącej infrastruktury.

Moduł I: renesans gotyckiego zamku

Celem modułu I jest zagospodarowanie ruin Zamku w Bobrownikach oraz stworzenie ścieżki historycznej, której popularyzować będzie historię lokalną wśród mieszkańców i osób przejezdnych. Realizacja przedsięwzięcia pozwoli na stworzenie atrakcyjnego miejsca do spędzania wolnego czasu, a także na wzmocnienie poczucia przynależności wśród osób zamieszkujących Bobrowniki. W ramach realizacji przedsięwzięcia planuje się przeprowadzenie następujących działań:

- budowę na murach Zamku punktu obserwacyjnego, z którego obserwować będzie można krajobraz oraz wraki statków na Wiśle,
- budowę w okolicy Zamku ścieżki historycznej, wyposażonej w tablice multimedialne obrazujące historię Zamku i Bobrownik,
- zabezpieczenie korony murów przed postępującą degradacją oraz instalację barier bezpieczeństwa na terenie Zamku,
- wymianę istniejących tablic informacyjnych na nowe,
- utwardzenie istniejących ciągów komunikacyjnych,
- badanie gruntu na terenie Zamku,
- oświetlenie ruin,
- wprowadzenie nowych nasadzeń zieleni średniej i wysokiej dookoła Zamku,
- instalację punktów monitoringu wizyjnego, w sposób nieingerujący w konstrukcję obiektu oraz niezaburzający jego historycznego układu.

Przed rozpoczęciem prac konieczne jest przeprowadzenie badań archeologicznych i architektonicznych, inwentaryzacji 3D oraz wykonanie ekspertyzy konserwatorskiej. Dodatkowo, konieczne jest podjęcie działań ukierunkowanych na ustabilizowanie i zabezpieczenie murów, a także wykonanie odpowiedniego drenażu.

Moduł II: skatepark pod zamkową wieżą

Celem modułu II jest poszerzenie oferty form spędzania czasu wolnego na obszarze rewitalizacji o skatepark. Powstała infrastruktura pozwoli na rozwój zdolności oraz zainteresowań wśród dzieci i młodzieży zamieszkującej obszar rewitalizacji. Infrastruktura dostosowana będzie zarówno do jazdy na deskorolce, jak i na rowerze. W ramach przedsięwzięcia planuje się realizację następujących zadań:

- budowę ramp,
- instalację rur do grindu,
- instalację skoczni i boxów,
- oświetlenie skateparku,
- budowę strefy odpoczynku przy skateparku, w której znajdować się będą ławki, stoły oraz kosze na śmieci,
- ogrodzenie skateparku w celu zwiększenia bezpieczeństwa osób z niego korzystających oraz przechodniów,
- instalację punktów monitoringu wizyjnego,
- zamontowanie punktów informacyjnych dotyczących regulaminu korzystania ze skateparku oraz obowiązujących zasad bezpieczeństwa.

Obiekt zlokalizowany będzie przy istniejącym boisku sportowym, w sposób niezaburzający osi widokowej ruin Zamku w Bobrownikach.

Moduł III: boisko na nowo

Celem modułu III jest modernizacja istniejącego Orlika przy ruinach Zamku w Bobrownikach, która skutkować będzie poprawą stanu technicznego obiektu i poczucia bezpieczeństwa w jego obrębie. W ramach przedsięwzięcia planuje się realizację następujących działań:

- modernizację starych szatni przy boisku,
- instalację punktów monitoringu wizyjnego.

Moduł IV: nowe nabrzeże Wisły

Celem modułu IV jest stworzenie nowego miejsca spotkań oraz poszerzenie oferty form spędzania czasu wolnego na obszarze rewitalizacji. W ramach realizacji przedsięwzięcia powstanie plaża wypoczynkowa na wybrzeżu Wisły oraz zlokalizowane poza granicami obszaru rewitalizacji moło z wypożyczalnią rowerów wodnych. Podjęte działania skutkować będą poprawą estetyki wybrzeża Wisły, wzrostem poczucia bezpieczeństwa oraz stworzeniem przestrzeni umożliwiającej wzajemną integrację i zacieśnianie relacji między mieszkańcami. W ramach przedsięwzięcia planuje się realizację następujących działań:

- oczyszczenie nabrzeża,
- wytyczenie ścieżki prowadzącej do moła,
- wytyczenie przebiegu moła przystani, które zlokalizowane będzie poza obszarem rewitalizacji,
- przygotowaniu punktu wynajmu rowerów wodnych,
- zakup rowerów wodnych oraz kamizelek ratunkowych,
- zamontowanie punktów informacyjnych dotyczących regulaminu korzystania z kompleksu oraz obowiązujących zasad bezpieczeństwa,
- instalację punktów monitoringu wizyjnego,
- wyznaczenie przestrzeni pod plażę i oczyszczenie terenu,
- wyznaczenie i przygotowanie terenu pod strefę odpoczynku,
- wyposażenie strefy odpoczynku w elementy małej architektury, w tym: ławki, kosze na śmieci i stoły, a także oświetlenie kompleksu.

Powyższe działania prowadzone będą w bezpiecznej odległości od ruin Zamku w Bobrownikach, co pozwoli na ich ochronę przed wpływem prac związanych z rearanżacją zagospodarowania przestrzennego.

Moduł V: trójbój sąsiedzki w cieniu bobrownickiego zamku

Żałożeniem modułu V jest wykorzystanie powstałej i zmodernizowanej infrastruktury sportowo-rekreacyjnej w celu zorganizowania sąsiedzkiego turnieju. W ramach rywalizacji mieszkańcy łączyć się będą w drużyny, których przedstawiciele uczestniczyć będą w trzech konkurencjach: turnieju piłki nożnej, jeździe rowerem na czas po torze przeszkód na skateparku oraz wyścigu rowerów wodnych po Wiśle. Za zajmowanie w danych konkurencjach poszczególnych miejsc przedstawiciele będą zbierać punkty dla swoich drużyn. Drużyna z największą liczbą punktów otrzyma Puchar Zamku w Bobrownikach. Realizacja przedsięwzięcia skutkować będzie zacieśnieniem relacji międzyludzkich, co pozwoli na rozwiązywanie części problemów społecznych, takich jak: wykluczenie społeczne, niewystarczająco silne relacje międzyludzkie czy niskie zaangażowanie społeczne.

Realizując działania rewitalizacyjne w bezpośrednim otoczeniu pozostałości Zamku, należy pamiętać o konieczności poszanowaniu zabytkowego obiektu oraz jego historycznych

wartości. Wprowadzanie nowego zagospodarowania, obejmującego również nowe nasadzenia zieleni, w jego najbliższym otoczeniu musi być zasadne i nie może zaburzać osi widokowej ruin Zamku w Bobrownikach. Dodatkowo, nowe nasadzenia zieleni muszą być tożsame z występującą w okolicy roślinnością w celu zapewnienia spójności krajobrazu kulturowego. Realizacja przedsięwzięć mogących w znaczący sposób rzutować na walory historyczne oraz kulturowe ruin Zamku musi być skonsultowana z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków przed podjęciem prac. Ze względu na wielowiekową historię obiektu wszystkie prace w gruncie muszą być prowadzone przy nadzorze archeologa. Zaleca się również zachowanie istniejącej rzeźby terenu w otoczeniu zabytkowych ruin. Prowadzenie prac w sąsiedztwie murów Zamku od strony rzeki Wisły poprzedzone musi być zabezpieczeniem murów, w celu zapewnienia ich ochrony.

Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami

Punkt obserwacyjny na zamku zbudowany będzie w sposób umożliwiający poruszanie się osobom ze szczególnymi potrzebami. Stopnie oznaczone będą w sposób kontrastowy oraz zbudowana zostanie pochylnia ułatwiająca przemieszczanie się. Tablice informacyjne i edukacyjne wyposażone zostaną w głośniki lub napisy w języku Braille'a umożliwiające zapoznanie się z ich treścią osobom niewidomym i niedowidzącym. Istniejące w obrębie Zamku oraz jego okolicy ścieżki zmodernizowane zostaną przy zachowaniu zasad projektowania uniwersalnego.

Powiązanie przedsięwzięcia z celami rewitalizacji

CEL 1: Razem możemy wszystko! – rozwój aktywności, integracji i umiejętności mieszkańców
 Kierunek 1.1. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu
 Kierunek 1.2. Wzrost poziomu integracji wśród społeczności lokalnej
 Kierunek 1.3. Aktywizacja społeczna i gospodarcza mieszkańców
 CEL 2: EkoBobrowniki – poprawa stanu i jakości środowiska naturalnego
 Kierunek 2.4. Wzrost walorów estetycznych i środowiskowych obszaru
 CEL 3: Przestrzeń przyjazna mieszkańcom – poprawa jakości i dostępności przestrzeni
 Kierunek 3.1. Zagospodarowanie i wykorzystanie potencjału nieużytkowanych obiektów i przestrzeni
 Kierunek 3.2. Poprawa stanu technicznego obiektów i przestrzeni publicznych
 Kierunek 3.3. Zwiększenie dostępności architektonicznej obiektów i przestrzeni publicznych
 Kierunek 3.4. Wzrost bezpieczeństwa
 Kierunek 3.5. Rozszerzenie oferty form spędzania czasu wolnego

Ramy realizacji przedsięwzięcia

Szacowana wartość przedsięwzięcia	Ramy czasowe realizacji przedsięwzięcia
Moduł I: 2 000 000 zł Moduł II: 1 000 000 zł Moduł III: 500 000 zł Moduł IV: 1 000 000 zł Moduł V: 10 000 zł Łącznie: 4 510 000 zł (szczegółowe kwoty podane zostaną na etapie opracowania dokumentacji projektowej)	Moduł I: 2026-2028 Moduł II: 2028-2029 Moduł III: 2025-2026 Moduł IV: 2027-2028 Moduł V: 2030-2035

Prognozowane rezultaty	
Wskaźniki produktu	Wartość
Liczba powstałych platform widokowych	1 szt.
Liczba utworzonych przystani na rzece	1 szt.
Liczba powstałych skateparków	1 szt.
Liczba zamontowanych elementów małej architektury	20 szt.
Liczba zmodernizowanych szatni	2 szt.
Liczba organizowanych wydarzeń integracyjnych	1 wyd./rok
Wskaźniki rezultatu	Wartość
Liczba osób korzystających ze skateparku	50 os./mies.
Liczba osób biorących udział w powstałych wydarzeniach integracyjnych	20 os./wyd.
Liczba osób korzystających z przystani i wypożyczalni rowerów wodnych	200 os./mies. (w sezonie letnim)
Sposób oceny prognozowanych rezultatów	
Według karty oceny przedsięwzięcia rewitalizacyjnego	

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji z prowadzonego naboru przedsięwzięć.

Tab. 13. Opis projektu zintegrowanego nr 2

PROJEKT ZINTEGROWANY NR 2
Stara przestrzeń, nowa siła! – adaptacja niezagospodarowanego budynku zlokalizowanego przy ul. Senatorskiej 7 w Bobrownikach do pełnienia funkcji Centrum Kultury
Nazwa wnioskodawcy
Gmina Bobrowniki
Potencjalni partnerzy
Gminna Biblioteka Publiczna w Bobrownikach, Dzienny Dom Pobytu Senior +, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bobrownikach, Szkoła Podstawowa im. Karola Wojtyły w Bobrownikach
Lokalizacja przedsięwzięcia
Budynek zlokalizowany przy ul. Senatorskiej 7, działka ewidencyjna nr 241 – na obszarze rewitalizacji
Opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja przedsięwzięcia
• zły stan techniczny budynków komunalnych, • niewykorzystany potencjał niezagospodarowanych budynków komunalnych, • niska efektywność energetyczna budynków użyteczności publicznej, • brak Centrum Kultury oraz bazy lokalowej do dyspozycji instytucji kultury, • wykluczenie społeczne, • samotność osób starszych, • wykluczenie cyfrowe części społeczeństwa, • niskie zaangażowanie społeczne, • brak przestrzeni do prowadzenia debaty publicznej, • brak przestrzeni dla rozwoju Biblioteki, • niewystarczająco silne relacje międzyludzkie, • zła jakość powietrza, • niewystarczającą liczbą zajęć pozalekcyjnych, • brak dostępności architektonicznej, • wysoki udział osób ze szczególnymi potrzebami zamieszkującymi obszar rewitalizacji, • znaczna ilość osób borykających się z kryzysem ubóstwa, które nie mają dostępu do oferty kulturalnej poza miejscem zamieszkania, • niskie poczucie bezpieczeństwa, • bezrobocie i problemy z powrotem na rynek pracy, • brak silnego poczucia tożsamości lokalnej, • wandalizm i przestępczość, w tym wśród osób młodych.
Cel przedsięwzięcia
Przedsięwzięcie na celu ma zagospodarowanie nieużytkowanego budynku przy ul. Senatorskiej 7 w celu utworzenia Centrum Kultury oraz przeniesienia Gminnej Biblioteki Publicznej. Stworzenie nowej i dostosowanej do osób ze szczególnymi potrzebami przestrzeni, pełniące funkcje instytucji kultury, korzystnie wpłynie na jej rozwój oraz na atrakcyjność oferty kulturalnej miasta. Zajęcia realizowane w nowocześniejszej przestrzeni cieszyć się będą większym zainteresowaniem, co z kolei korzystnie wpłynie na rozwój umiejętności i wiedzy mieszkańców oraz na ich zaangażowanie i wzajemną integrację. Zaplanowane działania przełożą się także na poprawę sytuacji gospodarczej spowodowaną

wzrostem aktywności społecznej oraz wsparciem osób borykających się z bezrobociem i przedsiębiorczości wśród mieszkańców.

Zakres realizowanych zadań

Celem projektu jest przeprowadzenie kompleksowych prac remontowo-budowlanych, w wyniku których odnowiony zostanie nieużytkowany budynek w centrum Bobrownik, w którym mieścić się będzie nowa siedziba instytucji kultury w gminie.

Moduł I: odnowa niezagospodarowanego budynku przy ul. Senatorskiej 7

Celem modułu pierwszego jest przekształcenie istniejącego pustostanu przy ul. Senatorskiej 7 do pełnienia funkcji Centrum Kultury. W ramach realizacji przedsięwzięcia planuje się realizację następujących zadań:

- badanie stanu technicznego budynku,
- przeprowadzenie kompleksowej przebudowy budynku, obejmującej m.in. rearanżację układu przestrzennego ścian i adaptację jego struktury do nowych potrzeb,
- oczyszczenie budynku,
- remont pokrycia dachowego i wnętrza budynku,
- wyposażenie budynku w instalacje fotowoltaiczne,
- zwiększenie efektywności energetycznej budynku oraz renowacja elewacji,
- wymianę stolarki okiennej i drzwiowej,
- instalacje punktów monitoringu wizyjnego na elewacji budynku.

Moduł II: reorganizacja otoczenia budynku

Moduł drugi na celu ma reorganizację i uporządkowanie przestrzeni otaczającej budynek. W ramach realizacji przedsięwzięcia planuje się przeprowadzenie następujących prac:

- uporządkowanie przestrzeni ogrodu za budynkiem, w tym popadających w ruinę elementów wyposażenia,
- modernizację ogrodzenia,
- odnowa pochylni dla osób z niepełnosprawnością,
- uporządkowanie zieleni otaczającej budynek.

Moduł III: nowa siedziba instytucji kultury w Gminie Bobrowniki

Celem niniejszego przedsięwzięcia jest przeniesienie Gminnej Biblioteki Publicznej z Urzędu Miasta i Gminy Bobrowniki do odnowionego budynku oraz utworzenie Centrum Kultury w Bobrownikach. W ramach modułu III planowana jest realizację następujących działań:

- wydzielenie pomieszczenia dla Gminnej Biblioteki Publicznej,
- zakup niezbędnego wyposażenia do Biblioteki,
- przeprowadzenie procedur formalno-prawnych mających na celu utworzenie Centrum Kultury,
- wyposażenie Centrum Kultury w niezbędne wyposażenie, obejmujące m.in. sprzęt multimedialny, komputery oraz meble,
- wydzielenie sali wielofunkcyjnej, w której organizowane będą warsztaty, zajęcia i wydarzenia kulturalne oraz jej wyposażenie.

Moduł IV: poszerzenie oferty kulturalnej i wsparcia mieszkańców

Moduł ukierunkowany jest poszerzenie oferty kulturalnej na obszarze rewitalizacji poprzez wykorzystanie potencjału nowej bazy lokalowej instytucji kultury. W Centrum Kultury prowadzone będą warsztaty tematyczne, spośród których część realizowana będzie przy współudziale Gminnej Biblioteki Publicznej. Dodatkowo, planuje się organizację spotkań z ciekawymi osobami, kierunkowane do wszystkich grup wiekowych. Organizowane będą również spotkania dotyczące spraw lokalnych, które stanowić będą dla mieszkańców forum do prowadzenia debaty publicznej w oparciu o nowopowstałą przestrzeń, co pozwoli na zwiększenie zaangażowania oraz integrację społeczną. Działania te pozytywnie przełożą się również na budowanie społeczeństwa obywatelskiego, odznaczającego się wysoką czułością na potrzeby innych mieszkańców. We współpracy z Dziennym Domem Pomocy Senior + przygotowana zostanie również oferta zajęć i aktywności dla seniorów zamieszkujących Gminę Bobrowniki, w celu ich wzajemnej integracji oraz przeciwdziałaniu zjawisku samotności wśród osób starszych. W nowo utworzonym Centrum Kultury powstanie Klub Rozwoju Cyfrowego, mający na celu zwiększenie wiedzy mieszkańców z zakresu obsługi i wykorzystania komputera. W ramach Klubu prowadzone będą dedykowane zajęcia dla seniorów mające na celu wzrost ich kompetencji cyfrowych, w tym przede wszystkim dotyczących bezpieczeństwa związanego z korzystaniem z komputera i Internetu. Planuje się również wdrożenie spotkań coachingowych, których celem będzie pomoc mieszkańcom w przezwyciężeniu trudnych sytuacji życiowych związanych z długotrwałym bezrobociem bądź wynikającego z niego braku nadziei na poprawę swojej sytuacji materialnej. Spotkania te będą miały również na celu zwiększenie przedsiębiorczości wśród mieszkańców, co pozwoli na rozwój sfery gospodarczej. W Centrum Kultury organizowane będą zajęcia dodatkowe oraz sekcje, dedykowane dla dzieci i młodzieży mające na celu rozwój kreatywności i zdolności manualnych, które realizowane będą we współpracy z szkołą podstawową w Bobrownikach. Na skutek realizacji przedsięwzięcia mieszkańcy obszaru rewitalizacji zyskają nowe możliwości w zakresie wzajemnej integracji oraz aktywizacji, co stanowić będzie również odpowiedź na istniejący problem niewystarczającej oferty form spędzania czasu wolnego.

Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami

Prace budowlano-remontowe prowadzone będą w sposób uwzględniający zapewnienie dostępności architektonicznej wyremontowanego budynku. Działania te obejmować będą m.in.: uwzględnienie kontrastowych oznaczeń na progach, czytelnych znaków oraz elementów oświetlenia gwarantujących dostępność informacyjno-komunikacyjną czy oznaczeń w języku Braille'a.

Powiązanie przedsięwzięcia z celami rewitalizacji

CEL 1: Razem możemy wszystko! – rozwój aktywności, integracji i umiejętności mieszkańców
 Kierunek 1.1. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu
 Kierunek 1.2. Wzrost poziomu integracji wśród społeczności lokalnej
 Kierunek 1.3. Aktywizacja społeczna i gospodarcza mieszkańców
 Kierunek 1.4. Rozszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych
 CEL 2: EkoBobrowniki – poprawa stanu i jakości środowiska naturalnego
 Kierunek 2.2. Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej
 Kierunek 2.3. Wzrost udziału OZE w produkcji energii
 Kierunek 2.4. Wzrost walorów estetycznych i środowiskowych obszaru
 CEL 3: Przestrzeń przyjazna mieszkańcom – poprawa jakości i dostępności przestrzeni

Kierunek 3.1. Zagospodarowanie i wykorzystanie potencjału nieużytkowanych obiektów i przestrzeni

Kierunek 3.2. Poprawa stanu technicznego obiektów i przestrzeni publicznych

Kierunek 3.3. Zwiększenie dostępności architektonicznej obiektów i przestrzeni publicznych

Kierunek 3.4. Wzrost bezpieczeństwa

Kierunek 3.5. Rozszerzenie oferty form spędzania czasu wolnego

Ramy realizacji przedsięwzięcia

Szacowana wartość przedsięwzięcia	Ramy czasowe realizacji przedsięwzięcia
Moduł I: 3 000 000 zł Moduł II: 1 000 000 zł Moduł III: 200 000 zł Moduł IV: 50 000 zł łącznie: 4 250 000 zł (szczegółowe kwoty podane zostaną na etapie opracowania dokumentacji projektowej)	Moduł I: 2025-2027 Moduł II: 2025-2026 Moduł III: 2027-2028 Moduł IV: 2028-2035

Prognozowane rezultaty

Wskaźniki produktu	Wartość
Liczba zaadaptowanych budynków	1 szt.
Liczba utworzonych instytucji kultury	1 szt.
Liczba nowych wydarzeń i zajęć kulturalnych	3 wyd./mies.
Liczba utworzonych sekcji młodzieżowych	3 szt.
Wskaźniki rezultatu	Wartość
Liczba seniorów biorących udział w zajęciach w CK	20 os./mies.
Liczba osób biorących udział w spotkaniach coachingowych mających na celu pomoc w powrocie na rynek pracy	10 os./rok
Spadek stopy bezrobocia na obszarze rewitalizacji	2 punkty procentowe

Sposób oceny prognozowanych rezultatów

Według karty oceny przedsięwzięcia rewitalizacyjnego

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji z prowadzonego naboru przedsięwzięć.

Tab. 14. Opis projektu zintegrowanego nr 3

PROJEKT ZINTEGROWANY NR 3
Rozbudowa bazy edukacyjnej i rozwój edukacji ekologicznej
Nazwa wnioskodawcy
Gmina Bobrowniki
Potencjalni partnerzy
Klub Dziecięcy „Bobrowiaczek”, Szkoła Podstawowa im. Karola Wojtyły w Bobrownikach
Lokalizacja przedsięwzięcia
Budynek Klubu Dziecięcego „Bobrowiaczek” przy ul. Włocławskiej 10, działka ewidencyjna nr 192 – na obszarze rewitalizacji
Opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja przedsięwzięcia
• niska efektywność energetyczna budynków użyteczności publicznej, • niewystarczająca oferta form spędzania czasu wolnego, • wykluczenie społeczne, • niskie zaangażowanie społeczne, • niewystarczająco wysoka świadomość ekologiczna, • zła jakość powietrza, • brak dostępności architektonicznej, • wysoki udział osób ze szczególnymi potrzebami zamieszkującymi obszar rewitalizacji, • niewystarczająca liczba zajęć pozalekcyjnych, • zaśmiecanie przestrzeni publicznych, • zły stan techniczny szlaków komunikacyjnych.
Cel przedsięwzięcia
Projekt na celu ma modernizację bazy edukacyjnej na obszarze rewitalizacji poprzez zwiększenie efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej oraz dostosowanie ich do osób ze szczególnymi potrzebami, poprzez instalację rozwiązań umożliwiających przezwyciężenie istniejących barier architektonicznych. W ramach projektu planowane jest również poszerzenie edukacji ekologicznej mającej na celu zwiększenie świadomości ekologicznej dzieci i młodzieży zamieszkujących gminę. W wyniku realizacji planowanych przedsięwzięć powstanie ścieżka ekologiczna, której celem będzie promowanie postaw proekologicznych wśród mieszkańców.
Zakres realizowanych zadań
Celem niniejszego przedsięwzięcia jest poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej, dostosowanie ich do osób ze szczególnymi potrzebami oraz podjęcie działań edukacyjnych, mających na celu zwiększenie świadomości ekologicznej mieszkańców. Moduł I: modernizacja budynku Klubu Dziecięcego „Bobrowiaczek” Moduł I na celu ma poprawę efektywności energetycznej budynku oraz zwiększenie jego dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami. Przewiduje się realizację następujących działań: • przeprowadzenie audytu energetycznego, • poprawę efektywności energetycznej budynku poprzez poprawę izolacji termicznej ścian,

- instalację paneli fotowoltaicznych,
- instalację zewnętrznego dźwigu osobowego.

Moduł II: modernizacja budynku szkoły

Celem modułu II jest przeprowadzenie kompleksowych prac mających na celu modernizację budynku szkoły podstawowej w kwestii zwiększenia dostępności i bezpieczeństwa oraz poprawy efektywności energetycznej. Planuje się przeprowadzenie następujących prac:

- przeprowadzenie audytu energetycznego,
- poprawę efektywności energetycznej budynku poprzez poprawę izolacji termicznej,
- instalację paneli fotowoltaicznych,
- budowę pochylni dla osób ze szczególnymi potrzebami,
- rozbudowę monitoringu wizyjnego na terenie placówki.

Moduł III: wąwóz ekologiczny

Celem modułu III jest zagospodarowanie wąwozu znajdującego się przy Szkole Podstawowej. Realizacja prac pozwoli na wykorzystanie nieużytkowanej przestrzeni w sposób umożliwiający popularyzację wiedzy na temat środowiska oraz skutkować będzie powstaniem nowego miejsca do spędzania czasu na świeżym powietrzu. W ramach przedsięwzięcia planuje się realizację następujących działań:

- oczyszczenie wąwozu i okolic cmentarza ze śmieci,
- budowę ścieżki pieszo-rowerowej,
- wyposażenie ścieżki w tablice edukacyjne o treści ekologicznej,
- wprowadzenie gry terenowej dla uczniów placówek oświatowych, polegającej na udzieleniu odpowiedzi na przygotowane pytania przy użyciu powstałych tablic edukacyjnych,
- wprowadzenie terenowych wycieczek ekologicznych po ścieżce ekologicznej oraz sąsiednim lesie dla uczniów placówek oświatowych
- wprowadzenie elementów małej architektury na skwerze przy cmentarzu, takich jak ławki i kosze na śmieci,
- oświetlenie wąwozu i skweru.

Planuje się również zorganizowanie wydarzenia popularyzującego tematykę dbania o środowisko pod nazwą „sprint dla ekologii”, w ramach którego odbywać się będą zawody na czas w sprincie pod górę po ścieżce edukacyjnej. Zawody dedykowane będą przede wszystkim dla młodzieży zamieszkującej Gminę Bobrowniki.

Moduł IV: mieszkańcy Bobrownik świadomi ekologicznie

Moduł IV na celu ma poszerzenie edukacji ekologicznej Gminie Bobrowniki. W szkole podstawowej planuje się utworzenie kółka przyrodniczego, którego celem będzie rozszerzenie i promowanie wiedzy z zakresu przyrody, funkcjonowanie środowiska naturalnego oraz ekologii. W ramach działalności kółka przewiduje się organizację wycieczek terenowych, warsztatów, konkursów wiedzy przyrodniczej dla wszystkich uczniów czy organizację spotkań z osobami zajmującymi się ochroną środowiska i innymi zagadnieniami powiązanymi z przyrodą. Planuje się także zakup niezbędnych materiałów edukacyjnych dla funkcjonowania kółka, takich jak: książki i atlasy, sprzęt pomiarowy i badawczy (lornetki, lupy, mikroskopy, miary, testy do badania pH gleby), mapy i kompasy czy materiały do zajęć terenowych. Działalność kółka pozwoli na poprawę świadomości

ekologicznej wśród młodzieży zamieszkującej gminę, a co za tym idzie – przyczyni się do zwiększenia zaangażowania społecznego w kwestie związane z problematyką zmian klimatycznych i ich następstw oraz stanu środowiska naturalnego. Podejmowane działania pozwolą również na budowanie wśród młodzieży świadomości ekologicznej oraz poczucia odpowiedzialności za wspólną przyszłość, a także ich wzajemnej integracji.

Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami

Prace modernizacyjne placówek edukacyjnych prowadzone będą w sposób uwzględniający potrzeby osób ze szczególnymi potrzebami. W tym zakresie obejmować będą wprowadzenie kontrastowych oznaczeń na schodach i progach oraz czytelnych znaków i oświetlenia gwarantujących dostępność informacyjno-komunikacyjną. W Klubie Dziecięcym planuje się instalację zewnętrznego dźwigu osobowego, który ułatwi poruszanie się między piętrami osobom ze szczególnymi potrzebami. W ramach modernizacji budynku szkoły powstanie natomiast najazd, który ułatwi przemieszczanie się części osób korzystających z budynku. Tablice edukacyjne zainstalowane przy ścieżce edukacyjnej posiadać będą głośniki, umożliwiające zapoznanie się z ich treścią osobom niewidomym lub niedowidzącym. Na ścieżce wytyczone zostaną linie prowadzące, co w znaczny sposób ułatwi poruszanie się osobom niewidomym.

Powiązanie przedsięwzięcia z celami rewitalizacji

CE 1: Razem możemy wszystko! – rozwój aktywności, integracji i umiejętności mieszkańców
 Kierunek 1.1. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu
 Kierunek 1.2. Wzrost poziomu integracji społeczności lokalnej
 Kierunek 1.3. Aktywizacja społeczna i gospodarcza mieszkańców
 Kierunek 1.4. Rozszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych
 CEL 2: EkoBobrowniki – poprawa stanu i jakości środowiska naturalnego
 Kierunek 2.1. Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców
 Kierunek 2.2. Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej
 Kierunek 2.3. Wzrost udziału OZE w produkcji energii
 Kierunek 2.4. Wzrost walorów estetycznych i środowiskowych obszaru
 CEL 3: Przestrzeń przyjazna mieszkańcom – poprawa jakości i dostępności przestrzeni
 Kierunek 3.1. Zagospodarowanie i wykorzystanie potencjału nieużytkowanych obiektów przestrzeni
 Kierunek 3.2. Poprawa stanu technicznego obiektów i przestrzeni publicznych
 Kierunek 3.3. Zwiększenie dostępności architektonicznej obiektów i przestrzeni publicznych
 Kierunek 3.4. Wzrost bezpieczeństwa
 Kierunek 3.5. Rozszerzenie oferty form spędzania czasu wolnego

Ramy realizacji przedsięwzięcia

Szacowana wartość przedsięwzięcia	Ramy czasowe realizacji przedsięwzięcia
Moduł I: 2 500 000 zł	Moduł I: 2025-2027
Moduł II: 3 000 000 zł	Moduł II: 2025-2027
Moduł III: 300 000 zł	Moduł III: 2028-2029
Moduł IV: 20 000 zł	Moduł IV: 2029-2035
Łącznie: 5 820 000 zł	

(szczegółowe kwoty podane zostaną na etapie opracowania dokumentacji projektowej)	
Prognozowane rezultaty	
Wskaźniki produktu	Wartość
Liczba zmodernizowanych budynków użyteczności publicznej	2 szt.
Liczba zainstalowanych dźwigów osobowych w budynkach użyteczności publicznej	1 szt.
Liczba powstałych pochylni dla osób ze szczególnymi potrzebami w budynkach użyteczności publicznej	1 szt.
Liczba powstałych ścieżek ekologicznych	1 szt.
Liczba powstałych kółek przyrodniczych	1 szt.
Wskaźniki rezultatu	Wartość
Spadek emisyjności zmodernizowanych budynków użyteczności publicznej	20%
Liczba uczniów aktywnie uczestniczących w projektach kółka przyrodniczego	20 os./sem.
Liczba uczestników organizowanych wydarzeń sportowych przy ścieżce ekologicznej	10 os./wyd.
Sposób oceny prognozowanych rezultatów	
Według karty oceny przedsięwzięcia rewitalizacyjnego	

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji z prowadzonego naboru przedsięwzięć.

6.2. CHARAKTERYSTYKA POZOSTAŁYCH PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH

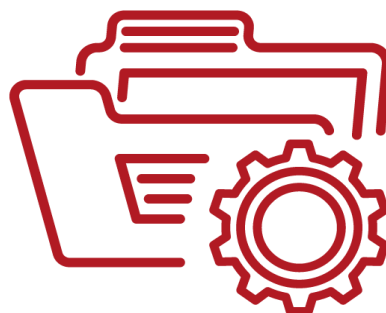
Tab. 15. Charakterystyka pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych

PRZEDSIĘWZIĘCIE UZUPEŁNIAJĄCE NR 1
Modernizacja Urzędu Miasta i Gminy Bobrowniki
Podmiot realizujący
Gmina Bobrowniki
Lokalizacja
Urząd Miasta i Gminy Bobrowniki przy ul. Nieszawskiej 10 – na obszarze rewitalizacji
Charakterystyka przedsięwzięcia
Siedziba władz lokalnych stanowi miejsce, w którym dokonywany jest szereg decyzji związanych z bieżącym funkcjonowaniem jednostki samorządu terytorialnego oraz świadczenia usług lokalnej społeczności. Tym samym siedziba władz lokalnych musi być jednocześnie użyteczna i reprezentatywna oraz w miarę możliwości dostępna dla wszystkich mieszkańców. Urząd Miasta i Gminy Bobrowniki przeznaczony jest wieloletnim użytkowaniem oraz wpływem czynników zewnętrznych, w wyniku czego odznacza się złym stanem technicznym. Na elewacji budynku widoczne są szkody poczynione przez oddziaływanie warunków atmosferycznych, takie jak pęknięcia czy ubytki. Na parkingu przy urzędzie występuje wiele ubytków oraz znajdują się na nim bariery architektoniczne, utrudniające poruszanie się osobom ze szczególnymi potrzebami. Ściany oraz płytki we wnętrzu Urzędu również noszą wieloletnie ślady użytkowania przejawiające się ubytkami oraz pęknięciami. Celem niniejszego przedsięwzięcia jest kompleksowa renowacja Urzędu Miasta i Gminy Bobrowniki. Planowane prace obejmować będą termomodernizację Urzędu, gruntowny remont jego wnętrza, poprawę stanu technicznego elementów elewacji oraz konstrukcji do elewacji przymocowanych i instalację paneli fotowoltaicznych. Planowane jest również zwiększenie dostępności Urzędu dla osób ze szczególnymi potrzebami poprzez likwidację barier architektonicznych w budynku i jego otoczeniu.
Powiązanie przedsięwzięcia z celami rewitalizacji
CEL 1: Razem możemy wszystko! – rozwój aktywności, integracji i umiejętności mieszkańców Kierunek 1.1. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu CEL 2: EkoBobrowniki – poprawa stanu i jakości środowiska naturalnego Kierunek 2.2. Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej Kierunek 2.4. Wzrost walorów estetycznych i środowiskowych obszaru CEL 3: Przestrzeń przyjazna mieszkańcom – poprawa jakości i dostępności przestrzeni Kierunek 3.2. Poprawa stanu technicznego obiektów i przestrzeni publicznych Kierunek 3.3. Zwiększenie dostępności architektonicznej obiektów i przestrzeni publicznych
Szacowane koszty przedsięwzięcia uzupełniającego
3 000 000 zł

PRZEDSIĘWZIĘCIE UZUPEŁNIAJĄCE NR 2
Odnowa Parku w Bobrownikach
Podmiot realizujący
Gmina Bobrowniki
Lokalizacja
Park przy Placu Wolności – na obszarze rewitalizacji
Charakterystyka przedsięwzięcia
Plac w centrum miasta zwyczajowo stanowi miejsce koncentracji życia publicznego oraz sektora usług. Jest zatem przestrzenią odgrywającą szczególną rolę dla rozwoju lokalnego. Stanowi miejsce wymiany usług, kapitału, informacji i doświadczeń. Przy Placu Wolności, położonym w centralnej części miasta Bobrowniki, zlokalizowany jest park, stanowiący funkcjonalne przedłużenie rynku miejskiego. W ramach niniejszego przedsięwzięcia planuje się stworzenie warunków do sezonowego prowadzenia usług handlu na obszarze parku. Planowany jest zakup mobilnych stanowisk targowych, które przywożone będą przy okazji lokalnych uroczystości i wydarzeń, w celu promocji i sprzedaży lokalnych produktów. Pozwoli to na zwiększenie dochodów lokalnych przedsiębiorców oraz ożywienie gospodarcze obszaru. W ramach przedsięwzięcia planuje się również adaptacje istniejącej małej architektury i zagospodarowania parku w celu ich lepszego przystosowania do pełnienia przez park nowych funkcji oraz zwiększenia jego dostępności poprzez instalację takich rozwiązań jak ławki dostosowane do osób ze szczególnymi potrzebami. Przeprowadzone będą również nowe nasadzenia zieleni, w celu zwiększenia walorów estetycznych oraz środowiskowych parku. Planowana jest również rozbudowa monitoringu wizyjnego w obrębie parku, co pozwoli na wzrost poczucia bezpieczeństwa wśród mieszkańców.
Powiązanie przedsięwzięcia z celami rewitalizacji
CEL 1: Razem możemy wszystko! – rozwój aktywności, integracji i umiejętności mieszkańców Kierunek 1.1. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu Kierunek 1.3. Aktywizacja społeczna mieszkańców CEL 3: Przestrzeń przyjazna mieszkańcom – poprawa jakości i dostępności przestrzeni Kierunek 3.2. Poprawa stanu technicznego obiektów i przestrzeni publicznych Kierunek 3.3. Zwiększenie dostępności architektonicznej obiektów i przestrzeni publicznych
Szacowane koszty przedsięwzięcia uzupełniającego
1 000 000 zł

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji z prowadzonego naboru przedsięwzięć.

7. OPIS SPOSOBU REALIZACJI PRZEZ GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH NA POZIOMIE REGIONALNYM I LOKALNYM

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Bobrowniki ma przede wszystkim wymiar lokalny. Dokument odpowiada na problemy zidentyfikowane na całym obszarze rewitalizacji, kreując tym samym rozwój na poziomie jednostki samorządu terytorialnego, jaką jest Gmina Bobrowniki.

W poniższej tabeli przedstawiono opis sposobu realizacji poszczególnych dokumentów strategicznych na poziomie regionalnym i lokalnym poprzez przewidziane do realizacji w Gminnym Programie Rewitalizacji działania wraz odpowiadającymi im celami i kierunkami działań rewitalizacyjnych.

Tab. 16. Opis dokumentów strategicznych realizowanych przez Gminny Program Rewitalizacji

Dokumenty na poziomie regionalnym
Strategia rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+ W dokumencie wizję rozwoju regionu oparto na 4 filarach: rozwój społeczny, zrównoważony rozwój gospodarczy, kształtowanie przestrzeni oraz sprawne funkcjonowanie systemu. W ramach filaru kształtowania przestrzeni określono rolę procesu rewitalizacji w rozwoju regionalnym w sposób następujący: „Kontynuowane powinny być procesy rewitalizacji, które należy rozumieć jako kompleksową odnowę danego obszaru – czyli zarówno poprawę sytuacji społecznej (rozwiązanie lub złagodzenie problemów), jak i doprowadzenie przestrzeni i środowiska do satysfakcjonującego stanu. Finalnie powinno to prowadzić do zasadniczej poprawy jakości życia w obszarach o wcześniej bardzo niekorzystnych warunkach.” Strategia określa cel nadrzędny rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego w sposób następujący: „Jakość życia typowa dla wysokorozwiniętych regionów europejskich” Określony w dokumencie cel nadrzędny dla województwa kujawsko-pomorskiego wpisuje się w dokumenty na szczeblu krajowym, takie jak: Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju, a także Krajową Strategię Rozwoju Regionalnego 2030. Zgodnie z zapisami dokumentu, cel ten realizowany ma być poprzez koncentrację działań na 4 głównych obszarach tematycznych rozwoju: obszar społeczny, obszar gospodarczy, obszar przestrzenny i obszar spójności. W oparciu o cel nadrzędny sformułowanych zostało 5 celów głównych określających kierunki rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego.

Podstawowe regulacje:	GPR realizuje wyszczególnione cele w przedsięwzięciach:	Realizowane cele i kierunki rewitalizacji:
<u>Cel główny: 1. Skuteczna edukacja</u> *objaśnienie: podkreślone cele świadczą o ich realizacji przez Gminny Program Rewitalizacji	PZ 2 PZ 3	CEL 1: Razem możemy wszystko! – rozwój aktywności, integracji i umiejętności mieszkańców Kierunek 1.4. Rozszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych CEL 2: EkoBobrowniki – poprawa stanu i jakości środowiska naturalnego Kierunek 2.1. Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców
<u>Cel główny: 2. Zdrowe, aktywne i zamożne społeczeństwo</u>	PZ 1 PZ 2 PZ 3	CEL 1: Razem możemy wszystko! – rozwój aktywności, integracji i umiejętności mieszkańców Kierunek 1.1. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu Kierunek 1.2. Wzrost poziomu integracji wśród społeczności lokalnej Kierunek 1.3. Aktywizacja społeczna i gospodarcza mieszkańców CEL 3: Przestrzeń przyjazna mieszkańcom – poprawa jakości i dostępności przestrzeni Kierunek 3.1. Zagospodarowanie i wykorzystanie potencjału nieużytkowanych obiektów i przestrzeni Kierunek 3.2. Poprawa stanu technicznego obiektów i przestrzeni publicznych Kierunek 3.3. Zwiększenie dostępności

		architektonicznej obiektów i przestrzeni publicznych Kierunek 3.5. Rozszerzenie oferty form spędzania czasu wolnego
<u>Cel główny: 3.</u> <u>Konkurencyjna gospodarka</u>	PZ 1 PZ 2 PU 2	CEL 1: Razem możemy wszystko! – rozwój aktywności, integracji i umiejętności mieszkańców Kierunek 1.3. Aktywizacja społeczna i gospodarcza mieszkańców CEL 3: Przestrzeń przyjazna mieszkańcom – poprawa jakości i dostępności przestrzeni Kierunek 3.1. Zagospodarowanie i wykorzystanie potencjału nieużytkowanych obiektów i przestrzeni Kierunek 3.2. Poprawa stanu technicznego obiektów i przestrzeni publicznych
<u>Cel główny: 4. Dostępna przestrzeń i czyste środowisko</u>	PZ 1 PZ 2 PZ 3 PU 1 PU 2	CEL 2: EkoBobrowniki – poprawa stanu i jakości środowiska naturalnego Kierunek 2.1. Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców Kierunek 2.2. Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej Kierunek 2.3. Wzrost udziału OZE w produkcji energii Kierunek 2.4. Wzrost walorów estetycznych i środowiskowych obszaru CEL 3: Przestrzeń przyjazna mieszkańcom – poprawa

		jakości i dostępności przestrzeni Kierunek 3.1. Zagospodarowanie i wykorzystanie potencjału nieużytkowanych obiektów i przestrzeni Kierunek 3.2. Poprawa stanu technicznego obiektów i przestrzeni publicznych Kierunek 3.3. Zwiększenie dostępności architektonicznej obiektów i przestrzeni publicznych
<u>Cel główny: 5. Spójne i bezpieczne województwo</u>	PZ 1 PZ 2 PZ 3 PU 2	CEL 1: Razem możemy wszystko! – rozwój aktywności, integracji i umiejętności mieszkańców Kierunek 1.3. Aktywizacja społeczna i gospodarcza mieszkańców CEL 3: Przestrzeń przyjazna mieszkańcom – poprawa jakości i dostępności przestrzeni Kierunek 3.4. Wzrost bezpieczeństwa

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Kujawsko-Pomorskiego

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko-pomorskiego to dokument określający politykę zagospodarowania przestrzennego samorządu województwa. Wspólnie ze strategią rozwoju województwa stanowi on podstawę prowadzenia polityki rozwoju.

PZPW określa cel główny zagospodarowania przestrzennego regionu w sposób następujący: „Zbudowanie struktur funkcjonalno-przestrzennych podnoszących konkurencyjność regionu i jakość życia mieszkańców”

Dokument określa szereg zasad zagospodarowania przestrzennego, stanowiących podstawowe wytyczne do prowadzenia polityki przestrzennej w regionie. Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Bobrowniki na lata 2025-2035 spełnia następujące zasady prowadzenia polityki przestrzennej:

- zrównoważonego rozwoju tj. rozwoju, który znamionuje poszanowanie zasobów, harmonizowanie ekonomicznych, społecznych i ekologicznych celów rozwoju, w sposób nienaruszający możliwości zaspokajania potrzeb przyszłych pokoleń,

- wielofunkcyjności rozwoju struktur przestrzennych,
- ładu przestrzennego wyrażającego: harmonię, porządek, właściwe proporcje i równowagę w środowisku człowieka,
- podporządkowanie działalności gospodarczej wymogom ochrony zasobów i walorów przyrodniczych,
- zachowania dziedzictwa kulturowego w stanie umożliwiającym jego przetrwanie dla przyszłych pokoleń,
- harmonijne kształtowanie krajobrazu kulturowego,
- wykorzystanie w pierwszej kolejności terenów istniejącego zainwestowania i przeciwstawienie się dalszemu rozpraszaniu zabudowy w poszczególnych jednostkach układu osadniczego,
- dostosowania skali inwestycji turystycznych do chłonności i pojemności turystycznej obszarów.

Dokumenty na poziomie lokalnym

Strategia Rozwoju Gminy Bobrowniki na lata 2025-2035

Powyższy dokument stanowi podstawowy instrument długofalowego zarządzania Gminą Bobrowniki. Określa strategiczne kierunki rozwoju na lata 2025-2035 oraz pozwala na zapewnienie ciągłości i trwałości działania władz gminy, niezależnie od zmieniających się uwarunkowań politycznych.

Umożliwia również efektywne gospodarowanie własnymi zasobami, takimi jak: środowisko przyrodnicze i kulturowe, zasoby ludzkie, infrastruktura czy środki finansowe.

Dokument formułuje wizję rozwoju Gminy w sposób następujący:

„W 2035 roku Gmina Bobrowniki jest atrakcyjnym miejscem do życia, pracy i wypoczynku. Bogata oferta społeczno-kulturalna oraz nowoczesna infrastruktura zachęcają mieszkańców do korzystania z nich w celu integracji, aktywizacji i rozwoju swoich pasji, a wysokiej jakości środowisko przyrodnicze, nowo zagospodarowane tereny i wizytówka Gminy, jaką jest zrewitalizowany Zamek w Bobrownikach, przyciągają nowych mieszkańców i turystów, napędzając jej rozwój gospodarczy.”

W oparciu o tak sformułowaną wizję Strategia określa 3 cele strategiczne rozwoju oraz odpowiadające im cele operacyjne.

Podstawowe regulacje:	GPR realizuje wyszczególnione cele w przedsięwzięciach:	Realizowane cele i kierunki rewitalizacji:
<u>1. Rozwój Gminy Bobrowniki oparty na dostępnej i funkcjonalnej przestrzeni</u> <u>1.1. Uporządkowana przestrzeń podstawą rozwoju Gminy Bobrowniki</u> <u>1.2. Dostępność i mobilność dające komfort</u>	PZ 1 PZ 2 PZ 3 PU 1 PU 2	CEL 3: Przestrzeń przyjazna mieszkańcom – poprawa jakości i dostępności przestrzeni Kierunek 3.1. Zagospodarowanie i wykorzystanie potencjału nieużytkowanych obiektów i przestrzeni

<u>przemieszczenia się i pracy w miejscu zamieszkania</u>		Kierunek 3.2. Poprawa stanu technicznego obiektów i przestrzeni publicznych Kierunek 3.3. Zwiększenie dostępności architektonicznej obiektów i przestrzeni publicznych Kierunek 3.5. Rozszerzenie oferty form spędzania czasu wolnego
<u>2. Wysokiej jakości środowisko przyrodnicze, walory turystyczne i nowoczesna infrastruktura podstawą rozwoju gospodarczego Gminy Bobrowniki</u> <u>2.1. Nowoczesna infrastruktura i sprawne zarządzanie jako narzędzia ograniczania skutków zmian klimatu</u> <u>2.2. Rozwój potencjału turystycznego</u> <u>2.3. Aktywizacja gospodarcza i tworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości</u>	PZ 1 PZ 2 PZ 3 PU 1 PU 2	CEL 1: Razem możemy wszystko! – rozwój aktywności, integracji i umiejętności mieszkańców Kierunek 1.3. Aktywizacja społeczna i gospodarcza mieszkańców CEL 2: EkoBobrowniki – poprawa stanu i jakości środowiska naturalnego Kierunek 2.1. Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców Kierunek 2.2. Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej Kierunek 2.3. Wzrost udziału OZE w produkcji energii Kierunek 2.4. Wzrost walorów estetycznych i środowiskowych obszaru CEL 3: Przestrzeń przyjazna mieszkańcom – poprawa jakości i dostępności przestrzeni Kierunek 3.1. Zagospodarowanie i wykorzystanie potencjału nieużytkowanych obiektów i przestrzeni

		Kierunek 3.2. Poprawa stanu technicznego obiektów i przestrzeni publicznych Kierunek 3.5. Rozszerzenie oferty form spędzania czasu wolnego
<u>3. Rozwój społeczny Gminy Bobrowniki w oparciu o świadomą politykę demograficzną, wysoką jakość usług społecznych i rozwój kapitału społecznego</u> <u>3.1. Wysoki poziom usług społecznych</u> <u>3.2. Bezpieczna i nowoczesna edukacja</u> <u>3.3. Kultura, sport, rekreacja i infrastruktura czasu wolnego jako elementy decydujące o wysokiej jakości życia</u> <u>3.4. Szerokie włączenie mieszkańców w zarządzanie rozwojem Gminy oraz współpraca zewnętrzna</u>	PZ 1 PZ 2 PZ 3 PU 1 PU 2	CEL 1: Razem możemy wszystko! – rozwój aktywności, integracji i umiejętności mieszkańców Kierunek 1.1. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu Kierunek 1.2. Wzrost poziomu integracji wśród społeczności lokalnej Kierunek 1.3. Aktywizacja społeczna i gospodarcza mieszkańców Kierunek 1.4. Rozszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych CEL 3: Przestrzeń przyjazna mieszkańcom – poprawa jakości i dostępności przestrzeni Kierunek 3.1. Zagospodarowanie i wykorzystanie potencjału nieużytkowanych obiektów i przestrzeni Kierunek 3.2. Poprawa stanu technicznego obiektów i przestrzeni publicznych Kierunek 3.3. Zwiększenie dostępności architektonicznej obiektów i przestrzeni publicznych Kierunek 3.5. Rozszerzenie oferty form spędzania czasu wolnego
Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego		

Do momentu uchwalenia planu ogólnego, ale nie dłużej niż do 31 grudnia 2025 roku, dokumentem regulującym kwestie planowania przestrzennego na terenie Gminy Bobrowniki, w tym na obszarze rewitalizacji, jest Studium Uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego przyjęte na mocy Uchwały Nr IV/25/99 Rady Gminy Bobrowniki z dnia 25 lutego 1999 roku w sprawie: „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Bobrowniki”. Studium określa cel główny polityki rozwoju Gminy Bobrowniki w sposób następujący:

„rozwój zapewniający poprawę życia mieszkańców, przy zachowaniu równowagi między aktywnością ekonomiczno-gospodarczą a środowiskiem przyrodniczo-kulturowym”.

W oparciu o cel główny dokument określa następujące cele szczegółowe polityki rozwoju:

- zachowanie, a w części osiągnięcie odpowiedniej jakości środowiska przyrodniczego na obszarze całej gminy, w tym: zahamowanie procesów degradacji środowiska, ochronę zasobów będących podstawą rozwoju, ze szczególnym uwzględnieniem zasobów wód podziemnych i wykorzystanie wartościowych cech środowiska,
- zachowanie i eksponowanie dóbr dziedzictwa kulturowego, w tym: ochrona istniejących zasobów kulturowych i zachowanie tożsamości kulturowej w sferze materialnej i niematerialnej,
- kształtowanie harmonijnego krajobrazu współczesnego,
- poprawa jakości życia mieszkańców, w tym: wzrost poziomu wykształcenia mieszkańców, wzrost dochodów mieszkańców, zapewnienie dogodnych warunków zamieszkania, wzrost wyposażenia w usługi, wyrównanie dysproporcji w przestrzennym rozmieszczeniu urządzeń infrastruktury społecznej o elementarnym i podstawowym charakterze,
- ograniczenie bezrobocia, w tym ukrytego w rolnictwie,
- wzrost poziomu rozwoju gospodarczego przy zachowaniu zasad zrównoważonego rozwoju,
- wykorzystanie szans dla rozwoju turystyki, w tym: agroturystyki oraz turystyki,
- rozwój mediów infrastruktury technicznej jako czynnika powodującego wzrost poziomu życia ludności i rozwoju społeczno-gospodarczego, jak również osiągnięcie odpowiedniej jakości środowiska przyrodniczego,
- zachowanie walorów przyrodniczych i kulturowych dla rozwoju turystyki i rekreacji oraz pełnienie przez dolinę Wisły funkcji korytarza ekologicznego rangi międzynarodowej,
- zapewnienie warunków dla zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych ludności miasta Włocławka, w tym zabezpieczenie rezerw terenowych,
- zapewnienie możliwości przebiegu infrastruktury tranzytowej w wyznaczonych korytarzach,
- zapewnienie warunków do realizacji zbiornika wodnego.

*objaśnienie: podkreślone cele świadczą o ich realizacji przez Gminny Program Rewitalizacji

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Bobrowniki na lata 2021-2027

Dokument przyjęty został na mocy Uchwały Nr XXVIII/155/2020 Rady Gminy Bobrowniki z dnia 30 grudnia 2020 r. w sprawie przyjęcia Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Bobrowniki na lata 2021-2027.

Dokument ten jest wyrazem zintegrowanego planowania strategicznego, określa sposób osiągnięcia wyznaczonych celów i pozwala wypracować sprawny i efektywny system pomocy, umożliwiając skuteczne rozwiązywanie problemów społecznych.

Głównym celem polityki stawianym przez dokument jest doskonalenie systemu pomocy społecznej, służącej jak najefektywniejszemu i adekwatnemu do potrzeb udzielania pomocy mieszkańcom oraz wypełnianie wszystkich ważnych społecznie ról.

Głównym problemem w sferze społecznej jakie diagnozuje dokument jest bezrobocie i związane z nim wyzwania. Jako najważniejsze działanie w tym obszarze SRPS wskazuje konieczność wspierania i aktywizacji ludzi bezrobotnych w poszukiwaniu pracy.

Tym samym działania zawarte w Gminnym Programie Rewitalizacji odpowiadają na zdiagnozowane w dokumencie problemy oraz przyczynią się do realizacji określonych w nim kierunków.

Źródło: opracowanie własne.

Realizacja przedsięwzięć zaplanowanych w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Bobrowniki wpłynie pozytywnie na osiągnięcie celów operacyjnych i strategicznych wskazanych w powyższych dokumentach. Realizowane przedsięwzięcia pośrednio lub bezpośrednio wpisują się w założenia przeanalizowanych dokumentów. Zapisy Gminnego Programu Rewitalizacji pozostają spójne z zapisami przeanalizowanych dokumentów programowych i strategicznych.

8. MECHANIZMY INTEGROWANIA DZIAŁAŃ ORAZ PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH

8.1. KOMPLEKSOWOŚĆ PROGRAMU

Przez rewitalizację należy rozumieć proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, **prowadzony w sposób kompleksowy**, poprzez zintegrowane działania szczególnie na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki. Proces ten jest skoncentrowany terytorialnie oraz prowadzony przez interesariuszy rewitalizacji zgodnie z przyjętym programem rewitalizacji. Założeniami procesu rewitalizacji są: interdyscyplinarność, kompleksowość, partnerstwo oraz reakcja na kryzys.

Kompleksowo prowadzone działania uwzględniają projekty rewitalizacyjne współfinansowane ze środków unijnych oraz innych publicznych lub prywatnych, które skupione są na **aspekcie społecznym z uwzględnieniem rozwoju gospodarczego, przestrzenno-funkcjonalnego, technicznego lub środowiskowego**. Planowane przedsięwzięcia uwzględniają najpilniejsze potrzeby obszaru rewitalizacji i ich długofalowe oddziaływanie warunkujące osiągnięciem kompleksowości interwencji. W trakcie wdrażania programu rewitalizacji nie dopuszcza się możliwości planowania i realizacji tylko wybiórczych inwestycji, nastawionych jedynie na szybki efekt poprawy estetyki przestrzeni, skupionych tylko na działaniach remontowych czy modernizacyjnych, które nie skutkują zmianami strukturalnymi na obszarze rewitalizacji.

8.2. KONCENTRACJA PROGRAMU

Na etapie delimitacji obszaru zdegradowanego na wyznaczonym obszarze rewitalizacji Gminy Bobrowniki zdiagnozowano koncentrację negatywnych zjawisk, w szczególności w sferze społecznej, ale również w sferze środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej. Z kolei diagnoza pogłębiona obszaru rewitalizacji dodatkowo pozwoliła na identyfikację negatywnych zjawisk w sferze gospodarczej.

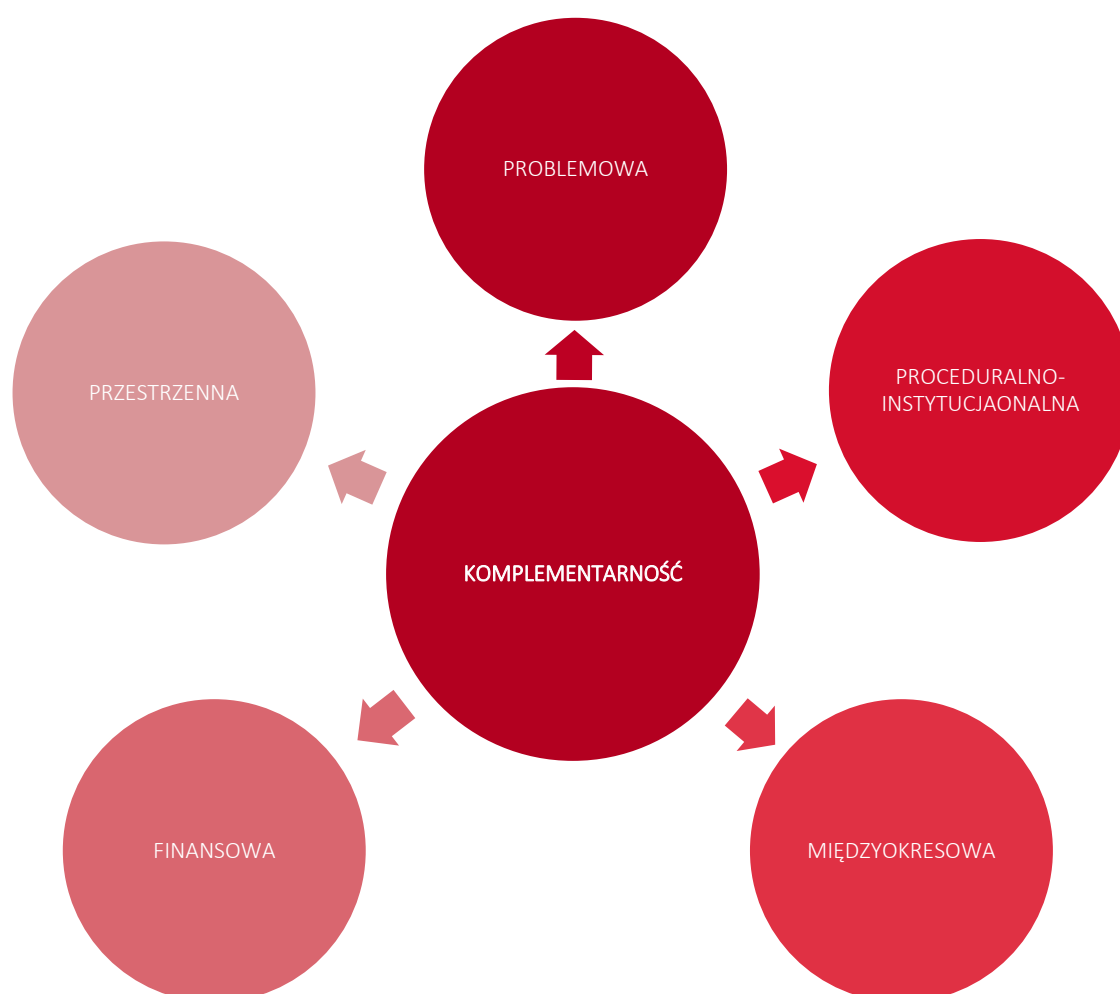
Nie wszystkie projekty zintegrowane obejmujące przedsięwzięcia rewitalizacyjne będą prowadzone na wyznaczonym obszarze rewitalizacji. Zauważyć należy natomiast, że zrealizowanie zaplanowanych przedsięwzięć w sposób znaczący oddziaływać będzie na wyznaczony obszar rewitalizacji oraz przyczyni się do zmniejszenia skali oddziaływania zdiagnozowanych problemów. Działania te wpłyną pozytywnie na rozwój zarówno tych terenów, jak i całej Gminy Bobrowniki.

8.3. KOMPLEMENTARNOŚĆ PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH

Działania zaplanowane w Gminnym Programie Rewitalizacji dla Gminy Bobrowniki na lata 2025-2035 wspierają proces rewitalizacji w sposób zaplanowany, skoordynowany, komplementarny oraz zintegrowany wewnętrznie i zewnętrznie. Komplementarność przedsięwzięć rewitalizacyjnych jest widoczna w obecnie wdrażanych działaniach o charakterze rewitalizacyjnym lub planowanych do realizacji.

Zaplanowane w programie rewitalizacji przedsięwzięcia są komplementarne w następujących wymiarach: przestrzennym, problemowym, proceduralno-instytucjonalnym, międzyokresowym oraz w zakresie źródeł finansowania.

Ryc. 23. Komplementarność przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Źródło: opracowanie własne.

8.3.1. Komplementarność przestrzenna

Komplementarność przestrzenna oznacza konieczność wzięcia pod uwagę podczas tworzenia i realizacji programu rewitalizacji wzajemnych powiązań pomiędzy projektami/przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi zarówno realizowanych na obszarze rewitalizacji, jak i znajdujących się poza nim, ale oddziałujących na obszar rewitalizacji.

Planowane do realizacji przedsięwzięcia rewitalizacyjne zlokalizowane są głównie w granicach wyznaczonego obszaru rewitalizacji. Mając jednak na względzie potrzeby obszaru zdecydowano się na uwzględnienie w projekcie zintegrowanym nr 1 (moduł IV o nazwie „nowe nabrzeże Wisły”) zadania w ramach którego powstanie przystań zlokalizowana poza granicami obszaru rewitalizacji. Choć przedsięwzięcie to realizowane będzie poza wyznaczonym obszarem, zlokalizowane będzie w jego bliskim sąsiedztwie, a co za tym idzie w znaczny sposób oddziaływać będzie na zdiagnozowane problemy, w tym m.in. niewystarczającą ofertę spędzania czasu wolnego. Realizacja tego przedsięwzięcia będzie również komplementarna z pozostałymi działaniami zawartymi w projekcie zintegrowanym nr 1, którego celem jest zaadaptowanie niewykorzystywanych przestrzeni na atrakcyjne miejsce spędzania czasu wolnego. Przystań stanowić będzie również kluczowy element do realizacji działań integracyjnych przewidzianych w module V przedmiotowego projektu zintegrowanego. Tym samym w celu skutecznego przeciwdziałania zdiagnozowanym na obszarze rewitalizacji problemom konieczne jest zrealizowanie wszystkich przewidzianych w ramach projektu zintegrowanego 1 przedsięwzięć, które są ze sobą powiązane i stanowią spójną całość, prowadząc tym samym do efektu synergii między nimi.

Zapewnienie komplementarności przestrzennej powinno wiązać się z wprowadzeniem mechanizmów analizy następstw decyzji przestrzennych w skali gminy i otoczenia dla skuteczności Programu Rewitalizacji. Warto zaznaczyć, że realizowane projekty będą oddziaływały na cały obszar dotknięty kryzysem, a nie wyłącznie punktowo. Zakładają one możliwość korzystania z nowej infrastruktury publicznej nie tylko przez mieszkańców obszaru rewitalizacji, ale i całej gminy. Należy również zaznaczyć, że realizacja zaplanowanych przedsięwzięć nie będzie skutkować przenoszeniem się problemów na inne obszary, co mogłoby prowadzić do niepożądanych efektów społecznych, takich jak segregacja społeczna czy marginalizacja.

Lokalizacja przedsięwzięć rewitalizacyjnych przedstawiona została w załączniku nr 1 do Gminnego Programu Rewitalizacji.

8.3.2. Komplementarność problemowa

Prowadzone działania rewitalizacyjne w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Bobrowniki na lata 2025-2035 mają dążyć do założonej w Programie wizji oraz przyczyniać się do realizacji celów rewitalizacji. Powiązania podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych z celami rewitalizacji, a także ich pożądane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny przedstawiono w rozdziale 6.1. Z kolei spójność pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych z kierunkami działań, które realizują, została przedstawiona w rozdziale 6.2.

Komplementarność problemową przedsięwzięć powinno się również zapewniać stosując mechanizm powiązania działań rewitalizacyjnych ze strategicznymi decyzjami gminy w innych sferach, co wpłynie na lepszą koordynację tematyczną oraz sprawną organizację działań.

Przedsięwzięcia rewitalizacyjne zostały również opracowane w myśl wzajemnego oddziaływania i dopełnienia tematycznego. W rezultacie będą one stanowiły odpowiedź na występujące problemy w sferze społecznej, gospodarczej, środowiskowej, technicznej oraz przestrzenno-funkcjonalnej.

Tab. 17. Komplementarność problemowa przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Nr	Nazwa przedsięwzięcia	Oddziaływanie na problemy w sferze:				
		społecznej	gospodarczej	środowiskowej	przestrzenno-funkcjonalnej	technicznej
PZ nr 1	Aktywny zamek – zagospodarowanie terenu Zamku w Bobrownikach i jego okolicy					
PZ nr 2	Stara przestrzeń, nowa siła! – adaptacja niezagospodarowanego budynku zlokalizowanego przy ul. Senatorskiej 7 w Bobrownikach do pełnienia funkcji Centrum Kultury					
PZ nr 3	Rozbudowa bazy edukacyjnej i rozwój edukacji ekologicznej					
PU nr 1	Modernizacja Urzędu Miasta i Gminy Bobrowniki					
PU nr 2	Park przy Placu Wolności					

Źródło: opracowanie własne.

Każde podstawowe przedsięwzięcie rewitalizacyjne składa się z kilku powiązanych ze sobą działań (modułów) mających charakter zarówno infrastrukturalny, jak i miękki, tworząc w ten sposób projekt zintegrowany. Ma to przeciwdziałać również fragmentacji działań tj. tzw. „rewitalizacji technicznej” lub „rewitalizacji społecznej”, które to pojęcia są błędnie stosowane, ponieważ rewitalizacja jest zawsze kompleksowa.

Ponadto poszczególne projekty zintegrowane są powiązane pomiędzy sobą, co zwiększa komplementarność zaplanowanych do realizacji działań. Niniejszy dokument zakłada również realizację pozostałych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, które mają na celu wsparcie i dopełnienie projektów podstawowych, bezpośrednio ukierunkowanych na osiągnięcie celów strategicznych. Ma to prowadzić do osiągnięcia efektu synergii i zachowania kompleksowości

podejmowanej interwencji. Powiązania pomiędzy przedsięwzięciami podstawowymi oraz ich zależność z pozostałymi przedsięwzięciami przedstawia poniższa tabela.

Tab. 18. Powiązania między przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi

Nr	Nazwa przedsięwzięcia	PZ nr 1	PZ nr 2	PZ nr 3	PU nr 1	PU nr 2
PZ nr 1	Aktywny zamek – zagospodarowanie terenu Zamku w Bobrownikach i jego okolicy					
PZ nr 2	Stara przestrzeń, nowa siła! – adaptacja niezagospodarowanego budynku zlokalizowanego przy ul. Senatorskiej 7 w Bobrownikach do pełnienia funkcji Centrum Kultury					
PZ nr 3	Rozbudowa bazy edukacyjnej i rozwój edukacji ekologicznej					
PU nr 1	Modernizacja Urzędu Miasta i Gminy Bobrowniki					
PU nr 2	Park przy Placu Wolności					

Źródło: opracowanie własne.

8.3.3. Komplementarność proceduralno-instytucjonalna

Komplementarność proceduralno-instytucjonalna oznacza konieczność takiego zaprojektowania systemu zarządzania programem rewitalizacji, który pozwoli na efektywne współdziałanie na jego rzecz różnych instytucji oraz wzajemne uzupełnianie się i spójność procedur. Zakłada się połączenie systemu wdrażania, zarządzania i monitoringu Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Bobrowniki na lata 2025-2035 z procedurami wynikającymi ze Strategii Rozwoju Gminy Bobrowniki na lata 2025-2035. Wspólnymi organami w realizacji obu wymienionych dokumentów będzie Burmistrz Bobrownik odpowiedzialny za stymulowanie i koordynację działań, a także odpowiednie komórki Urzędu Miasta i Gminy Bobrowniki, jednostki organizacyjne i partnerzy gminy, którym zadania wynikające z Programu będą zlecane w taki sposób, aby wykonywały je podmioty mające do tego najlepsze kompetencje.

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Bobrowniki na lata 2025-2035 poddany został analizie przez Regionalną Dyрекcję Ochrony Środowiska w Bydgoszczy pod względem konieczności przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Opinia RDOŚ z dnia 15 kwietnia 2025 r. znak sprawy: WOO.410.69.2025.AT wykazała brak potrzeby przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Państwowy Wojewódzki

Inspektor Sanitarny w Bydgoszczy poddał analizie niniejszy projekt pod względem konieczności przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. W piśmie z dnia 10 kwietnia 2025 r. znak sprawy: NNZ.9022.4.31.2025 organ stwierdza, że nie jest organem właściwym do zajęcia stanowiska w sprawie uzgodnienia konieczności przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

Realizacja poszczególnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, obejmujących działania prowadzone na terenie wpisanym do rejestru zabytków lub w obiektach indywidualnych wpisanych do rejestru zabytków, będzie poprzedzona uzyskaniem pozwolenia Kujawsko-Pomorskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

Komplementarność proceduralno-instytucjonalna zostanie zapewniona nie tylko na etapie programowania, ale również na etapie wdrażania, dzięki współpracy i działaniu osób odpowiedzialnych za poszczególne elementy programu w ramach Komitetu Rewitalizacji.

Szczegółowy opis systemu zarządzania, monitorowania i oceny efektywności wdrażanych działań przedstawiony został w rozdziale 10 i 12.

8.3.4. Komplementarność międzyokresowa

Zachowanie ciągłości programowej (polegającej na kontynuacji lub rozwijaniu wsparcia z polityki spójności) ma w procesach rewitalizacji kluczowe znaczenie, stąd działania rewitalizacyjne zaplanowane w niniejszym Programie są komplementarne z działaniami prowadzonymi w perspektywach finansowych Unii Europejskiej w latach 2004-2006, 2007-2013, 2014-2020 oraz 2021-2027. Stanowią one kontynuację i uzupełnienie wcześniejszych projektów. Przedstawione projekty wynikały z realizacji poprzedniego Programu Rewitalizacji, innych dokumentów lub pozytywnie wpływały na efekty rewitalizacji, choć nie były przewidziane w programie. Ponadto wnioski wyciągnięte z realizacji poprzednich projektów pozwolą na bardziej efektywne wykorzystanie środków, co wzmocni efektywność i skuteczność podejmowanych działań. Realizowane przedsięwzięcia obejmowały wyznaczony obszar rewitalizacji lub pośrednio wpływały na sytuację społeczno-gospodarczą.

Tab. 19. Wykaz projektów zrealizowanych w poprzednich latach przy wsparciu środków pochodzących z funduszy europejskich

Perspektywa finansowa 2004-2006				
Lp.	Nazwa zrealizowanego projektu	Wartość projektu	Dofinansowanie UE	Beneficjent
1.	Zagospodarowanie centrum miejscowości Bobrowniki	212 268,78 zł	169 814,4 zł	Gmina Bobrowniki
Perspektywa finansowa 2007-2013				
Lp.	Nazwa zrealizowanego projektu	Wartość projektu	Dofinansowanie UE	Beneficjent
1.	STOP WYKLUCZENIU-CZAS NA AKTYWNOŚĆ	1 010 236,96 zł	858 701,42 zł	Gmina Bobrowniki
2.	Przebudowa drogi gminnej Polichnowo – Gnojno o długości 2,886 km	1 099 301,98 zł	500 000,00 zł	Gmina Bobrowniki
Perspektywa finansowa 2014-2020				
Lp.	Nazwa zrealizowanego projektu	Wartość projektu	Dofinansowanie UE	Beneficjent
1.	Godziny życie zawodowe i rodzinne w Gminie Bobrowniki – utworzenie Klubu Dziecięcego	662 070,10 zł	562 759,58 zł	Gmina Bobrowniki
2.	Kompetencje kluczowe przyszłością	615 277,73 zł	522 986,07 zł	Gmina Bobrowniki
3.	Termomodernizacja budynku zlokalizowanego na działce nr 119/2 w Rachcinie wraz z wymianą pokrycia dachowego i pomalowaniem pomieszczenia klubu młodzieżowego	883 390,48 zł	358 228,20 zł	Gmina Bobrowniki
4.	Termomodernizacja budynków Urzędu Gminy Bobrowniki i Przedszkola Samorządowego w Bobrownikach	559 902,81 zł	333 231,75 zł	Gmina Bobrowniki
5.	Instalacje fotowoltaiczne w Gminie Bobrowniki	738 898,00 zł	321 633,33 zł	Gmina Bobrowniki
Perspektywa finansowa 2021-2027				
Lp.	Nazwa zrealizowanego projektu	Wartość projektu	Dofinansowanie UE	Beneficjent
1.	MODERNIZACJA PSZOK W BOBROWNIKACH	773 400,51 zł	657 390,43 zł	Gmina Bobrowniki

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.mapadotacji.gov.pl.

Przykładem projektu zrealizowanego przy wsparciu środków europejski, który zawarty był w aktualizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Bobrowniki na lata 2018-2023 z 2020 roku był projekt pn. „Kompetencje kluczową przyszłością”. Jego celem było rozszerzenie oferty

dotychczasowych zajęć dydaktyczno-wyrównawczych, mających na celu wzrost poziomu edukacji w Gminie Bobrowniki. W ramach przedsięwzięcia zaplanowane zostały również szkolenia i warsztaty dla nauczycieli, mające na celu podniesienie ich kompetencji i kwalifikacji oraz doposażenie placówek edukacyjnych. Realizacja tego przedsięwzięcia miała zatem przełożyć się na wzrost kapitału społecznego mieszkańców Bobrownik, co z kolei mogłoby w przyszłości rzutować na dynamikę rozwoju społeczno-ekonomicznego gminy. Koszt realizacji omawianego projektu wyniósł 615,3 tys. zł, z czego blisko 523 tys. zł sfinansowane zostało z Europejskiego Funduszu Społecznego.

8.3.5. Komplementarność źródeł finansowania

Działania rewitalizacyjne, zaplanowane do wdrożenia w niniejszym Programie, mają na celu wyprowadzenie obszaru rewitalizacji ze stanu kryzysowego. Nagromadzenie się negatywnych zjawisk zarówno w sferze społecznej, jak i gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej koreluje z koniecznością zwiększenia nakładów finansowych na realizację działań w wyznaczonym obszarze. Projekty o charakterze rewitalizacyjnym łączące środki prywatne i publiczne, mogą być wspomagane środkami zewnętrznymi, pochodzącymi z:

- funduszy unijnych;
- funduszy publicznych krajowych;
- programów jednostek samorządu terytorialnego wyższego szczebla, w tym zwłaszcza programów finansowanych ze środków Samorządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego;
- innych funduszy międzynarodowych, w tym m.in. funduszy EOG i funduszy Norweskich;
- innych zwrotnych i bezzwrotnych źródeł finansowania, dystrybuowanych przed podmioty publiczne i prywatne.

Warto jest zauważyć, że w ramach perspektywy finansowej 2021-2027 samorząd będzie miał możliwość korzystania z nowej puli dofinansowań. Polityka spójności na lata 2021-2027 docelowo obejmie fundusze takie jak: Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR), Fundusz Spójności (FS), Europejski Fundusz Społeczny+ (EFS+). Dodatkowym wsparciem będzie Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji (FST), który jest częścią Europejskiego Zielonego Ładu (European Green Deal) i elementem (I filarem) Mechanizmu Sprawiedliwej Transformacji. Do krajowych programów w ramach Umowy Partnerstwa w nowej perspektywie finansowej 2021-2027 należą:

- Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko (FENIKS),
- Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki (FENG),
- Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 (FERS),
- Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy (FERC),
- Pomoc Techniczna dla Funduszy Europejskich (PTFE),
- Fundusze Europejskie Pomoc Żywnościowa (FEPŻ),
- programy Europejskiej Współpracy Terytorialnej.

Gmina może korzystać także z funduszy dedykowanych dla województwa kujawsko-pomorskiego w ramach Funduszy Europejskich dla Kujaw i Pomorza 2021-2027. Kolejnymi możliwościami finansowania działań rewitalizacyjnych z uwzględnieniem udziału interesariuszy procesu jest finansowanie w ramach formuły Partnerstwa Publiczno-Prywatnego oraz zaangażowanie do działań organizacji pozarządowych.

Zakłada się możliwość uzupełniania i łączenia finansowania projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych ze środków EFS+, EFRR i FS z wykluczeniem ryzyka podwójnego finansowania oraz prywatnych i publicznych źródeł finansowania.

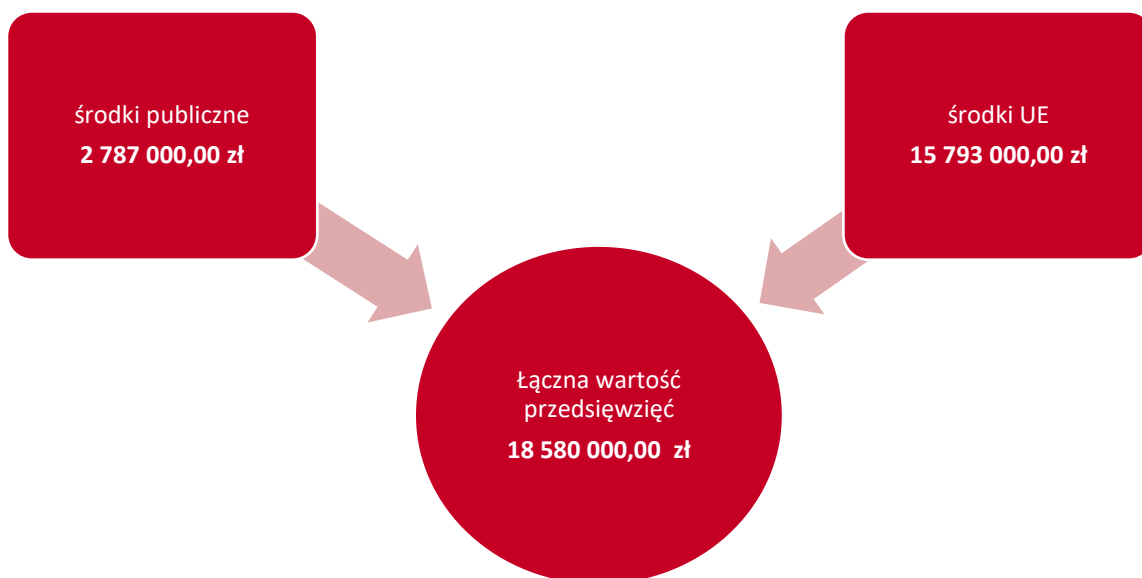
Szczegółowe informacje dotyczące potencjalnych źródeł finansowania poszczególnych projektów znajdują się w rozdziale 9.

9. RAMY FINANSOWE GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI

W niniejszym rozdziale przedstawione zostały ramy finansowe zaplanowanych projektów rewitalizacyjnych wraz z szacunkowymi nakładami finansowymi w podziale na środki publiczne (krajowe oraz środki budżetu gminy) oraz środki UE. Łączna wartość przedsięwzięć rewitalizacyjnych szacowana jest na poziomie blisko 18,6 mln zł, z czego 2,8 mln zł wydatkowane zostanie ze środków publicznych, w tym z budżetu Gminy Bobrowniki, a blisko 15,8 mln zł finansowane będzie ze środków Unii Europejskiej (zakładając 85% dofinansowania).

Ryc. 24. Szacunkowe zestawienie wartości przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Źródło: opracowanie własne.

Zaznaczyć należy, iż podane kwoty stanowią wartości szacunkowe, a kwota rzeczywista określana będzie na podstawie dokumentacji projektowej i uwzględniana w Wieloletniej Prognozie Finansowej Gminy. Założono również maksymalne wartości dofinansowań ze środków Unii Europejskiej, jednak przy braku takich możliwości realizacja przedsięwzięć będzie odbywała się w miarę możliwości przy wykorzystaniu środków z innych źródeł. Dopuszcza się również możliwość realizacji przedsięwzięć etapami (modułami), jeśli zaistnieje możliwość pozyskania funduszy na dany moduł. W poniższej tabeli przedstawiono podział źródeł finansowania dla poszczególnych projektów rewitalizacyjnych.

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY BOBROWNIKI NA LATA 2025-2035

Tab. 20. Szacunkowe ramy finansowe podstawowych i uzupełniających przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Numer projektu	Nazwa przedsięwzięcia rewitalizacyjnego	Podmiot realizujący przedsięwzięcie	Szacowana wartość przedsięwzięcia (zł)	Szacunkowe nakłady finansowe (zł)			Źródła finansowania
				Środki publiczne	Środki UE	Środki prywatne	
Planowane zintegrowane projekty rewitalizacyjne							
PZ NR 1	Aktywny zamek – zagospodarowanie terenu Zamku w Bobrownikach i jego okolicy	Gmina Bobrowniki	4 510 000,00	691 500,00	3 918 500,00	0,00	- Budżet Gminy Bobrowniki - Środki zewnętrzne (w tym m.in.: fundusze europejskie w szczególności Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza 2021-2027, dotacje krajowe, pożyczki, PPP, granty)
PZ NR 2	Stara przestrzeń, nowa siła! – adaptacja niezagospodarowanego budynku zlokalizowanego przy ul. Senatorskiej 7 w Bobrownikach do pełnienia funkcji Centrum Kultury	Gmina Bobrowniki	4 250 000,00	637 500,00	3 612 500,00	0,00	- Budżet Gminy Bobrowniki - Środki zewnętrzne (w tym m.in.: fundusze europejskie w szczególności Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza 2021-2027, dotacje krajowe, pożyczki, PPP, granty)
PZ NR 3	Rozbudowa bazy edukacyjnej i rozwój edukacji ekologicznej	Gmina Bobrowniki	5 820 000,00	873 000,00	4 947 000,00	0,00	- Budżet Gminy Bobrowniki - Środki zewnętrzne (w tym m.in.: fundusze europejskie w szczególności Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza 2021-2027, dotacje krajowe, pożyczki, PPP, granty)
Pozostałe przedsięwzięcia rewitalizacyjne							
PU1	Modernizacja Urzędu Miasta i Gminy Bobrowniki	Gmina Bobrowniki	3 000 000,00	450 000,00	2 550 000,00	0,00	- Budżet Gminy Bobrowniki - Środki zewnętrzne (w tym m.in.: fundusze europejskie w szczególności Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza 2021-2027, dotacje krajowe, pożyczki, PPP, granty)
PU2	Park przy Placu Wolności	Gmina Bobrowniki	1 000 000,00	150 000,00	850 000,00	0,00	- Budżet Gminy Bobrowniki - Środki zewnętrzne (w tym m.in.: fundusze europejskie w szczególności Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza 2021-2027, dotacje krajowe, pożyczki, PPP, granty)
Ogółem			18 580 000,00	2 787 000,00	15 793 000,00	0,00	-

Źródło: opracowanie własne.

10. WDRAŻANIE GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI

10.1. STRUKTURA ZARZĄDZANIA REALIZACJĄ GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Bobrowniki na lata 2025-2035 to dokument operacyjny, oddziałujący na różne obszary funkcjonowania gminy, realizowany w różnym czasie, we współpracy z różnymi podmiotami, zarówno w trakcie jego przygotowania, jak również podczas realizacji, monitoringu i ewaluacji. Z tego względu wymaga on zaplanowania odpowiedniego systemu zarządzania. Właściwa realizacja Programu zakłada aktywną współpracę ze wszystkimi interesariuszami rewitalizacji oraz przyporządkowanie poszczególnym jednostkom konkretnych zadań tak, aby przyniosła ona jak najlepsze efekty.

Za zarządzanie i wdrażanie Gminnego Programu Rewitalizacji oraz przedstawianie okresowych ocen z postępu jego realizacji, odpowiedzialny jest Burmistrz Bobrownik. Pełni on rolę nadzorczą nad całym procesem rewitalizacji, a jego zadania wykonywane są we współpracy z wyznaczonym przez niego pracownikami Urzędu Miasta i Gminy Bobrowniki z Referatu Gospodarki Gruntami i Inwestycji.

Do zadań Burmistrza Bobrownik oraz wyznaczonych pracowników Urzędu Miasta i Gminy Bobrowniki należeć będzie:

- koordynacja wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji,
- współpraca z komórkami organizacyjnymi Urzędu, jednostkami organizacyjnymi oraz partnerami społecznymi,
- gromadzenie i aktualizacja danych dotyczących sytuacji kryzysowych w gminie,
- sporządzanie raportów z wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji i przekazywanie ich Komitetowi Rewitalizacji,
- organizacja systemu oceny i monitoringu Gminnego Programu Rewitalizacji, w szczególności opracowanie wzoru formularza sprawozdań z realizacji poszczególnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych,
- identyfikowanie potencjalnych zagrożeń i problemów związanych z realizacją Programu,
- bieżące informowanie mieszkańców nt. wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji i realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych,
- zbieranie propozycji zmian do Programu zgłaszanych przez pozostałych interesariuszy rewitalizacji,
- aktualizacja założeń Programu na skutek przeprowadzonej oceny skuteczności i bieżącego monitoringu Programu.

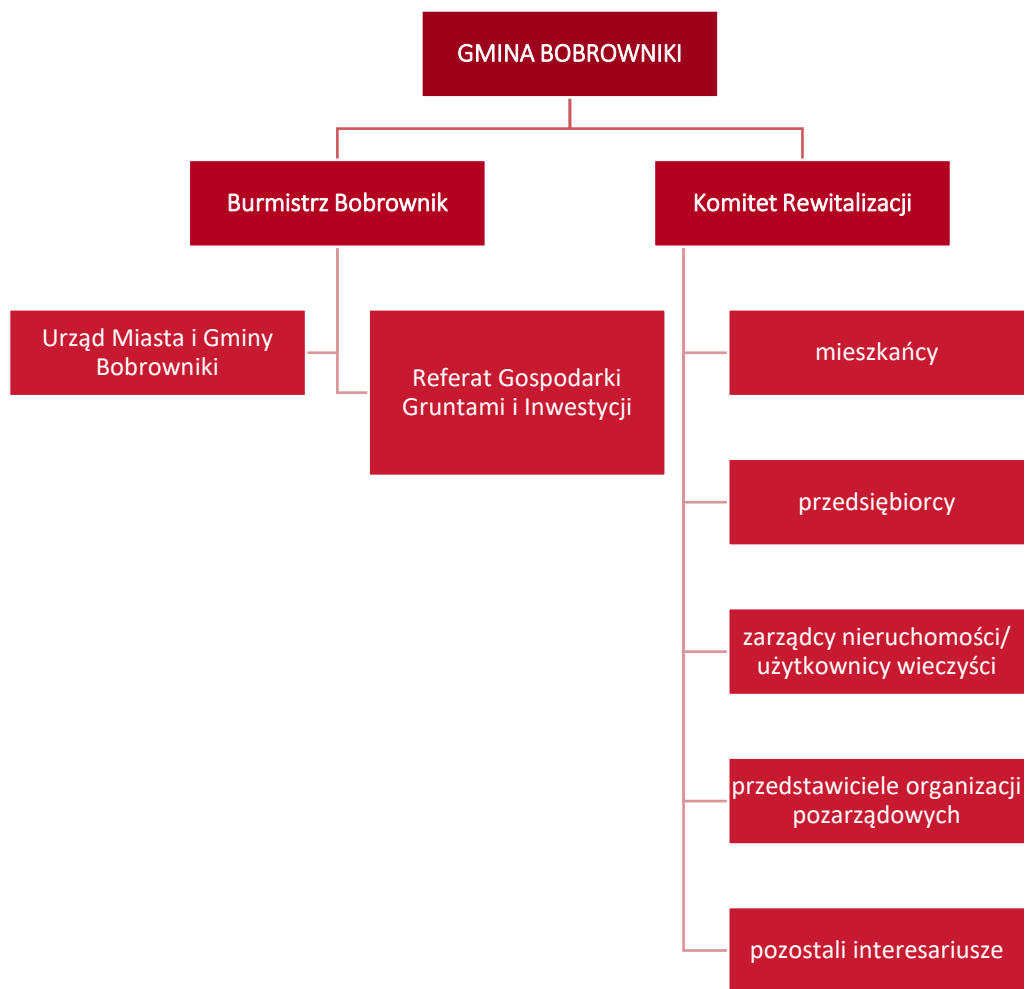
Przy wyborze osób zarządzających, które współpracować będą przy wdrażaniu GPR z Burmistrzem Bobrownik, jak i osób zatrudnionych w projekcie, decydujące będą jedynie kompetencje, umiejętności i doświadczenie. Zaświadcza się, że przedsięwzięcia rewitalizacyjne będą miały pozytywny wpływ na zasadę równości kobiet i mężczyzn. Osoby

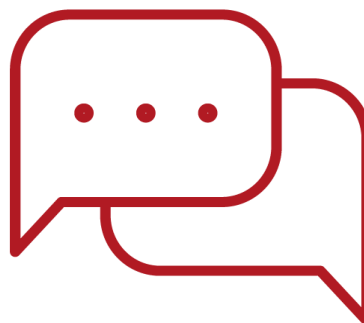
zarządzające wdrażaniem GPR zostaną odpowiednio przeszkolone i będą dysponowały wiedzą z zakresu równości kobiet i mężczyzn oraz równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami, a także z zakresu zasady zrównoważonego rozwoju i zasady „DNSH”. Burmistrz Bobrownik oraz wyznaczony przez niego do współpracy przy zarządzaniu Gminnym Programem Rewitalizacji pracownik Urzędu Miasta i Gminy Bobrowniki prowadzić będą bieżącą kontrolę nad dokumentacją dotyczącą rozliczania projektu.

Zgodnie z art. 7 ust. 3 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji, przed uchwaleniem Gminnego Programu Rewitalizacji, Rada Miejska Bobrownik zobowiązana jest podjąć uchwałę w sprawie określenia zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji. Komitet ten stanowi forum współpracy i dialogu interesariuszy z organami gminy oraz sprawuje funkcję opiniotwórczo-doradczą w sprawach związanych z wdrażaniem Gminnego Programu Rewitalizacji. Tworzą go osoby reprezentujące wszystkich interesariuszy rewitalizacji przed organami władz Gminy Bobrowniki. Do minimalnego zakresu uprawnień i zadań Komitetu należy zaopiniowanie, sporządzonej Burmistrza Bobrownik oceny aktualności i stopnia realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji. Do pozostałych zadań Komitetu należy m.in.: podejmowanie działań mających wpływ na proces rewitalizacji na każdym etapie i poziomie prac nad Programem, sprawowanie nadzoru, monitorowanie i ewaluacja działań rewitalizacyjnych. Szczegółowe zasady funkcjonowania Komitetu określa się w regulaminie Komitetu.

Na poniższym schemacie przedstawiono strukturę zarządzania Gminnym Programem Rewitalizacji dla Gminy Bobrowniki na lata 2025-2035.

Ryc. 25. Struktura zarządzania realizacją Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Bobrowniki
Źródło: opracowanie własne.

10.2. KOSZTY ZARZĄDZANIA

Koszty związane z zarządzaniem procesem rewitalizacji w Gminie Bobrowniki ujęte zostaną w bieżących kosztach funkcjonowania gminy i stanowić będą wydatki na wynagrodzenia pracowników zajmujących się wdrażaniem Gminnego Programu Rewitalizacji wraz z pochodnymi od wynagrodzeń. Szacuje się, że łącznie liczba etatów pracowników, którzy będą odpowiedzialni za proces wdrażania GPR wyniesie 1 etat. Średnie miesięczne wynagrodzenie brutto pracownika Urzędu Miasta i Gminy Bobrowniki w 2023 roku wyniosło 6 100 zł, co stanowiło około 73,2 tys. zł całkowitych wydatków na pracownika w skali roku. Ponadto, dodatkowym organem w procesie zarządzania Gminnym Programem Rewitalizacji jest Komitet Rewitalizacji, pełniący funkcje opiniotawczo-doradcze, którego praca ma charakter społeczny. Obsługa organizacyjna Komitetu pełniona będzie w ramach działań Urzędu Miasta i Gminy Bobrowniki.

10.3. RAMOWY HARMONOGRAM REALIZACJI PROGRAMU

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Bobrowniki na lata 2025-2035 jest programem wieloletnim, którego okres realizacji wynosi 10 lat. Zakończenie prac nad przygotowaniem dokumentu oraz rozpoczęcie realizację przedsięwzięć rewitalizacyjnych przypada na rok 2025. W tym czasie planuje się również powołanie Komitetu Rewitalizacji. Z uwagi na fakt, iż ustawa o rewitalizacji obowiązuje do przygotowywania oceny skuteczności działań rewitalizacyjnych przynajmniej raz na 3 lata, został zaproponowany podział realizacji Programu na 3 letnie okresy. Realizacja Programu zakończyć się ma w 2035 roku, w którym zostanie przeprowadzona ewaluacja Gminnego Programu Rewitalizacji.

Tab. 21. Ramowy harmonogram realizacji procesu rewitalizacji

2025-2027	2028-2030	2031-2033	2034-2035
Prace nad GPR/Pierwszy okres realizacji GPR:	Drugi okres realizacji GPR:	Trzeci okres realizacji GPR	Czwarty okres realizacji GPR oraz zakończenie prac nad GPR:
Uchwalenie GPR Wyznaczenie pracowników Referatu Gospodarki Gruntami i Inwestycji Urzędu Miasta i Gminy Bobrowniki odpowiedzialnych za koordynowanie procesu wdrażania GPR Powołanie Komitetu Rewitalizacji Realizacja przedsięwzięć rewitalizacyjnych przewidzianych na lata 2025-2027	Realizacja przedsięwzięć rewitalizacyjnych przewidzianych na lata 2028-2030	Realizacja przedsięwzięć rewitalizacyjnych przewidzianych na lata 2031-2033	Realizacja przedsięwzięć rewitalizacyjnych przewidzianych na lata 2034-2035
Opracowanie rocznych raportów monitoringowych za rok 2025 (do 31 marca 2026 r.), 2026 (do 31 marca 2027 r.) i 2027 (do 31 marca 2028 r.),	Opracowanie rocznych raportów monitoringowych za rok 2028 (do 31 marca 2029 r.), 2029 (do 31 marca 2030 r.) i 2030 (do 31 marca 2031 r.)	Opracowanie rocznych raportów monitoringowych za rok 2031 (do 31 marca 2032 r.), 2032 (do 31 marca 2033 r.) i 2033 (do 31 marca 2034 r.)	Opracowanie rocznych raportów monitoringowych za rok 2034 (do 31 marca 2035 r.) i 2035 (do 31 marca 2036 r.)
Opracowanie oceny skuteczności działań rewitalizacyjnych za okres 2025-2027 (do 30 kwietnia 2028 r.)	Opracowanie oceny skuteczności działań rewitalizacyjnych za okres 2028-2030 (do 30 kwietnia 2031 r.)	Opracowanie oceny skuteczności działań rewitalizacyjnych za okres 2031-2033 (do 30 kwietnia 2034 r.)	Opracowanie oceny skuteczności działań rewitalizacyjnych za okres 2034-2035 (do 30 kwietnia 2036 r.) Ewaluacja ex-post realizacji GPR za okres 2025-2035

Źródło: opracowanie własne.

11. OPIS SPOSOBU ZAPEWNIENIA UDZIAŁU INTERESARIUSZY W PROCESIE REWITALIZACJI

Partycypacja społeczna jest wyrazem aktywnego uczestnictwa obywateli i podejmowania przez nich decyzji, które są znaczące dla danej społeczności. Może przybierać różnego rodzaju formy i odnosić się do różnych grup społecznych. W przypadku partycypacji w procesie rewitalizacji, mówimy o relacji między władzami samorządowymi a obywatelami, którą charakteryzuje angażowanie jednostek w sprawy je dotyczące poprzez konsultowanie i wypracowywanie konkretnych rozwiązań w dążeniu do osiągnięcia wspólnego celu. W ustawie o rewitalizacji partycypacja odnosi się do aktywnego udziału interesariuszy w kształtowaniu całego procesu rewitalizacji.

Z uwagi na to, iż Gminny Program Rewitalizacji jest dokumentem o charakterze operacyjnym, wdrożenie całego programu, w tym zawartych w nim działań i przedsięwzięć, angażuje wszystkie podmioty zlokalizowane na obszarze rewitalizacji. Uczestnictwo różnych grup interesariuszy należy umożliwić na wszystkich etapach prac nad Programem (diagnozowania, programowania, wdrażania i monitorowania). Na każdym etapie prac nad GPR każda osoba zainteresowana procesem mogła wziąć udział w konsultacjach społecznych, które prowadzone były w sposób niewykluczający ze względu na płeć, pochodzenie rasowe lub etniczne, religię lub przekonania, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną.

Na etapie diagnozowania i programowania wykorzystano następujące formy partycypacji społecznej:

- zbieranie uwag w formie elektronicznej i papierowej,
- ankiety/formularze,
- warsztaty,
- spotkania,
- wywiady.

Aktywną partycypację na etapie diagnozowania i programowania umożliwiono:

- mieszkańcom Gminy Bobrowniki,
- przedstawicielom instytucji funkcjonujących na terenie gminy,
- przedsiębiorcom z obszaru rewitalizacji,
- organizacjom pozarządowym działającym na terenie gminy,
- samorządowi gminnemu,
- partnerom społeczno-gospodarczym,
- podmiotom reprezentującym społeczeństwo obywatelskie,
- podmiotom działającym na rzecz ochrony środowiska,
- podmiotem odpowiedzialnym za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji,
- pozostałym interesariuszom np. przyszłym inwestorom, przyszłym mieszkańcom.

Zapewnienie udziału interesariuszom na etapie diagnozowania rozpoczęło się od konsultacji społecznych dotyczących wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Bobrowniki. Od 29 sierpnia do 7 października 2024 r. wszyscy zainteresowani mogli zgłaszać swoje uwagi oraz wnioski do projektu uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Bobrowniki.

Zgodnie z art. 6 ust. 2 ustawy o rewitalizacji, informację o konsultacjach społecznych projektu uchwały ogłoszono nie później niż w dniu rozpoczęcia konsultacji, tj. 27.08.2024 r. w następujących formach:

- przez publikację w prasie;
- przez wywieszenie w widocznym miejscu na terenie objętym dokumentem poddawany konsultacjom oraz w siedzibie obsługującego do urzędu;
- przez udostępnienie informacji na stronie podmiotowej gminy w Biuletynie Informacji Publicznej oraz na swojej stronie internetowej;
- w sposób zwyczajowo przyjęty w danej miejscowości.

Formularz zgłaszania uwag oraz projekt uchwały wraz z załącznikami oraz Diagnozą służącą wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Bobrowniki, dostępne były na stronie internetowej Gminy Bobrowniki, na stronie podmiotowej gminy w Biuletynie Informacji Publicznej oraz w formie papierowej w Urzędzie Miasta i Gminy Bobrowniki. Wypełnione formularze można było dostarczyć w postaci papierowej lub elektronicznej.

Kolejną formą konsultacji była ankieta w formie kwestionariusza on-line dotycząca problemów występujących w 5 sferach funkcjonowania obszaru zaproponowanego do rewitalizacji. Odpowiedzi zbierane były do 7 października 2024 roku. W dniu 20 września 2024 r. zorganizowano również spotkanie konsultacyjne on-line o charakterze otwartym. Podczas spotkania przedstawiona została propozycja granic obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji oraz metodologia ich wyznaczenia. Uczestnicy mieli możliwość przedstawienia swoich wniosków, a także swobodnego udziału w dyskusji nad przedstawionymi propozycjami wyznaczonych obszarów. Podczas spotkania nie zgłoszono żadnych uwag ani propozycji zmian projektu. W trakcie konsultacji społecznych w wyznaczonym terminie nie wpłynął żaden wypełniony formularz składania uwag do projektu uchwały z załącznikami, natomiast liczba wypełnionych ankiet wyniosła 2.

Na etapie diagnozy pogłębionej obszaru rewitalizacji oraz programowania Gminnego Programu Rewitalizacji, w dniu 8.01.2025 r. odbyły się warsztaty rewitalizacyjne z mieszkańcami, w tym także liderami społecznymi i przedstawicielami jednostek organizacyjnych Gminy oraz przedstawicielami Urzędu Miasta i Gminy Bobrowniki. Budynek, w którym odbywały się warsztaty dostosowany był do osób ze szczególnymi potrzebami, w wyniku czego każda z osób zainteresowanych miała możliwość wzięcia w nich udziału. Na początku uczestnicy warsztatów zapoznali się z głównymi założeniami rewitalizacji. Część warsztatowa składała się z trzech modułów pn.: „Gdzie leży problem i co można z tym zrobić?”, „Mamy potencjał!” oraz „Działamy na obszarze!”. Zadaniem uczestników było zidentyfikowanie negatywnych zjawisk występujących na obszarze rewitalizacji, wskazanie przyczyn tych zjawisk oraz znalezienie rozwiązań na wyprowadzenie obszaru ze stanu

kryzysowego. W dalszej części warsztatów uczestnicy wskazali lokalne potencjały obszaru rewitalizacji, a następnie zaproponowali cele i kierunki działań rewitalizacyjnych. Wypracowane wnioski posłużyły do opracowania rozdziału 3, 4 i 5 niniejszego dokumentu.

W dniu warsztatów partycypacyjnych odbyła się również wizja lokalna, podczas której przedstawiciele Urzędu Miasta i Gminy Bobrowniki oprowadzili zainteresowane osoby po miejscach i obiektach, które planowane były do poddania działaniom rewitalizacyjnym, bądź w których widoczne były zjawiska kryzysowe. W trakcie spaceru omówiono pomysły na przedsięwzięcia rewitalizacyjne oraz wykonano dokumentację fotograficzną wykorzystaną w niniejszym dokumencie.

Przeprowadzono również wywiady pogłębione z przedstawicielami Urzędu Miasta i Gminy Bobrowniki oraz jednostek organizacyjnych, które pozwoliły na uszczegółowienie wniosków płynących z warsztatów.

Na etapie programowania zaproszono również interesariuszy rewitalizacji do zgłaszania pomysłów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Pomysły zbierano za pomocą uproszczonych fiszek projektowych, udostępnionych w trakcie trwania naboru. Propozycje mogły być zgłaszane zarówno przez osoby fizyczne, jak i instytucje publiczne, organizacje pozarządowe, koła, kluby, podmioty gospodarcze i inne.

Kolejną formą partycypacji społecznej na etapie przygotowania Gminnego Programu Rewitalizacji były konsultacje społeczne projektu dokumentu. Wszyscy zainteresowani mogli zgłaszać swoje uwagi i wnioski do projektu Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Bobrowniki na lata 2025-2035. Przeprowadzono je w trzech formach: zbierania uwag w postaci wypełnionego papierowego lub elektronicznego formularza uwag, wypełnienia ankiety on-line oraz spotkania konsultacyjnego o charakterze otwartym.

Zgodnie z art. 6 ust. 2 ustawy o rewitalizacji, informację o konsultacjach społecznych projektu GPR ogłoszono nie później niż w dniu rozpoczęcia konsultacji w następujących formach:

- przez publikację w prasie;
- przez wywieszenie w widocznym miejscu na terenie objętym dokumentem poddawany konsultacjom oraz w siedzibie obsługującego do urzędu;
- przez udostępnienie informacji na stronie podmiotowej gminy w Biuletynie Informacji Publicznej oraz na swojej stronie internetowej;
- w sposób zwyczajowo przyjęty w danej miejscowości.

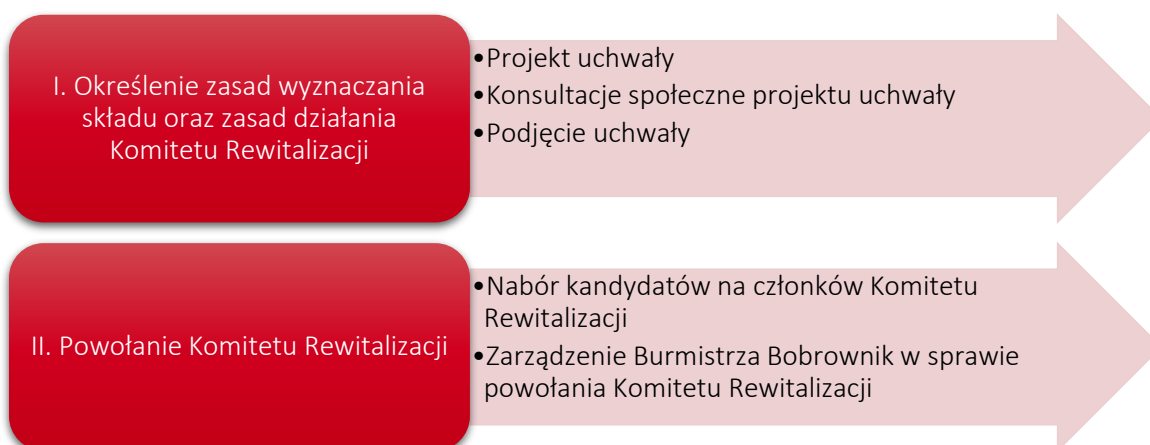
Szczegółowe informacje dotyczące konsultacji społecznych projektu Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Bobrowniki na lata 2025-2035 opublikowane zostały w sprawozdaniu z konsultacji społecznych.

Dodatkowa forma partycypacji społecznej wystąpiła również na etapie wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji, dla którego przeprowadzone były również konsultacje społeczne, w trybie przewidzianym w ustawie o rewitalizacji. Wszyscy zainteresowani mogli zgłaszać swoje uwagi oraz wnioski do projektu ww. uchwały. Konsultacje przeprowadzono w trzech formach: zbierania uwag w postaci wypełnionego papierowego lub elektronicznego formularza uwag, wypełnienia ankiety on-line oraz spotkania konsultacyjnego o charakterze otwartym.

Kolejnym etapem będzie powołanie Komitetu Rewitalizacji zgodnie z przyjętym Regulaminem. Wśród członków Komitetu Rewitalizacji będą mogli się znaleźć:

- przedstawiciele mieszkańców obszaru rewitalizacji;
- przedstawiciele mieszkańców spoza obszaru rewitalizacji;
- przedstawiciele podmiotów prowadzących lub zamierzających prowadzić na obszarze rewitalizacji działalność społeczną, w tym organizacji pozarządowych i grup nieformalnych, wskazanych przez organy uprawnione do reprezentowania tych podmiotów;
- przedstawiciele podmiotów prowadzących lub zamierzających prowadzić na obszarze rewitalizacji działalność gospodarczą, lub przedstawiciele właścicieli, użytkowników wieczystych nieruchomości i podmiotów zarządzających nieruchomościami znajdującymi się na obszarze rewitalizacji, w tym spółdzielni mieszkaniowych, wspólnot mieszkaniowych, społecznych inicjatyw mieszkaniowych, towarzystw budownictwa społecznego oraz członków kooperatywy mieszkaniowej współdziałający w celu realizacji na obszarze rewitalizacji inwestycji mieszkaniowej w rozumieniu art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 4 listopada 2022 r. o kooperatywach mieszkaniowych oraz zasadach zbywania nieruchomości należących do gminnego zasobu nieruchomości w celu wsparcia realizacji inwestycji mieszkaniowych, wskazanych przez organy uprawnione do reprezentowania tych podmiotów, wyłonionych w drodze otwartego naboru;
- przedstawiciele Urzędu Miasta i Gminy Bobrowniki, jednostek organizacyjnych lub spółek komunalnych Gminy Bobrowniki, w szczególności ekspertów w zakresie problematyki społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej;
- przedstawiciele Rady Miejskiej w Bobrownikach.

Ryc. 26. Etapy powołania Komitetu Rewitalizacji

Źródło: opracowanie własne.

Udział społeczności lokalnej zostanie również zapewniony na etapie wdrażania dokumentu. Za proces wdrażania Programu odpowiedzialni będą pracownicy Urzędu Miasta i Gminy Bobrowniki z organizacjami pozarządowymi. Z kolei funkcję doradczą, opiniującą oraz monitorującą sprawował będzie Komitet Rewitalizacji.

Przejawem partycypacji społecznej na etapie wdrażania Programu będzie również udział mieszkańców, przedsiębiorców, organizacji pozarządowych i innych zainteresowanych osób w realizację poszczególnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Projekty adaptacji obiektów do pełnienia nowych funkcji, tworzenia nowych przestrzeni i ich wyposażenia, będą odbywały się wspólnie z jednostkami, które będą odbiorcami poszczególnych działań.

Realizacja przedsięwzięć pozwoli na stworzenie atrakcyjnych i przyjaznych przestrzeni dla mieszkańców i osób odwiedzających obszar rewitalizacji. Wpłynie na zwiększenie zaangażowania mieszkańców w działania integracyjne, a także uczestnictwa w szeregu spotkań edukacyjnych, wydarzeń kulturalnych i sportowych oraz imprez o różnym charakterze wykorzystujących zmodernizowaną infrastrukturę. Jako przykład można podać projekt zintegrowany nr 2, który pozwoli na zwiększenie inicjatyw oddolnych wśród mieszkańców obszaru rewitalizacji i organizacji oraz stowarzyszeń działających na jego terenie, poprzez stworzenie przestrzeni do prowadzenia debaty publicznej dotyczącej spraw lokalnych. Takie działania wpłyną również na zwiększenia poczucia współodpowiedzialności, przynależności do miejsca zamieszkania i dbania o wspólną przestrzeń oraz zintegrują społeczność sąsiedzką bez względu na wiek czy status społeczny.

Wszelkie informacje i raporty o prowadzonych działaniach rewitalizacyjnych, będą przekazywane mieszkańcom we wszelkich możliwych formach, zakładających dotarcie do wszystkich mieszkańców, bez względu na wiek, status społeczny, poglądy czy stopień i rodzaj niepełnosprawności m.in. na stronie internetowej gminy, mediach społecznościowych, lokalnej prasie. Sprzyjać to będzie większej partycypacji społecznej w proces rewitalizacji oraz wpływać na większe zaangażowanie mieszkańców w życie gminy.

Partnerzy społeczno-gospodarczy, podmioty reprezentujące społeczeństwo obywatelskie, działające na rzecz ochrony środowiska oraz odpowiedzialne za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji będą zapraszane do współpracy na każdym z etapów prac oraz będą włączone w realizację Gminnego Programu Rewitalizacji w sposób opisany w niniejszym rozdziale.

12. SYSTEM MONITOROWANIA I OCENY GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI

12.1. MONITORING PROGRAMU

Istotnym elementem skutecznego prowadzenia procesu rewitalizacji jest jego monitoring oraz ocena stopnia realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji. Prowadzenie monitoringu pozwala na weryfikację i reakcję w przypadku występowania negatywnych zjawisk, a także wprowadzenie aktualizacji dokumentu, o ile zajdzie taka potrzeba. Za monitoring Programu odpowiadać będą wyznaczeni pracownicy Urzędu Miasta i Gminy Bobrowniki we współpracy z organizacjami pozarządowymi i prowadzony on będzie w czterech płaszczyznach:

1. monitorowanie podstawowych parametrów Gminnego Programu Rewitalizacji na etapie przyjęcia Programu oraz późniejszych jego aktualizacji (listy przedsięwzięć rewitalizacyjnych, nakładów finansowych, przewidywanych rezultatów);
2. monitorowanie stopnia realizacji celów za pomocą tabeli ewaluacyjnej stanowiącej załącznik nr 2 do niniejszego Programu (raz na rok).
3. monitorowanie skutków realizacji Programu poprzez analizę poziomu wskaźników wykorzystywanych na etapie delimitacji obszaru rewitalizacji;
4. bieżący monitoring poziomu wdrażania Programu poprzez ocenę stopnia realizacji poszczególnych projektów za pomocą karty oceny projektu/przedsięwzięcia stanowiącej załącznik nr 3 do niniejszego Programu.

Na podstawie powyższych parametrów sporządzany będzie raport monitoringowy (raport z postępów realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Bobrowniki na lata 2025-2035), który corocznie przygotowywać będą wyznaczeni pracownicy Urzędu Miasta i Gminy Bobrowniki we współpracy z Komitetem Rewitalizacji. Sprawozdawczość za dany rok będzie opracowywana do 31 marca następnego roku kalendarzowego.

12.2. OCENA SKUTECZNOŚCI DZIAŁAŃ REWITALIZACYJNYCH

Stałe monitorowanie procesów zachodzących w przestrzeni obszaru zdegradowanego daje możliwość rozpoznania kierunków oraz bieżących potrzeb interesariuszy rewitalizacji.

Skuteczność procesu rewitalizacji jest możliwa do zweryfikowania dzięki prowadzonemu corocznemu monitoringowi Gminnego Programu Rewitalizacji, a także ocenie skuteczności działań rewitalizacyjnych dokonywanej raz na 3 lata przez Burmistrza Bobrownik przy pomocy pracowników Urzędu Miasta i Gminy Bobrowniki. Dokument ten podlegać będzie zaopiniowaniu przez Komitet Rewitalizacji, a następnie ogłaszany będzie na stronie podmiotowej Gminy Bobrowniki w Biuletynie Informacji Publicznej, zgodnie z art. 22 ust. 1 i 2 ustawy o rewitalizacji.

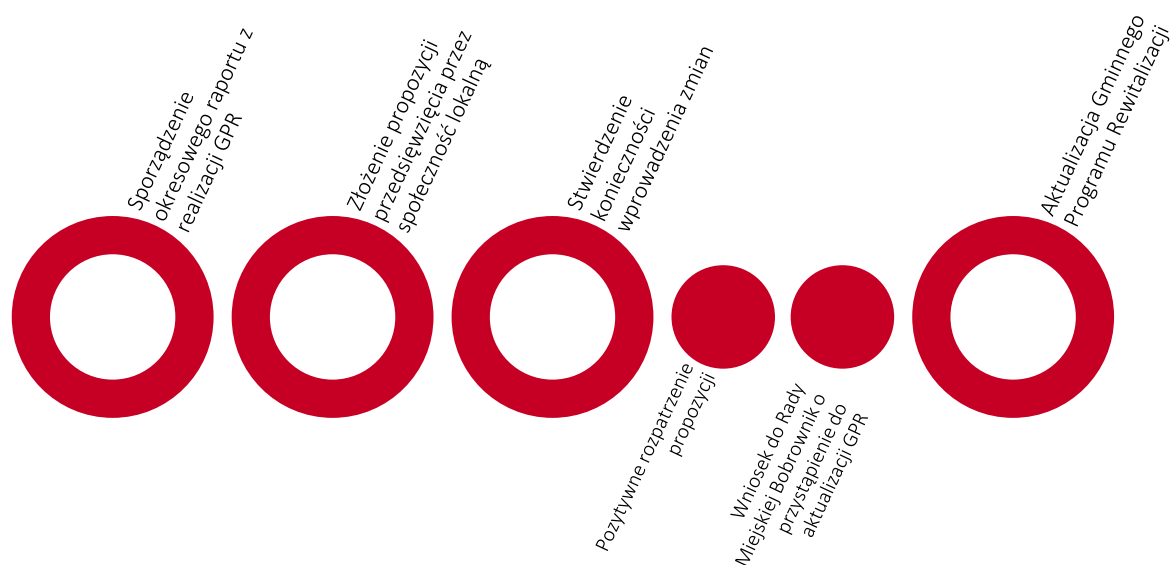

Analiza zachodzących zmian pozwoli stwierdzić, czy skutecznie zostało wyeliminowane zjawisko degradacji i jego negatywne konsekwencje oraz czy w wyniku prowadzonego procesu nie zaistniała konieczność skupienia się na problemach wcześniej niewystępujących.

12.3. SYSTEM WPROWADZANIA MODYFIKACJI DO PROGRAMU

Bieżące monitorowanie i ocena skuteczności działań Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Bobrowniki będzie przesłanką do zareagowania, a tym samym wprowadzenia zmian w Programie, w przypadkach uzasadnionych.

W momencie, gdy Burmistrz Bobrownik wraz z pracownikami Urzędu Miasta i Gminy Bobrownik w porozumieniu z Komitetem Rewitalizacji zidentyfikują konieczność modyfikacji Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Bobrowniki na lata 2025-2035 Burmistrz występuje do Rady Miejskiej Bobrownik z wnioskiem o jego zmianę. Do wniosku należy załączyć opinię, że Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Bobrowniki wymaga aktualizacji wraz z oceną aktualności i stopnia realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji.

Ryc. 27. Schemat wprowadzania zmian do Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Bobrowniki na lata 2025-2035

Źródło: opracowanie własne.

Ponadto pracownicy Urzędu Miasta i Gminy Bobrowniki będą odpowiedzialni za przyjmowanie propozycji przedsięwzięć od interesariuszy procesu rewitalizacji według zasad przez nich ustalonych. Na podstawie zebranych wniosków, pracownicy będą mogli wnioskować do Burmistrza Bobrownik i Rady Miejskiej Bobrownik o wprowadzenie zmian w treści dokumentu.

Ewentualna zmiana Gminnego Programu Rewitalizacji następuje w trybie, w jakim został on przewidziany w ustawie o rewitalizacji.

13. OKREŚLENIE ZMIAN W UCHWAŁACH, O KTÓRYCH MOWA W ART. 21 UST. 1 USTAWY Z DNIA 21 CZERWCA 2001 R. O OCHRONIE PRAW LOKATORÓW, MIESZKANIOWYM ZASOBIE GMINY I O ZMIANIE KODEKSU CYWILNEGO

Zgodnie z art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie Gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego implementacja Gminnego Programu Rewitalizacji prowadzi ze sobą szereg zmian podejmowanych uchwałami dotyczących:

1. Wieloletnich programów gospodarowania mieszkaniowym zasobem gminy.
2. Zasad wynajmowania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu gminy, w tym zasad i kryteriów wynajmowania lokali, których najem jest związany ze stosunkiem pracy, jeżeli w mieszkaniowym zasobie gminy wydzielono lokale przeznaczone na ten cel.

Dla Gminy Bobrowniki są to:

- Uchwała Nr LXII/323/2023 Rady Gminy Bobrowniki z dnia 6 lipca 2023 r. w sprawie zmieniająca Uchwałę Nr LXI/317/2023 Rady Gminy Bobrowniki z dnia 7 czerwca 2023 r. w sprawie „Wieloletniego Programu gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Bobrowniki na lata 2023-2027”,
- Uchwała Nr XII/84/2012 Rady Gminy Bobrowniki z dnia 15 listopada 2012 r. w sprawie: ustalenia zasad wydzierżawiania gruntów i najmu lokali użytkowych na okres dłuższy niż 3 lata oraz określenia wysokości czynszu za dzierżawę i najem.

Z uwagi na charakter planowanych przedsięwzięć nie przewiduje się zmian w powyższych uchwałach w przypadku wdrożenia Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Bobrowniki na lata 2025-2035.

14. OKREŚLENIE NIEZBĘDNYCH ZMIAN W UCHWALE DOT. KOMITETU REWITALIZACJI

Przed uchwaleniem Gminnego Programu Rewitalizacja została przyjęta uchwała w sprawie zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji. Nie został jednak jeszcze powołany Komitet Rewitalizacji, dlatego zgodnie z art. 7 ust. 5 ustawy o rewitalizacji nie przewiduje się wprowadzenia zmian w uchwale w sprawie zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji.

Przewiduje się ewentualną możliwość późniejszego dokonania zmian w Uchwale regulującej zasady wyboru członków Komitetu Rewitalizacji w celu włączenia przedstawicieli terenu objętego rewitalizacją. Liczebność Komitetu Rewitalizacji może zostać przedyskutowana w przypadku podjęcia zmian w powyższej Uchwale. Ewentualna zmiana uchwały w sprawie zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji następuje w drodze konsultacji społecznych, w trybie, w jakim został on przewidziany w ustawie o rewitalizacji.

15. SPECJALNA STREFA REWITALIZACJI

Zgodnie z art. 25 ust. 1 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji istnieje możliwość ustanowienia Specjalnej Strefy Rewitalizacji w celu zapewnienia sprawnej realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Takie rozwiązanie można wprowadzić na wniosek wójta, burmistrza lub prezydenta miasta za pomocą odrębnej uchwały przyjmowanej przez radę gminy. Uchwała ta stanowi akt prawa miejscowego. Specjalna Strefa Rewitalizacji może zostać wyznaczona w granicach obszaru rewitalizacji, na okres nie dłuższy niż 10 lat, bez możliwości przedłużenia.

Ze względu na specyfikę przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz plany inwestycyjne gminy nie przewiduje się ustanawianie Specjalnej Strefy Rewitalizacji na obszarze rewitalizacji.

16. REALIZACJA GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI W ZAKRESIE PLANOWANIA I ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

16.1. WSKAZANIE ZAKRESU ZMIAN W PLANIE OGÓLNYM GMINY

W momencie opracowywania niniejszego Gminnego Programu Rewitalizacji obszar Gminy Bobrowniki nie jest objęty planem ogólnym. Do czasu uchwalenia planu ogólnego, ale nie dłużej niż do 31 grudnia 2025 roku dokumentem planistycznym obowiązującym na obszarze rewitalizacji, jak i całej Gminy Bobrowniki jest Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Bobrowniki, przyjęte na mocy Uchwały Nr IV/25/99 Rady Gminy Bobrowniki z dnia 25 lutego 1999 roku w sprawie: „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Bobrowniki”.

Wskazuje się, aby na etapie opracowania planu ogólnego uspoźnić jego ustalenia z działaniami wynikającymi z realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji.

Ponadto zwraca się uwagę na zapisy ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, która w art. 13b pkt 3 lit. o wskazuje, że ustalenia planu ogólnego określa się, uwzględniając m.in. obszary zdegradowane i obszary rewitalizacji.

16.2. WSKAZANIE MIEJSCOWYCH PLANÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO KONIECZNYCH DO UCHWALENIA ALBO ZMIANY

W granicach obszaru rewitalizacji nie obowiązują żadne miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego.

Realizacja projektów rewitalizacyjnych nie wymaga uchwalenia nowych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego znajdujących się w granicach obszaru rewitalizacji.

17. ZAŁĄCZNIKI

17.1. ZAŁĄCZNIK NR 1: PODSTAWOWE KIERUNKI ZMIAN FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNYCH OBSZARU REWITALIZACJI

Załącznik stanowi osobną kartę dokumentu.

17.2. ZAŁĄCZNIK NR 2: TABELA EWALUACYJNA

Tab. 22. Tabela ewaluacyjna

Cel	Kierunki działań	Wskaźniki monitorujące	Wartość bazowa (2023)	Wartość docelowa (2035)
Cel 1	1.1. 1.2. 1.3. 1.4.	Udział osób długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych	58,3%	50%
		Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 100 mieszkańców	0,08	0,2
		Liczba uczestników zajęć i wydarzeń organizowanych w oparciu o nowo zagospodarowaną przestrzeń	0	500
		Liczba podejmowanych inicjatyw oddolnych przez mieszkańców w zrewitalizowanej przestrzeni	0	15
Cel 2	2.1. 2.2. 2.3. 2.4.	Liczba budynków poddanych termomodernizacji w ramach rewitalizacji	0	4
		Liczba zamontowanych instalacji fotowoltaicznych w ramach rewitalizacji	0	3
		Liczba zorganizowanych zajęć, spotkań oraz warsztatów mających na celu wzrost świadomości ekologicznej w ciągu roku	0	10
		Liczba stwierdzonych przestępstw i wykroczeń (poza zdarzeniami drogowymi i przestępstwami gospodarczymi) w tym czyny karalne i nieletnich na 1 000 mieszkańców	1,32	1
Cel 3	3.1. 3.2. 3.3. 3.4. 3.5.	Liczba obiektów komunalnych wymagających remontów z wyłączeniem urządzeń sieciowych (mieszkania komunalne, obiekty użyteczności publicznej, oczyszczalnie ścieków itp.) na 100 mieszkańców	0,26	0,1
		Liczba obiektów komunalnych niedostosowanych do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami (mieszkania komunalne, obiekty użyteczności publicznej, itp.) na 100 mieszkańców	0,61	0,2
		Liczba obiektów zabytkowych w złym stanie technicznym wpisanych do Gminnej Ewidencji Zabytków na 100 mieszkańców	7,7	2,8

Źródło: opracowanie własne.

17.3. ZAŁĄCZNIK NR 3: KARTA OCENY PRZEDSIĘWZIĘCIA REWITALIZACYJNEGO

Tab. 23. Karta oceny przedsięwzięcia rewitalizacyjnego - narzędzie służące do monitoringu realizacji poszczególnych przedsięwzięć realizowanych w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Bobrowniki na lata 2025-2035

Nazwa przedsięwzięcia		
Jednostka odpowiedzialna		Wskaż jednostki odpowiedzialne za realizację przedsięwzięcia.
Partnerzy		Wskaż partnerów przedsięwzięcia lub wpisz nie dotyczy.
Miejsce realizacji		Podaj miejsce realizacji projektu na obszarze rewitalizacji.
Aktualny status projektu		Podaj aktualny postęp rzeczowy projektu: „zakładane do realizacji”, „w trakcie realizacji” lub „zrealizowane”
Termin realizacji	Planowany	Podaj planowaną datę rozpoczęcia i zakończenia projektu
	Rzeczywisty	Podaj rzeczywistą datę rozpoczęcia i zakończenia projektu
Opis realizacji projektu		Opisz zrealizowany projekt oraz zakres zrealizowanych zadań, podaj cel przedsięwzięcia, wskaż jakie problemy rozwiązuje, określ udział interesariuszy rewitalizacji w tworzeniu i realizacji przedsięwzięcia.
Rezultaty projektu		Podaj efekty zrealizowanego projektu oraz ich wpływ na negatywne zjawiska w szczególności w sferze społecznej, oraz w sferach: gospodarczej, środowiskowej, funkcjonalno-przestrzennej, technicznej.
Nazwa wskaźnika odpowiadająca realizacji projektu i jego wartość	Wskaźnik produktu	Podaj nazwę i wartość wskaźnika produktu realizacji celów i przedsięwzięć.
	Wskaźnik rezultatu	Podaj nazwę i wartość wskaźnika rezultatu realizacji celów i przedsięwzięć.
Wartość projektu		Wskaż całkowitą wartość projektu
Poniesione koszty		Wskaż dotychczas poniesione koszty projektu
Dofinansowanie UE		Określ wartość dofinansowania ze środków unijnych
Program wsparcia		Wskaż fundusz, program wsparcia i działanie, w ramach którego został zrealizowany projekt

Źródło: opracowanie własne.

17.4. SPIS TABEL

Tab. 1. Jednostki analityczne wyznaczone na terenie Gminy Bobrowniki.....	9
Tab. 2. Obszary zdegradowane na terenie Gminy Bobrowniki, tj. jednostki, dla których wskaźnik syntetyczny przyjął w sferze społecznej wartości poniżej 0 oraz dla których stwierdzono występowanie zjawisk kryzysowych w co najmniej jednej z pozostałych sfer ...	10
Tab. 3. Przedstawienie wyników analizy wskaźnikowej przeprowadzonej dla Gminy Bobrowniki w podziale na jednostki analityczne	10
Tab. 4. Obiekty ujęte w Gminnej Ewidencji Zabytków Gminy Bobrowniki znajdujące się na terenie obrębu ewidencyjnego Bobrowniki.....	17
Tab. 5. Porównanie wskaźników dla sfery społecznej obszaru rewitalizacji oraz Gminy Bobrowniki	19
Tab. 6. Porównanie wskaźników dla sfery gospodarczej obszaru rewitalizacji oraz Gminy Bobrowniki	27
Tab. 7. Porównanie wskaźników dla sfery środowiskowej obszaru rewitalizacji oraz Gminy Bobrowniki	28
Tab. 8. Stan powietrza atmosferycznego w ocenie rocznej dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia ludzi w strefie kujawsko-pomorskiej za 2023 rok.....	30
Tab. 9. Porównanie wskaźników dla sfery przestrzenno-funkcjonalnej obszaru rewitalizacji oraz Gminy Bobrowniki	33
Tab. 10. Najwięksi przedsiębiorcy działający na terenie Gminy Bobrowniki	45
Tab. 11. Cele i kierunki rewitalizacji	52
Tab. 12. Opis projektu zintegrowanego nr 1.....	54
Tab. 13. Opis projektu zintegrowanego nr 2.....	59
Tab. 14. Opis projektu zintegrowanego nr 3.....	63
Tab. 15. Charakterystyka pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych	67
Tab. 16. Opis dokumentów strategicznych realizowanych przez Gminny Program Rewitalizacji	69
Tab. 17. Komplementarność problemowa przedsięwzięć rewitalizacyjnych	81
Tab. 18. Powiązania między przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi.....	82
Tab. 19. Wykaz projektów zrealizowanych w poprzednich latach przy wsparciu środków pochodzących z funduszy europejskich	84
Tab. 20. Szacunkowe ramy finansowe podstawowych i uzupełniających przedsięwzięć rewitalizacyjnych	88
Tab. 21. Ramowy harmonogram realizacji procesu rewitalizacji.....	93
Tab. 22. Tabela ewaluacyjna	104

Tab. 23. Karta oceny przedsięwzięcia rewitalizacyjnego - narzędzie służące do monitoringu realizacji poszczególnych przedsięwzięć realizowanych w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Bobrowniki na lata 2025-2035 105

17.5. SPIS RYCIN

Ryc. 1. Jednostki analityczne na terenie Gminy Bobrowniki.....	9
Ryc. 2. Udział ludności i powierzchni obszaru rewitalizacji w strukturze Gminy Bobrowniki .	11
Ryc. 3. Poglądowa mapa obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji dla Gminy Bobrowniki	12
Ryc. 4. Struktura przestrzenno-funkcjonalna obszaru rewitalizacji	15
Ryc. 5. Mapa istniejących zabytków nieruchomości znajdujących się na obszarze rewitalizacji wpisanych do wojewódzkiej ewidencji zabytków.....	17
Ryc. 6. Akty wandalizmu na obszarze rewitalizacji	25
Ryc. 7. Pozostawione opakowania po napojach alkoholowych w okolicy ruin Zamku w Bobrownikach.....	26
Ryc. 8. Przykłady budynków użyteczności publicznej w granicach obszaru rewitalizacji odznaczających się niską efektywnością energetyczną	31
Ryc. 9. Zaśmieczone przestrzenie publiczne w granicach obszaru rewitalizacji.....	31
Ryc. 10. Elementy infrastruktury publicznej w okolicy ruin zamku wymagające modernizacji	34
Ryc. 11. Orlik w Bobrownikach.....	35
Ryc. 12. Ścieżka w wąwozie między szkołą a ul. Nieszawską.	36
Ryc. 13. Nieutwardzone szlaki komunikacyjne w sąsiedztwie ruin Zamku w Bobrownikach..	36
Ryc. 14. Niewykorzystywane ruiny Zamku w Bobrownikach	37
Ryc. 15. Niezagospodarowane otoczenie ruin Zamku w Bobrownikach	37
Ryc. 16. Park przy rynku w Bobrownikach	38
Ryc. 17. Porównanie wskaźników dla sfery technicznej obszaru rewitalizacji oraz Gminy Bobrowniki	39
Ryc. 18. Nieużytkowany budynek przy ul. Senatorskiej 7 w Bobrownikach	40
Ryc. 19. Niezabezpieczone ruiny dawnych murów zamkowych	41
Ryc. 20. Bariery architektoniczne na terenie Zamku w Bobrownikach.....	42
Ryc. 21. Bariery architektoniczne na parkingu przy Urzędzie Miasta i Gminy Bobrowniki	42
Ryc. 22. Struktura części programowej Gminnego Programu Rewitalizacji	51
Ryc. 23. Komplementarność przedsięwzięć rewitalizacyjnych	79
Ryc. 24. Szacunkowe zestawienie wartości przedsięwzięć rewitalizacyjnych	87

Ryc. 25. Struktura zarządzania realizacją Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Bobrowniki	91
Ryc. 26. Etapy powołania Komitetu Rewitalizacji	97
Ryc. 27. Schemat wprowadzania zmian do Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Bobrowniki na lata 2025-2035	100